

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

*XX Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених*

Тези доповідей

23 березня 2016 р.

Дніпропетровськ
2016

УДК 339.92
ББК 65.5:65.012.2
Є 24

Організаційний комітет:

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор – голова оргкомітету;
С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, професор;
Г.Я. Глуха, доктор економічних наук, доцент;
С.П. Кожушко, доктор педагогічних наук, професор;
Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент;
І.С. Шкура, кандидат економічних наук, доцент;
А.С. Магдич, кандидат економічних наук, доцент;
Г.І. М'ясоїд, кандидат педагогічних наук, доцент;
К.О. Воробйова, кандидат економічних наук;
Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук;
С.І. Мединська, старший викладач;
О.А. Задоя, фахівець з англomовних програм.

Є 24 Свроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки:
XX Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих вчених: тези доповідей, Дніпропетровськ, 23 березня 2016 р. – Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2016. – 136 с.

ISBN 978-966-434-360-9

Збірник містить тези доповідей учасників XX Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Свроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки». Молоді науковці з України, Азербайджану, Грузії, Великої Британії, Польщі, Росії та інших країн наводять свої оцінки сучасного процесу глобалізації та перспектив світових інтеграційних тенденцій. Досліджуються макроекономічні суперечності та шляхи їх вирішення у різних країнах.

УДК 339.92
ББК 65.5:65.012.2

Відповідальний за випуск: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та економічної теорії.

ISBN 978-966-434-360-9

© Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2016

ЗМІСТ

<i>Артюхова Е.</i> Смена доминант экономического развития в контексте трансформации структуры глобальной экономики.....	6
<i>Ağamətova S.</i> Qloballaşmanın müsbət və mənfi cəhətləri.....	8
<i>Akanni M.</i> Nigeria: yes, we are overpopulated!.....	9
<i>Alabi C.</i> The problem of Ukraine's integration into the world community	11
<i>Бабакова И.</i> Применение когнитивных технологий в образовательном процессе – как инструмент адаптации к вызовам глобальной экономики	13
<i>Баеш В.</i> Туризм и его развитие в Украине	15
<i>Бездверна О.</i> Вплив Олімпійських ігор на економіку країн.....	16
<i>Білоконь О.</i> Проблеми розвитку підприємницької діяльності	17
<i>Bilogur S.</i> Problems of Ukraine's integration into the modern world economy.....	19
<i>Bondar O.</i> A Commercial bank as the subject of Ukraine's cooperation with international financial institutions.....	20
<i>Вергун Є., Ніколаєв Т.</i> Економічні наслідки діяльності фінансових пірамід для суспільства.....	22
<i>Воробйова К.</i> Визначення ефективних методів підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу	23
<i>Ворона О.</i> Порівняння рівня безробіття в Україні та розвинених країнах Євросоюзу.....	25
<i>Gerasymov M.</i> Perception of competitiveness in the context of globalization.....	27
<i>Gumenyuk O.</i> Sharing economy and web 2.0 epoch: how did they change the world?.....	28
<i>Задоя О.</i> Співвідношення заощаджень та інвестицій і економічна циклічність.....	30
<i>Zaporozhets A.</i> A forecast of development of the world economy.....	32
<i>Зонова А.</i> Методи определения и прогнозирования инфляции	34
<i>Иванова Э.</i> Использование протекционистских мер во внешнеэкономической политике	35
<i>Israel A.</i> The money value over time.....	37
<i>Казакова О.</i> Впровадження відновлювальних джерел енергії як фактор зниження енергетичної залежності України.....	38
<i>Калинченко М.</i> Проблемы иностранных инвестиций в Украине	39
<i>Kingsley Chinonso N.</i> The overview of micro finance in Ukraine	41
<i>Коваленко А.</i> Рынок услуг в контексте глобализации современного мира	42
<i>Kozhushnyi V.</i> The dark economics of oil prices.....	44
<i>Колісінська Я.</i> Ринок праці як регулятор зайнятості. Аналіз ІТ-галузі	46
<i>Копченко А.</i> Масштабы коррупции в Европе	47
<i>Коротя Д.</i> Міжнародна міграція робочої сили: причини та соціально-економічні наслідки.....	49
<i>Косточка В.</i> Внешняя торговля Украины: анализ и тенденции	50

<i>Кривошеєва А.</i> Професійний союз як причина підвищення рівня інфляції	51
<i>Kripak T.</i> Problems of forming of favourable investment climate in Ukraine	53
<i>Christian V. J.</i> International investment risks and risk management experience of foreign companies in Ukraine	54
<i>Кульчинський Д.</i> Безробіття в країнах ЄС	56
<i>Лимонова Е.</i> Вплив ТНК на економіку країни базування	57
<i>Liszka M., Jasiński G.</i> Polityka regionalna jako instrument rozwoju społeczno-gospodarczego Polskich regionów	59
<i>Лютий Д.</i> Вплив регіональних конфліктів на міжнародну економічну інтеграцію та економічну ситуацію в цілому	67
<i>Lyalchuk P.</i> The impact of economic cycles	69
<i>Ляшенко С.</i> Динаміка та результативність банків з іноземним капіталом в Україні	70
<i>Mahdich A., Azrilian A.</i> International investment risk management	72
<i>Maystrenko D.</i> Problems and prospects of Ukraine's integration into the world community	73
<i>Макоткіна О.</i> ВВП на душу населення в Україні: аналіз та порівняння	75
<i>Малік О.</i> Лізинг як форма прямих інвестицій	76
<i>Мандич Р.</i> Проблемы внешней торговли Украины	77
<i>Марусик Ю.</i> Українська міграція до Чехії: сучасні тенденції та перспективи	79
<i>Мурна О.</i> Unemployment in Ukraine: behind the curtain	81
<i>Ничай І.</i> Результативність діяльності міжнародних банків на ринку України	83
<i>Ogar K.</i> Audit of a joint stock company	85
<i>Оголь К.</i> Економічна система в Україні	87
<i>Осика Д.</i> Основні проблеми адаптації системи освіти України до вимог європейського освітнього простору	88
<i>Остапук В., Ніколаєв Т.</i> Аналіз ринку оптової торгівлі полімерів України	89
<i>Перова Д.</i> Інфляція: причини та шляхи вирішення проблеми	91
<i>Письменний Т.</i> Проблема медичного обслуговування в Україні та шляхи її вирішення	93
<i>Побережний Н.</i> Причина еволюції циклов в риночній економіці ...	95
<i>Поспелов А.</i> Сутність та мотивація міжнародного руху капіталу з України та в Україну	97
<i>Позігун К.</i> Організація охорони праці та її роль у сучасному економічному розвитку держави	99
<i>Римаренко І.</i> Міжнародні корпорації, їх роль та значення у світовій економіці та міжнародних відносинах	100
<i>Rogoza A.</i> Analysis of Dynamics of Ukraine's GDP	101
<i>Ротштейн Д.</i> Україна як частина глобалізаційного процесу у XXI ст. ...	102
<i>Рябченко М.</i> Роль міжнародного кредиту у світовій економіці	104
<i>Сергійчук О.</i> Неплатоспроможність і банкруство в Україні	106

<i>Sielicka E.</i> International cooperation in logistics.....	107
<i>Сизоненко А.</i> Українці на польському ринку праці: особливості та перестороги.....	108
<i>Скарбо Е.</i> Безработица в Украине: причины и последствия.....	111
<i>Slusar O.</i> Financial system of Ukraine under influence of integration and globalization processes.....	112
<i>Sotnichenko A.</i> Migration from Ukraine to EU countries.....	114
<i>Усик А.</i> Безробіття та виплати по безробіттю.....	115
<i>Хватов Ю.</i> Продвижение личного бренда в социальных сетях.....	116
<i>Khristyuk E.</i> International labor migration: reasons, problems, and solutions.....	118
<i>Цветкова К.</i> Глобальные тенденции инновационного развития экономики.....	119
<i>Choma A.</i> International cooperation in conditions of globalization and computerization.....	121
<i>Швець М.</i> Недоліки кредитного механізму регулювання економіки....	123
<i>Шлапак І.</i> Оцінка результативності банків з іноземним капіталом в Україні.....	124
<i>Шмідт І.</i> Аналіз впливу міжнародної міграції робочої сили на національну економіку України.....	126
<i>Shteingauer D.</i> The activities of transnational corporations on the markets of Ukraine.....	128
<i>Шкура І.</i> Вплив кредитних рейтингів країни на визначення ставки дисконтування при проведенні оцінки інвестиційних проектів.....	129
<i>Юхименко В.</i> Використання ORSA-моделей у діяльності страхових організацій.....	131
<i>Яценко В.</i> Еволюція стратегій економічного розвитку в умовах глобальних дисбалансів.....	133

СМЕНА ДОМИНАНТ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В КОНТЕКСТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ СТРУКТУРЫ ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Проблема обеспечения экономического роста, а также определяющих его факторов является, пожалуй, центральной и системообразующей проблемой современной мировой экономики. В значительной степени исчерпаны прежние экономические модели развития. Соответственно, основной задачей в глобальной экономике является выход на рельсы устойчивого и сбалансированного роста, перехода к инновационной стадии экономического развития и создания инфраструктуры его образующей в условиях постиндустриального общества. XXI век ознаменовал переход к новой экономике – экономике знаний. Её особенностью является повышенное внимание к знаниям, которыми владеют отдельные индивидуумы. Знания и нематериальные активы становятся одним из ключевых факторов постиндустриальных преобразований. Именно высокое качество человеческого капитала, и определенный научный потенциал выступают доминантами развития.

Перечисленные обстоятельства позволили сформулировать в качестве отправной точки, определяющей дальнейшую логику рассуждений, гипотезу о том, что человеческий капитал и его составная часть – образование являются основным фактором развития экономики в условиях глобальных постиндустриальных изменений.

Человеческий капитал, как фундаментальная экономическая категория современности, раскрывает качественные изменения в экономических отношениях и производственных силах, отражает характеристики человека с точки зрения нового способа организации социально-экономических отношений в условиях современного инновационного производства при слаженном функционировании глобальной экономической системы. Аккумуляция данного научного феномена обуславливает состояние физического и нравственного здоровья населения, его научно-образовательный, профессиональный, общекультурный уровни, творческой и предпринимательской активности с экономической точки зрения, соответственно с позиции его способностей к воспроизводству общественного капитала. Из этого следует, что процесс воспроизводства человеческого капитала как элемента национального богатства страны недостижим без соответствующих инвестиций.

Одним из доминантных стратегий повышения уровня развития человеческого капитала является переход на новые направления социальной политики государств. Именно в развитых странах мира происходит фокусирование на инновационной экономике. Странам с низким уровнем реализации человеческих возможностей и низкими доходами особенно важно осуществлять инвестиции в здравоохранение, образование и науку. Приоритетным направлением, оказывающим влияние с

точки зрения обеспечения возможностей экономического роста, является образование. Именно образованность, как фактор экономического роста, способствует выработке инновационных технологий не только внутри страны, но и в мировом векторе развития. Рост уровня образования способствует снижению дифференциации доходов в мировой экономике.

В настоящее время макроэкономический анализ воздействия данной человеческого капитала на экономические процессы в России является относительно малораспространённым, что доказывает редкие и некорреляционные эмпирические исследования механизмов влияния образованности на доходы населения и другие аспекты инновационного развития. Реалии сегодняшнего дня показывают, что инвестиции в человеческий капитал в России падают. Подтверждение данного тезиса – расходы на образование по сравнению с 2015 г. снижены на 8,5% (до 578,6 млрд руб.), на здравоохранение – на 8% (490,6 млрд), их доля в общих расходах бюджета уменьшилась с 4,1 до 3,6% и с 3,6 до 2,4% соответственно. Низкую эффективность человеческого капитала в России обуславливают так же следующие цифры: абсолютные суммарные расходы на здравоохранение на душу населения – 59-ое место; 69-ое место в рейтинге стран по технологической готовности, низкий уровень расходов на исследования и разработки в расчете на одного занятого в сфере НИОКР -17 тыс.долл. США. Если же сравнивать стоимость человеческого капитала (ЧК) России с развитыми странами, то получим следующее: в США в конце XX в. стоимость ЧК составляла 95 трлн. долл., или 77% национального богатства (НБ); для мирового человеческого капитала составила 365 трлн. долл., или 66% мирового богатства, для России показатели равны: 30 трлн.долл., 50,8 от всего НБ и 32 % к уровню США.

Безусловно, наблюдается тенденция постепенного вытеснения на периферию бюджетной системы науки, образования и здравоохранения. Соответственно, Россия закрепляет упрощенный характер экономики с преобладанием сырьевого компонента, что в скором времени может привести к серьезным социальным и экономическим последствиям. Именно поэтому одной из главенствующих проблем экономического развития становится нацеливание социальной политики на теоретические подходы и методы оценки влияния нематериальных активов на объемы производства, доходы и потребление населения, темпы экономического роста и научно– технического прогресса, позволяющих воспроизводить и апробировать результаты такого рода исследований. Таким образом, логика рассуждений сводится к следующему тезису: чем большим потенциалом обладает каждый член общества, тем выше интеллектуальный ресурс всей страны, тем динамичнее темпы роста мировой экономики, тем значительнее возможности общества.

Научный руководитель: М.В. Гречко, кандидат экономических наук, доцент.

QLOBALLAŞMANIN MÜSBƏT VƏ MƏNFİ CƏHƏTLƏRİ

Dünyanın vahid xüsusiyyətlərə malik, bütöv bir sistemə çevrilməsi, tranformasiya olunması tarixi prosesini bu gün qloballaşma adlandırırlar. Qloballaşma insanlar arasındakı məsafəni mühüm dərəcədə azaldan və həmçinin bütün planetimizdə istehsal olunmuş, hazırlanmış məhsulları yayma imkanı yaradan elektron rabitə imkanlarının genişlənməsi ilə əlaqədar yaranır.

Vahid bir sitemin yaranmasına eyni zamanda fərqli yönərdəki (Ətraf mühit, insan hüquqları hərəkətarı, beynəlxalq təşkilatlar) kimi beynəlxalq hüquq nöqtəyi-nəzərlərin dəyişməsi ilə müşayiət olunan qlobal ideologiyaların meydana çıxması təsir göstərir.

Qloballaşmanın görkəmli xüsusiyyətləri arasında: transmilli korporasiyaların rolunun artması, İnternet setinin daimi artımı, meqapolislərin çoxalması, məhsulların standartlaşdırılması və unifikasiya olunması, dünyada ingilis dilinin yayılması, ticari xidmətlərin artımı, kütləvi şüurun manipulyasiyasının gücləndirilməsi, beynəlxalq terrorizm kimi faktorların kütləvi xarakter alması, artması yer alır.

Qloballaşma proseslərini qiymətləndirərkən anlamaq lazımdır ki, onlar obyektiv xarakter daşıyır, belə ki, qloballaşma dönməz, dünya iqtisadiyyatının inkişafında təbii proses sayılır və bu, integrasiya həmçinin mübadilə, açıqlıq və yeni maneələr yaradılması kimi xarakterizə olunur. Bundan başqa qloballaşmaya obyektiv reallıq olaraq ziddiyyətli bir proses kimi də baxıla bilər.

Qloballaşmanın müsbət xüsusiyyətləri arasında beynəlxalq müsabiqə üçün əlverişli şəraitin yaranması, iqtisadiyyatda məhsuldarlığın artması, istehsalatda miqyaslı qənaət, işin səmərəsinin artırılması, ümumdünya əmək bölgüsü kimi keyfiyyətləri sıralamaq olar.

Bütün bunlar müşayiət oluna bilər və xərcləri ya da qiymətləri aşağı sala bilər, qabaqcıl texnologiyaların, daimi yenilik və yaşıl texnologiyaların yayılmasına səbəb ola bilər.

Qloballaşma mənfə nətəcələrə də gətirə bilər. O, münafişələr və problemlər yaradır və bu problemlər arasında ən əsası sərvətlərin qeyri-bərabər paylanmasıdır və ya başqa sözlə, insan resursları mobilliyi və xarici maliyyələşdirməyə daha asan yol tapmaq sayəsində bəzi ölkələr üçün yüksək yaşayış standartı deməkdir.

İkinci problem iqtisadiyyatların qarşılıqlı asılılığından meydana çıxan (qlobal və ya regional) potensial qeyri-sabitlik hesab olunur. Nətəcədə bir ölkədə və ya regionda olan krizis dünyada baş verən mənfə tendensiyaların başlanğıcıdır.

Üçüncü problem isə bəzi ölkələrin iqtisadiyyatının nəzarəti suveren dövlətlərin əlindən beynəlxalq təşkilatların, korporasiyaların, daha güclü dövlətlərin və dövlətlər üstü qurumların əlinə keçəcək. Bunun üçün qloballaşmanın yaratdığı münafişələr arasında inkişaf etmiş və daha az inkişaf etmiş ölkələr arasındakı ziddiyyətlərin artımını xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Bu prosesin intensivliyi qeyri-bərabər olsa da, iqtisadi qarşılıqlı və dövlətlərin qarşılıqlı asılılığının davamlı genişlənməsi İkinci Dünya Müharibəsindən bu günə qədər daha açıq-aydın olmuşdur. Burada böyük rolü dünya resurslarının-qaynaqlarının önəmli qisminin hərəkət etdiyi beynəlxalq şirkətlərin rolü əhəmiyyətlidir. Onların gücü və təsiri strateji əhəmiyyətli finans, işçi gücü, texnologiya, xammal təminatı, satış və xidmətlərin təmini kimi sahələr üzərində nəzarət konsentrasiyasına səbəb olur, həmçinin insanın qabiliyyətləri, elmi-texniki bilgi və təcrübələri, beynəlxalq təşkilatların idarəsi belə şirkətlərə material-texniki təminat mənbələrini optimal şəkildə yerləşdirmə imkanı verir.

Transmilli strukturuna əsaslanaraq onlar iş dövründə beynəlxalq fərqlərdən, həmçinin iqtisadi siyasət, gömrük rüsumu, vergilər, inflyasiya dərəcələri, əmək haqqı dərəcələri, məhsuldarlıq, texniki standartlar səviyyəsində, tələb nomenklaturasından faydalana bilər. Bundan başqa, transmilli korporasiyalar müəyyən dərəcədə bu fərqləri daha da kəskinləşdirə və da hamarlaşdırmağa bilərlər. Müasir informasiya və kommunikasiya planlaşdırma sistemlərindən istifadə edərək, bir çox şirkətlər bəzi ölkələrdə, regionlarda bir sıra və hətta bütün dünyada kifayət qədər effektiv rəqabət strategiyaları inkişaf və tətbiq etdirməyi bacardılar. Bunun sayəsində bir çox digər səbəblərdən ötrü beynəlxalq şirkətlər dövlətlərarası əlaqələrdə təsirini getdikcə artırır və nəticədə milli iqtisadiyyata bütövlükdə yer almağı bacardılar.

Transmilli korporasiyalar dünyada 40% sənaye istehsalını və dünya ticarətinin yarısını idarə edir. Kənd təsərrüfatı istisna olmaqla, dünyada hər onuncu işçi onlara çalışır. 500 TMK bütün elektronika və kimya məhsullarının 80%, ərzaqlığın 95%, maşınqayırma istehsalının 76% həyata keçirir. Onların 85 xarici investisiyalarının 70% -nə nəzarət edir.

TMK fəalyyəti müasir dövlət və sosial-iqtisadi qloballaşmaya əhəmiyyətli təsir göstərir.

TMK Dünyadakı siyasi vəziyyətə, elmi-texniki potensiala, əməyin ictimai bölünməsinə, əmtəə bazarlarına təsir göstərir. Onlar nəinki demokratik proseslərin mənbəyi sayılır həmçinin beynəlxalq müsabiqəni aktivləşdirmə qabiliyyətinə malikdir, həm də milli mədəniyyətin identikliyinə aradan qaldıraraq yabançı, yad inkişaf modellər meydana gətirir.

Elmi rəhbər: Babayev Yaqub Məhərrəm oğlu, fəlsəfə elmləri doktoru, dosent.

M. Akanni

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

NIGERIA: YES, WE ARE OVERPOPULATED!

To discuss population in Nigeria, one needs to first and foremost have at least a rudimentary understanding of the phenomena “population”. What is population? Population is the whole number of people inhabiting a city, country or area. Population in my opinion is likened to an engine in a car in such a way that as a car can't work without its engine, that's the same way a country can't function without its population.

Nigeria, officially known as the Federal Republic of Nigeria, located on the western coast of Africa has a population estimated at 169.2 million as of the year 2013 with a life expectancy of 52 years of age. Nigeria had a growth rate of 2.3 % per annum then, the percentage now is more or less still in this category. This growth can be studied and seen on the graph below. This sometimes can be a problem and could bring Nigeria on the verge of a phenomenon known as overpopulation (fig. 1).

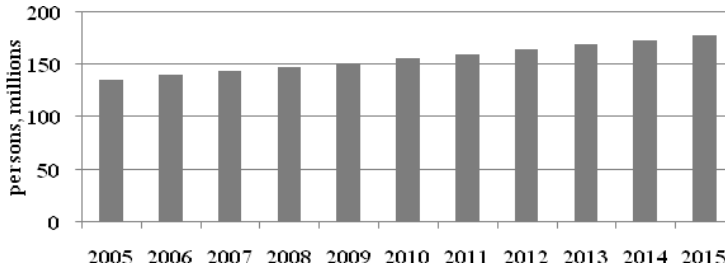

Fig. 1. Nigeria population, 2005-2015

As can be seen from the graph, Nigeria's population keeps growing at a very fast rate each year with the 2.3% per year growth rate and this puts the country at a risk of getting overpopulated. Overpopulation is an undesirable condition whereby the number of existing human population exceeds the available space and resources in the country. Overpopulation can occur when there is a high fertility (birth) rate and low mortality (death) rate. When there is a clash of these two extremes, the problem of overpopulation is sure to surface.

Overpopulation is horrible for a lot of obvious reasons, some of which would be listed and discussed below:

1) Presence of natural deaths: if a country is overpopulated, early deaths due to starvation, disease or some other natural calamities are inevitable. Because of overpopulation, the ratio of food available to the ratio of the population would be unequal and this would definitely cause a lot of natural deaths in a country. This is one main reason to avoid this problem of overpopulation.

2) Inadequate increase in food production: a fact is that natural resources diminish over time. One of such natural resources is land, meaning the land we live on and more importantly, the land we plant crops and rear animals on. It works in such a way that, in Nigeria, as in other countries, land is limited but the people on it aren't, they keep increasing. If this goes on, soon enough there wouldn't be enough land left to plant on and this would be a huge problem as it would cause low food production and a high death rate.

3) Growing unemployment: youth unemployment is a pressing issue right now in Nigeria and with more people in the country, there would be less vacant positions at jobs and this would definitely bring an increase to the already growing unemployment rate.

4) Low standard of living: overpopulation would bring about a low standard of living in Nigeria as when all that has been discussed above happens, the

country is said to have a low standard of living. For example, if the citizens of Nigeria have low income levels, have little or no food and there is a high unemployment rate, the country is definitely having a low living standard.

How to avoid overpopulation? The key point of avoiding overpopulation in Nigeria is to spread the word about family planning and making sure each family does this. If a limit is placed on the number of kids each family can have, the population can be controlled and overpopulation in Nigeria can be avoided.

Also, civilization has to move towards the villages and these villages should be transformed into cities so as to get more people to move there and avoid overpopulating the cities. Citizens of Nigeria should also plan on exploring the forests and bringing industrialization to those parts too. Houses should be built where there used to be forests and there should be room for agriculture to take place in such abandoned places. If there is enough food and enough land to live on, there wouldn't really be a problem of overpopulation as overpopulation is simply when people are too many for the available resources available but if the ratio of the resources to the people are equal or the ratio if the resources is significantly bigger when compared to the number of people, then the country would be okay.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

C. Alabi
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

THE PROBLEM OF UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE WORLD COMMUNITY

The sudden and unexpected break of Ukraine tie with Russian happened in early 2014 and it appeared to be the historic turning point of Ukraine as a nation and consequently a change in the bases of relation with the rest of the world. In the same flow, important movement occurred during the last two decades on the limits of EU borders with its politics to unify the whole continent sharing one globalized view. With natural resources and attractive conditions for businesses, Ukraine represents a geostrategic country for the EU in its politic of expansion. Ukraine has been trying for the past two years just after Maidan revolution to strengthen its cooperation with the Western community and intend in the future to enter into the Union. However, becoming a member of the EU is a complex procedure, which does not happen overnight, and Ukraine has been struggling because of several obstacles staining its integration into the community.

First, Ukraine faces an unstable economic system resulting from the brusque rupture of the strong tie of Ukraine with Russian. The economy of Ukraine was earlier based on the intensive bilateral trade with Russian, which was present in all sectors of economy such as national industries, multinational companies, enterprises and small enterprises, banks and others. Joining the

western community means having high standards and a stable economy that satisfies some minimum requirements such as the price stability that shows inflation control. Moreover, Ukraine's public debt, which exceeded 94% of its GDP in 2015 announced by the IMF, represents a drag for its rank and status as a nation in organizations and international institutions in term of satisfying EU rules.

In addition, reforms are taking place in Ukraine with great difficulty. Ukraine, as any other country in the Union, should have a set of laws that have to be respected and match with European laws. That process is taken seriously by the present government but remains long. It becomes more difficult when the political culture of Ukraine, which still has some influence from Russia, constitutes another obstacle for Ukraine to unify all political actors and converge in on common view to accelerate the ongoing reforms.

Furthermore, the fail in finding an arrangement with Russian to preserve the long historical trade relation, which has been beneficial for Ukraine for decades. This sudden rupture was not prepared and preceded in a long term to preserve main economic indicators. Now, the co-operation with Russia is getting tougher which reduces the capacity of trading market for Ukrainian productivity still the free-trade with EU is not completed.

The most important step to Ukraine integration is to intensify trade agreement with EU. Ukraine has taken some actions and an agreement is announced to be signed in mid-2016, which will provide a free-visa regime to Ukraine with EU. This agreement remains a threat for Ukrainian local industries, enterprises and small businesses. The threat comes from the few actions taken by the Ukrainian government to secure the local production and businesses that will have to compete with multinationals that possess high technology and a greater capacity of production.

The Ukrainian still need the agreement of all the EU members to make the agreement effective. However, Netherlands is recalcitrant and holding a referendum, which may be a blockade to Ukrainian association in the free trade and free-visa regime. On the other hand, the cause of Netherlands recalcitrance may be also the problem of Ukraine of not being able to secure its borders with the constant aggression coming from Russia and Donbass revolution.

Before the total integration into the Union, Ukraine still has to maintain its economy because the result of the cooperation with EU is a long-term cooperation. The evaluation of indexes, which show a stable democracy and acceptance of EU legislation including the euro, are a long process, as well as implementation of all EU rules and regulations in all areas across the country according to 'Copenhagen criteria'.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: G. Miasoid, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor.

ПРИМЕНЕНИЕ КОГНИТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ – КАК ИНСТРУМЕНТ АДАПТАЦИИ К ВЫЗОВАМ ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Проблема подготовки специалистов в современных экономических условиях тесно связана с проблемой результатов и целей образовательного процесса. В условиях глобальной экономики основным ее хозяйствующим агентам необходимы специалисты, обладающие не только теоретическими знаниями, но и способностью применять их на практике. Изменения в системе образования, вызванные возникновением новых возможностей представления учебной информации, а также появлением новых стандартов и требований, дало толчок к развитию когнитивных образовательных технологий. Термин «когнитивный» (от латинского слова *cognition* – знание, познание) означает «познавательный», «имеющий отношение к познанию», рассматривает следующие процессы: внимание, память, воображение, восприятие и мышление как составляющие единого процесса информационного обмена между средой и человеком.

Основной задачей когнитивной образовательной технологии является создание условий для понимания каждым студентом воспринимаемой информации. Данная технология базируется на использовании в учебном процессе материала в виде мультимедиа, рисунков, графиков и когнитивно-визуальных заданий. Использование когнитивно-визуального подхода основано на когнитивных (познавательных-смысловых) возможностях визуальной информации. Применение когнитивных технологий с целью получения положительной динамики образовательного процесса, подразумевает его проектирование, основанное на диагностике исходного состояния учеников, тем самым определяя методы, средства и приемы обучения. По результатам проведенной диагностики происходит отбор и структурирование учебного материала. Целесообразно провести повторную диагностику обучаемых по истечении некоторого времени, для выявления трудностей при усвоении нового материала, с последующей корректировкой образовательного процесса. Данные действия проводятся до тех пор, пока не будут достигнуты запланированные результаты.

В когнитивной технологии применяются следующие методы обучения: объяснительно-иллюстративный, программированный, эвристический, проблемный. Объяснительно-иллюстративный метод позволяет: обучить способности аннотировать, экономит время передачи материала, но сводит деятельность учащихся к репродукции услышанного на занятии. Под программированным методом понимается обучение в рамках определенной программы, по окончании которой, учащийся овладевает знаниями. Метод обучения, при котором учитель, используя на-

водящие вопросы, тем самым помогая учащимся приблизиться к истине, называется эвристическим методом. Подача материала посредством постановки проблемы перед учащимися и поиска путей решения данного вопроса, является проблемным методом обучения.

Приоритетными целями когнитивной технологии являются:

- формирование способов деятельности в соответствии с требованиями стандарта обучения;
- формирование информационной компетентности, включающей в себя умение осуществлять сбор информации, умение конспектировать, аннотировать, обнаруживать проблемы и противоречия в воспринимаемой информации;
- умение выделять логические виды связи.

Согласно статистике, большая часть учеников не овладевают знаниями, предусмотренными образовательной программой. Каждый человек имеет свои уникальные способности восприятия и переработки информации. Далеко не каждый способен понять и обработать большие объемы текста или материал, представленный в схемах. Принято различать два механизма мышления, первый – логический или символический (тексты, абстрактные цепочки символов и т.д.); второй – образный, интуитивный (графика, образные представления и изображения). Зная, какой механизм мышления доминирует у ученика, появляется возможность внести изменения в способ подачи учебного материала и как следствие, достигнуть положительной динамики результатов успеваемости.

Поэтому при организации урока необходимо учитывать уровень когнитивного развития учащихся. В целях определения насколько ученик способен воспринимать учебный материал используются концептуальные карты, интеллект-карты, опорные схемы на основе заданной структуры (когнитивные карты) и др.

Когнитивная карта – вид дидактических инструментов, позволяющий структурировать нужную информацию в графической технике. Такой подход к организации урока способен повысить эффективность усвоения материала, и адаптировать занятия к особенностям восприятия студентов. Когнитивная карта применима для решения прямой задачи (оценки реакции на изменения факторов) или обратной задачи (определения необходимых изменений факторов для достижения желаемого результата R). При решении этих задач рассматриваются два вида изменений факторов: импульсное воздействие и расчет с помощью выведенного уравнения изменения одного или нескольких результатов R .

Применение когнитивной технологии в образовательном процессе позволяет контролировать формирование информационной компетентности, по средствам применения адекватных методов и приемов обучения к когнитивным возможностям каждого ученика.

Научный руководитель: М.В. Гречко, кандидат экономических наук, доцент.

ТУРИЗМ И ЕГО РАЗВИТИЕ В УКРАИНЕ

Туризм – это временные выезды людей, путешествующих в местах, находящихся за пределами их постоянного пребывания, в течение периода, не превышающего одного года, с целью досуга и отдыха, лечения, спорта и оздоровления, посещение знакомых и родственников, решения служебных вопросов и тому подобное.

В настоящее время туризм является самой активно развивающейся отраслью во многих странах мира и его роль в мировой экономике постоянно растет. Доказательством этого является важная роль туризма в формировании валового внутреннего продукта, создании дополнительных рабочих мест и обеспечении занятости населения. Туризм является источником валютных поступлений, а также оказывает огромное влияние на развитие международных отношений, производство различных видов транспортных средств, развитие дорожного и гостиничного строительства и сельское хозяйство.

Как известно, Украина является страной с высоким туристическим потенциалом, так как она имеет хорошее географическое расположение и массу разнообразных туристических зон, таких, как: курорты Азово-Черноморского побережья, курорты Карпат, Приднестровья и центральной части Украины.

Но, к сожалению, из-за боевых действий на востоке страны Украины, иностранцы боятся отдыхать в небезопасном, по их мнению, государстве. Количество иностранных граждан въехавших в Украину в 2015 году составило 12,5 миллиона, из них всего лишь 138 тысяч туристов. В 2013 году количество таких туристов составило 488 тысяч, что в 3,5 раза меньше. Больше всего туристов в Украине из таких стран, как: Белоруссия (86 752), Россия (35 811), США (3 773), Турция (3 065), Израиль (1 418), Великая Британия (1 133) и Германия (1 011).

В связи с этим, 90% заказчиков туров – украинцы. Активнее всего заявки на бронирование номеров поступают из Киева, Днепропетровска, Днепродзержинска и Одессы. По данным Центра туристической информации, в этом году украинцы на 15-20% больше отдыхают внутри страны. Самыми популярными местами отдыха являются оздоровительные курортные зоны Причерноморья, горнолыжные курорты Карпат, Приднестровье и также центральная часть Украины – Киев.

К сожалению, с заграничным отдыхом в этом году у украинцев все плохо. Причиной этого является экономический кризис. В нынешнем летнем сезоне предпочтения украинских туристов остались такими же, что и в прошлых годах, но количество тех, кто может позволить себе отдых, продолжает сокращаться.

Если в 2013 году количество граждан Украины выехавших за границу составляло 355 тысяч, то в 2015 это количество составило 206 тысяч, что в 1,7 раз меньше. Самыми популярными курортами для украинцев яв-

ляються такі країни, як: Турція (36 271), Єгипет (22 365), Білорусія (20 631), Росія (20 396), Греція (19 070), Молдавія (13 093), Азербайджан (11 068).

Таким образом, мы видим, что из-за нестабильной экономики и конфликтом с Россией туризм в Украине развивается в худшую сторону. Иностранные граждане всё меньше и меньше посещают нашу страну, а украинцам не хватает средств на путешествия в другие страны. Чтобы предотвратить эту проблему, мы должны стабилизировать нашу экономику, а также разработать эффективную национальную туристическую политику, которая будет содействовать развитию международного туризма и деятельности отечественных и зарубежных туристических компаний.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

О. Бездверна
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПЛИВ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН

Значно довгий час спорт і економіка обговорювалися як дві незалежні одна від одної сфери життя суспільства. Не дивлячись на це, великі спортивні змагання, такі як літні і зимові Олімпійські ігри або Чемпіонат світу з футболу, впливають на всі сфери національної економіки країни, в якій вони проводяться. Їх організація вимагає залучення великої кількості фінансових, матеріальних, людських та інших видів ресурсів. Як не дивно, але розмір фінансування спортивних заходів не дають гарантій, що буде позитивний ефект від їх проведення. Олімпійські ігри – це подія, здатне принести країні не тільки витрати, але й прямі і непрямі економічні вигоди.

Проведення крупних спортивних змагань направлено, головним чином, на дві мети – отримання прибутку і досягнення максимальних зовнішніх ефектів. Перша з цих цілей знаходиться в інтересах підприємництва, друга – в інтересах країни, що приймає змагання.

Спортивний туризм – це складова частина внутрішнього і міжнародного ринку туристичних послуг. Мільйони людей відправляються в місця проведення крупних спортивних заходів з метою особисто бути присутнім на змагання або прийняти в них участь. Величезного потоку такого роду туристів значно господарське вплив на економіку країни. Розглянемо механізм впливу на економіку країни спортивного туризму.

Збільшення кількості туристів веде до збільшення попиту на харчування, екскурсії, сувеніри, веде до розвитку сфери підприємництва і торгівлі, і, як наслідок, створення нових робочих місць і підвищення рівня оплати праці. Маса туристів так само мають потребу в послугах компаній, що займаються перевезеннями пасажирів на залізничному, повітряному, морському та автомобільному транспорті. Натомість транспортні

компанії отримують прибуток від продажу квитків, з якої вони сплачують податки до місцевого бюджету, що дозволяють поліпшити добробут населення. Крім того, збільшується кількість робочих місць, створених на транспорті в зв'язку з необхідним розширенням транспортної системи. Такий же механізм впливу потоку туристів на економіку, існуючого через попит на послуги готельного комплексу.

Проведення сучасних спортивних змагань вимагає також проектування і будівництва спортивних споруд. На їх створення йде велика кількість капіталів і труда, в тому числі і інтелектуального, що веде до встановлення цін цих новітніх спортивних споруд на рівні кількох десятків, сотень тисяч або мільйонів доларів. Однак і вигоди від цих споруд, як правило, перевершують витрати.

Вони мають двоякий характер:

– Пряма прибуток від експлуатації спортивних споруд, що дозволяє їм окупатися за 4-5 років;

– Непрямі вигоди, які полягають в можливості місцевого населення використовувати спортивні споруди для занять спортом в перервах між змаганнями.

Олімпійські ігри мають величезний вплив на функціонування всіх сфер національної економіки країни, що приймає гостей і є місцем проведення цих ігор. При цьому спостерігається відмінна пропаганда здорового способу життя і, звичайно ж, Олімпійські ігри надають найпотужніше вплив на розвиток спорту.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

О. Білоконь
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Формування та розвиток підприємницької діяльності певною мірою залежать від створення правової бази, що повинна стимулювати підприємницьку активність та добросовісну конкуренцію. Як відомо, створення малого та середнього бізнесу позитивно впливає на зменшення рівня безробіття, що особливо актуально під час кризи. Мала частка сегменту малого і середнього бізнесу у ВВП, що в Україні складає 11,4%, може сказати про те, що держава не надає достатнього рівня підтримки підприємцям, а отже і не сприяє формуванню й зміцненню середнього класу.

Розвиток малих та середніх підприємств є одним із виходів із економічної кризи та зменшення безробіття в цілому. Для підвищення ефективності функціонування малих підприємств в економіці країни необхідне створення гідних умов для його існування та розвитку інноваційної діяльності в країні.

Підприємницька діяльність виконує особливу функцію в економіці і народному господарстві, сутність якої зводиться до оновлення економіч-

ної системи та створення інноваційного середовища, яке спричиняє руйнацію традиційних структур і розвиток НТП.

Основна частка українських малих та середніх підприємств працюють в сфері торгівлі або надання послуг. Діяльність, що пов'язана з розвитком нових технологій менш популярна серед підприємців. Часто труднощі виникають із-за існуючої в країні стандартизації, що потребує додаткових коштів для складання характеристик продукту. Інша ж проблема, яка гальмує даний процес – економічно небезпечна податкова політика, яка також є в нашій країні. Вона йде поруч з сучасними світовими тенденціями розвитку економіки. На мою думку, під час розвитку малих підприємств потрібно звільнити від податків, для подальшого становлення на ринку. Щодо наступної причини, то багато підприємців не мають бажання розвивати свою справу через незахищеність від політичної й економічної нестабільності. Представники як малого, так і середнього бізнесу мають однакові ризики в розвитку підприємства.

Отже, режими активзації підприємницької діяльності можна систематизувати у наступні групи : організаційно-правові, фінансові, економічні та соціальні. Проте формування правової бази підприємницької діяльності є найголовнішою передумовою його становлення та розвитку.

Для успішного розвитку підприємницької діяльності необхідно створювати ефективну правову базу та забезпечувати юридичне закріплення прав з боку держави.

Економіко-правове регулювання підприємництва має забезпечувати свободу конкуренції між підприємцями і споживачами від будь-яких проявів монополізму та недобросовісної конкуренції; гарантувати всім підприємцям рівні права та створювати рівні можливості для доступу і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних та природних ресурсів; гарантувати недоторканість майна та забезпечувати захист прав власності підприємця; впровадити стимулюючу податкову та фінансово-кредитну політику; стимулювати інноваційну діяльність за допомогою цільових субсидій, податкових пільг, цільових кредитів; створити сприятливе правове середовище для розвитку різноманітних форм коопераційних зв'язків та самоорганізації суб'єктів підприємництва.

Сьогодні вкрай необхідно зосередитися на проблемі формування та вдосконалення правової бази розвитку підприємництва. Розв'язання наявних проблем його формування в Україні, створення належного середовища потребують докорінної переорієнтації державної політики розвитку підприємництва. Завдання полягає у тому, щоб суттєво розширити його роль і місце в економічному житті суспільства, тому формування та вдосконалення нормативно-правової бази було і залишається провідним напрямом сприяння розвитку підприємництва в Україні.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

PROBLEMS OF UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE MODERN WORLD ECONOMY

Ukraine is a one of the countries which founded the UN. It maintains economic relationships with all major countries of the world. Being situated in the Central Europe, next to other transition economies, Ukraine significantly lagged behind them in terms of economic development and does not keep pace with the processes, which have been taking place in the neighboring states. The objective necessity of integration of an independent Ukraine into the world economy and the development of its international economic relationships directly flows out of demands to speed-up transition to a market economy for the purpose of further development and welfare growth.

The major directions of integration of Ukraine in International Economic system are the following: liberalization of external trade; creation of friendly environment for foreign entrepreneurship and investment activities; the development of integrative relations with the countries of Eastern Europe, the EU, the CIS and other states; participation in the process of international division of labor; restructuring of export-import operations; participation in international cooperation of production operations; the development of interrelations with international economic, monetary and financial agencies; development of modern design in the sphere of small and medium businesses; participation in an international science and technology integration.

At the same time there is a set of obstacles on the way of Ukraine to the integration in the world economy. Among these are the reductions of physical volume of production, curtailing of investment activities, steady loss of labor efficiency, massive budget deficit, vast foreign debt of Ukraine, discriminating policy of some countries towards Ukraine, poor social-and-economic effect of Ukraine against joint venture activities, etc.

A rule of thumb states that like globalization at the end of the XXth century that gains momentum progressively the process of the regionalization of the world economic area. An international business and well-deserved networking of Ukraine with the EU occurs as a one of the top targets. According to the contract partnership and collaboration between Ukraine and UN, practical arrangements have begun the formations of the free trade zone between them.

Another crucial problem is the aspects of economic affairs with the CIS countries and Russia particularly.

Ukraine is important for the development of foreign trade activities with countries in the Asia-Pacific region, where almost half of the global population currently live, more than 55 percent of global production and about 40 per cent of global trade flows are concentrated. However, Ukraine's integration into the system of economic relations with countries in the Asia-Pacific region requires solutions to many economic and political problems, as well as time to adapt Ukrainian legislation to the requirements and specifics of the region.

Remarkable place in respect of Ukraine's cooperation with countries in the African continent belongs to association of the Republic of South Africa.

Ukraine's integration into the world economy not only picks up the transformation of Ukraine's economic system, but also will give an opportunity to become a fully-fledged participant within international co-operation with the countries of the other continents. An additional, this not only will challenge significant structural adjustments in the economy of our country, but also influence favorably in general and probably provoke into doing positive changes in other post-Soviet states.

In conclusion I would like to say, that today, in the development of Ukraine as an independent state, one of the most top-priority goals is signing an agreement on international economics. Also, the main problems of our country are networking with the European Union, the development of foreign trade activity with the countries of Asia-Pacific area, as well as the countries of Central and Eastern Europe. However, in furtherance of above-mentioned strategic targets, Ukraine has to bear down a range of barriers, like fiscal deficit, external bond debt, corruption and others.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. Medynska, Senior Lecturer.

O. Bondar

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

A COMMERCIAL BANK AS THE SUBJECT OF UKRAINE'S COOPERATION WITH INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS

The efficiency of the banking system of Ukraine is determined by the effectiveness of its influence on the process of macroeconomic stabilization and creating conditions for socio-economic growth. The peculiarity of this process lies in the identification of priorities in a hierarchical structure of strategic orientation of banks as an objective condition of further development of the banking system with an appropriate mechanism of bank marketing and infrastructure base. This approach to defining essence and role of the banking system can create an efficient mechanism of its influence on modern economic processes, and therefore will give real practical results. The establishment of an effective mechanism of bank marketing determines the need for its relationship with tactical and intermediate goals of economic policy and the practical implementation of the relevant priorities in the structure of the objectives of the banking institution.

At the macro level, the implementation mechanism of bank marketing in the development of the banking system of Ukraine includes:

- impact on the process of macroeconomic stabilization through the interaction between tactical and intermediate goals of economic policy;
- determination of priority directions of the mechanism of bank marketing for the purpose of creating adequate to modern conditions of the Ukrainian

banking system, which contributed to the emergence of new specialized financial institutions;

- assistance in the stabilization of the national currency by optimizing the money supply, the growth of its activity, the reduction of barter payments;
- assistance to development of infrastructure of the financial and monetary markets by creating a climate of trust among the population and business structures.

One of the features of the mechanism of bank marketing is to ensure the reliability of a commercial bank. An important qualitative characteristic of the activity of the bank is its reliability, especially under conditions of uncertainty.

One of the most successful attempts to gauge the reliability of commercial bank is V. Kromonov's method of banks reliability rating which, among others, includes the analysis of the following indicators: general safety factor, instant liquidity ratio, general liquidity ratio, capital protection indicators.

The rating of the bank is defined as the evaluation system of banking activity, which is based on financial data and indicators of the bank's balance sheet. There are different methodological approaches to determining ratings: index approach, numerical approach and point rating approach.

Index method suggests calculating indices of each of the evaluated indicators of the financial condition of the bank and composite indices on the basis of their share in the aggregate. Numerical approach is based on the combination of indicators of a financial condition of a commercial bank, in which each of the combinations is determined by its place in the ranking. According to point rating approach bank's financial condition scores points for each indicator analyzed. Based on the consolidated scoring is determined by the market position of the commercial Bank among competitors.

Thus, the approaches to determining the ratings of the commercial Bank allow researchers to characterize the activity of the bank, taking into account active and passive operations.

The problem of financial stability of commercial bank has recently got in the spotlight of modern research in the field of banking. The creation of an integrated indicator which could fully characterize the financial stability of the commercial bank has been in the center of scientific research for a long period of time. However, mutual criticism and dissensions in the question of the evaluation of commercial banks' financial stability point out to the necessity to continue work in this direction. Retrospective analysis, analysis of current conditions and trends, prediction of dynamic characteristics are important for the understanding of the potential of commercial bank, its financial stability and the prospects of successful development.

The provision of loans to Ukraine by international financial organizations provides a large number of conditions for example, the IMF requires the implementation of administrative reform, the consolidation of commercial banks, with the containment of inflation by raising interest rates, providing revenues to the state budget, reduction (for certain groups) export supplies, etc. The World Bank insists on the improvement of legislative regulation of banking activities, improving reliability and information received from commercial banks, improving Bank supervision and licensing, security deposit insurance and others.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Фінансова піраміда – це організація, членство в якій набувається за умови внесення певних платежів, внесків чи іншої оплати і дає змогу отримувати прибуток членам організації залежно від кількості залучених ними учасників. Характеризуються такі організації ієрархічністю: її члени входять в певні групи, якими керують керівники, що отримують прибутки від членів своєї групи, а найвищий керівник отримує прибутки від внесків усіх учасників.

За ситуації, в якій зароджується піраміда, їх можна розділити на дві групи. Організації першої групи з самого початку виникають як фінансові піраміди (наприклад АТ МММ). Організації другої групи стають фінансовими пірамідами зважаючи на певних причин на одному з етапів свого розвитку. Спочатку вони створювалися як абсолютно нормальні компанії, фінансові структури і могли не стати фінансовими пірамідами.

Існує ряд ознак, за якими не складно визначити фінансову піраміду:

1) у рекламі піраміди гарантується величезна, неправдоподібна прибутковість та створюється ореол професійної фінансової організації, принципи роботи якої є надто складними для розуміння;

2) організатори фірми-піраміди займаються, в основному, просуванням бренду, дбають про його популярність серед населення, про реальний ж проєкт нічого не повідомляється;

3) “верхівка” піраміди, як правило, анонімна (хоча бувають і винятки, за яких у піраміди є “перша особа”, яка закликає довіряти особисто їй);

4) до участі достатньо мінімальної суми вкладення – таким чином компанія може охоплювати максимальну аудиторію і при розвалі люди легко змиряться з втратою.

За принципом фінансової піраміди можуть діяти і комерційні банки, що залучають вклади населення під несподівано високі відсотки. Як правило, це є ознакою підготовлюваного банкрутства і означає, що керівництво банку намагається вирішити особисті фінансові проблеми напередодні банкрутства зарахунок вкладників.

Діяльність фінансових пірамід являє собою велику небезпеку, як для окремих громадян, так і для суспільства у цілому. Особа, яка є учасником фінансової піраміди, навіть якщо вона сама не зазнає фінансових, матеріальних та моральних потрясінь, в решті решт стає причиною цих проблем для інших людей, яких вона притягнула до фінансової піраміди. Для економіки країни діяльність фінансових пірамід загрожує спадом виробництва через відвернення фінансових, трудових, матеріальних і інших ресурсів у процес фінансових махінацій, безробіттям, інфляцією, зростанням злочинності у її фінансовій сфері.

Чинне законодавство будь-якої країни не може бути абсолютно досконалим, оскільки в ньому мають відбуватися зміни поряд зі змінами в

економічній, політичній та соціальних сферах суспільства. Це означає, що громадяни, щоб не потрапити у пастку різних фінансових махінацій, зокрема у вигляді фінансових пірамід, мають постійно підвищувати рівень своєї правової та фінансової культури, а завданням громадськості є допомога їм у цьому напрямку. Освічена людина, яка має інформацію про порядок залучення грошових коштів населення, буде робити внески лише до фінансових установ, що отримали ліцензію Національного Банку України, входять до єдиної системи страхування внесків та офіційно працюють на фондовому ринку. Тому, в навчальних планах загальноосвітніх шкіл, середніх та вищих навчальних закладів потрібно передбачити відповідні програми з правової та фінансової грамотності. У цьому напрямку також необхідно проводити відповідну роботу з населенням через засоби масової інформації. Аналіз структури та розвитку фінансових пірамід на території України дає підстави зробити наступні висновки, щодо уникнення негативних наслідків діяльності фінансових пірамід.

По-перше, боротьбу з діяльністю фінансових пірамід потрібно розпочинати на державному рівні : з нормалізації законодавчої бази, з ліквідації прогалів в ній. Також необхідно боротися з фінансовою безграмотністю населення. Потрібно організувати широкомасштабну кампанію, яка б пояснювала населенню, хто в рамках закону має право залучати грошові кошти населення: банки, які отримали ліцензію НБУ і входять до системи страхування внесків, керуючі компанії, що працюють на фондовому ринку. Є ще один спосіб, за допомогою якого можна зруйнувати фінансову піраміду, причому на стадії її будівництва – це жорсткий контроль над рекламою фінансових послуг, що надаватимуться населенню. Перед вкладанням коштів у різноманітні компанії, спершу необхідно вивчити репутацію цієї компанії і правдивість наданої нею інформації: розміщення офісу, керуючих осіб. Успішні компанії зазвичай фігурують в одній або навіть декількох асоціаціях. Ще однією порадою є не вірити обіцянкам про гарантовану прибутковість інвестицій. Шахраї вміють маніпулювати людською жадібністю гарантуючи прибутковість і в 20, і в 50, і в 100 відсотків річних. Не слід вірити щедрим винагородам за залучення додаткових вкладників та довіряти компанії, яка залуцає кошти за договором позики та іншим екзотичним угодами. Необхідно звернути увагу на те, як компанія приймає гроші вкладників. Більшість сумнівних компаній приймають вклади від громадян через різноманітні системи інтернет-платежів та переказів. Проте солідна фірма не буде залучати кошти від фізичних осіб подібним чином.

К. Воробйова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сучасний етап розвитку галузі освіти України характеризується загостренням конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг. Причинами

такої ситуація є збільшення кількості вищих навчальних закладів, зменшення кількості абітурієнтів, зростання можливостей отримати освіту за кордоном, підвищення вимог роботодавців до випускників вищих навчальних закладів. За таких умов визначення рівня конкурентоспроможності вищого навчального закладу може надати можливість визначити шляхи її підвищення з метою отримання конкурентних переваг.

З метою утримання стійких конкурентних переваг на ринку освітніх послуг вищі навчальні заклади в процесі своєї господарської діяльності повинні постійно підвищувати рівень своєї конкурентоспроможності. Основною складовою конкурентоспроможного вищого навчального закладу є конкурентоспроможний випускник на ринку праці, який створює позитивний імідж ВНЗ серед роботодавців та абітурієнтів.

В основі підходів до підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу повинні бути підходи до оцінки рівня задоволеності очікувань та вимог студента в процесі навчання, оскільки саме якість надання освітніх послуг визначає конкурентоспроможність випускника на ринку праці. Перед ВНЗ постає питання пошуку дієвих інструментів мотивації науково-педагогічного персоналу для активізації наукової та удосконалення педагогічної діяльності.

Сучасні тенденції розвитку ринку освітніх послуг є передумовою посилення конкурентної боротьби серед вищих навчальних закладів, таким чином актуальним є визначення найбільш ефективних способів підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу. Можна визначити наступні методи підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу: зменшення грошових витрат покупця (надання знижок при оплаті освітніх послуг), встановлення зав'язків з роботодавцями, надання реальної практики на підприємствах, покращення якості освітніх послуг, які надаються ВНЗ.

Однією з основних складових управління конкурентоспроможністю вищого навчального закладу є моніторинг якості надання освітніх послуг через рейтингове оцінювання науково-педагогічної діяльності викладача. Вищі навчальні заклади активно запроваджують систему рейтингового оцінювання наукової роботи викладача, що включає в себе оцінку безпосередньо наукової роботи, інноваційної діяльності, науково-організаційної роботи, науково-методичну роботу, роботу зі студентами. На нашу думку, саме мотивація науково-педагогічного складу на основі результатів рейтингу є механізмом підвищення конкурентоспроможності ВНЗ через підвищення якості надання освітніх послуг. В той же час, мотивація викладача можлива лише у тому випадку, якщо за результатами рейтингу він зможе отримати мотиваційні виплати. В той же час, покращення якості освітніх послуг неможливо без покращення якості педагогічної майстерності викладача. Вищими навчальними закладами активно використовується анкетування студентів для оцінювання педагогічної майстерності викладача. Необхідно відмітити, що результати такого оцінювання обов'язково повинні доводитись до викладача, оскільки саме завдяки такій узагальненій інформації викладач має змогу бачити свої сильні та слабкі сторони. Також анкетування студентів може бути основою для заохочення викладачів.

Конкурентоспроможність вищого навчального закладу визначає ефективність його функціонування на ринку освітніх послуг. Можна сказати, що основними складовими, які забезпечують конкурентоспроможність вищого навчального закладу є можливість залучення талановитих студентів та активізація науково-педагогічного потенціалу викладачів. Управління конкурентоспроможністю ВНЗ є не статичним, а динамічним процесом. Поліпшення якості надання освітніх послуг також є динамічним процесом. Саме науково-педагогічний склад формує імідж вищого навчального закладу та має прямий вплив на рівень його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Виправдання очікувань та потреб студентів в процесі навчання створить вищому навчальному закладу позитивний імідж, що буде основою для забезпечення йому стійких конкурентних переваг на ринку освітніх послуг.

О. Ворона

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПОРІВНЯННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ

В системі ринкових відносин значне місце займає ринок одного з найважливіших факторів виробництва – праці. На цьому ринку перетинаються інтереси працездатних осіб та роботодавців. Відносини, які склалися на ринку праці, мають соціально-економічний склад, вони стосуються значної кількості населення країни. Значущим наслідком процесів на ринку праці, стає безробіття – в цілому негативне, але фактично неминуче явище суспільного життя. Отже, показник рівня безробіття є одним з основних показників за допомогою якого, можна визначити загальний стан економіки. Внаслідок цього проблема безробіття в Україні та країнах Євросоюзу набуває виключної актуальності і вимагає великої уваги економічної науки.

Таким чином, рівень безробіття в країнах – членах Євросоюзу все ще зберігається на досить високому рівні. В цілому, данні статистичного відомства свідчать про те що, в країнах ЄС роботу не можуть знайти близько 24 млн працездатних громадян. Серед країн – членів Євросоюзу найнижчий показник рівня безробіття у 2015 році зареєстрований у Німеччині – 4,5%. У той же час найвищі показники спостерігаються у Греції – 25,7%. Однією з найбільш серйозних проблем європейських країн є безробіття серед молодого покоління. У жовтні 2015р. майже 5 млн молоді до 25 років в ЄС були безробітними. При цьому, якщо порівняти ці показники з такими ж показниками, які були зареєстровані в минулому році, то в цілому в країнах Євросоюзу число молоді, яка не може знайти роботу зменшилася на 504 тис. осіб, але зросла на 141 000 в 18 країнах Єврозони. Найменш відчувається ця проблема у Німеччині, де безробітної молоді всього 7,7%, Нідерландах (9,7%). Найбільш значна вона в Греції – 49,3%. Слід зазначити, що це питання в Європі все більше переходить з еконо-

мічної площини в політичну. Оскільки це не стільки досягнення розвинених країн, скільки фактор міграції населення, який останнім часом є дододатковою перешкодою для багатьох розвинених країн ЄС.

Таблиця 1

Рейтинг розвитку країн Євросоюзу було визначено за показником ВВП на душу населення

№ п/п	Країна	% безробіття							Середнє значення %
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
1	Нідерланди	2,8	4,1	4,2	5,3	6,7	7,2	6,8	5,3
2	Німеччина	7,6	7,3	6,2	5,5	5,3	5	4,5	5,9
3	Великобританія	6,6	7,9	7,7	8,1	7,8	6,9	5,3	7,2
4	Швеція	8,0	8,7	7,7	8,0	8,0	7,9	7,2	7,9
5	Фінляндія	7,4	9,0	8,0	7,8	8,1	8,6	9,5	8,4
6	Україна	9,6	8,8	8,6	8,1	7,7	9,7	9,6	8,9
7	Франція	8,8	10,1	9,5	10,1	10,3	10,1	10,7	10,0
8	Португалія	10,6	10,8	12,7	15,7	16,2	14,2	13,7	11,5
9	Греція	9,4	12,5	17,4	24,3	27,5	26,8	25,7	20,5
10	Іспанія	18,0	20,1	21,5	26,0	26,2	22,5	21,6	22,3

Виходячи з даних наведених у таблиці 1, Україна займає 6 місце за показниками рівня безробіття в рейтингу розвинених країн Євросоюзу. Офіційний рівень безробіття в Україні знижується протягом 10 місяців і складає за підсумками жовтня 2015р. 1,5% від населення працездатного віку, але на початку року він складав 2%. В абсолютних показниках кількість громадян, які не мають роботи, за місяць знизилася на 13,3 тисяч осіб – до 394,1 тис осіб проти 407,4 тис осіб місяцем раніше. Всього за 10 місяців 2015 року цей показник знизився на більш ніж 130 тис осіб.

Міністерство торгівлі та економічного розвитку України робить прогнози що у 2016 році кількість громадян України, які будуть працевлаштовані зросте до 17,9 млн осіб, а число безробітних осіб знизиться до 10,4%. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників на 2017-2019 роки передбачає, що при кращому розвитку, кількість зайнятого населення зросте до 17,9 млн осіб у 2016 році, а частка безробітних впаде до 10,4%. Також хочеться відзначити, що Міжнародний Валютний Фонд, Всесвітній банк та інші експерти прогнозують українській державі 1-2% зростання валового внутрішнього продукту у цьому році, але це малоімовірно, а значить, і прогноз по рівню зайнятості та безробіття також в якійсь мірі нереальний.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

PERCEPTION OF COMPETITIVENESS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Globalization has become the main factor in business life over the last few decades. Globalization affects the economy, business, society and environment and makes almost all corporations change their goals and strategies to respond to increasing competition and the rapid changes of technology and information transfer.

In the global economy, competitiveness means the ability to take the most advantageous position in the ever-changing marketing environment, shaped by factors outside the national economy. The World Economic Forum defines competitiveness as the *set of institutions, policies, and factors that determine the level of productivity of a country* and single out the following 12 pillars of competitiveness: 1) Institutions, 2) Infrastructure, 3) Macroeconomic environment, 4) Health and primary education, 5) Higher education and training, 6) Goods market efficiency, 7) Labor market efficiency, 8) Financial market development, 9) Technological readiness, 10) Market size, 11) Business sophistication, 12) Innovation.

The factors which determine the competitive success of an industry in a specific country can be examined with the help of Porter's diamond model. He argued that the industry can become internationally successful under certain conditions. These conditions are:

- factor conditions (human resources, physical resources, knowledge, capital and infrastructure);
- demand conditions (strong and demanding local markets);
- firm strategy, structure and rivalry (the way in which firms are created and managed is important for success);
- related and supporting industries (when local supporting industries are competitive, national companies receive more cost efficient and innovative parts and products);
- chance conditions (crime level, HIV and AIDS in the country, the impact of the exchange rate and the political environment);
- role of government (the effect of the tax system, trade policies, and administration regulations).

Intense competition in global and local markets requires firms to improve their competitiveness.

Competitiveness of any firm is based on quality, speed of decision-making, technical superiority, service and product differentiation. However, one of the key criteria is always overall productivity. The changing nature of production and its organization, as well as changes in the market situation demands new concepts of productivity.

A company's competitiveness depends on the following conditions:

- a proper understanding of the foreign consumer preferences;
- knowledge of the rules and culture of doing business in a particular country;

- knowledge of the level of competitiveness in the sector;
- product changes and modifications in accordance with the tastes and traditions of consumers of the country where the goods will be exported;
- availability of the special distribution channels;
- the right choice of the method of market penetration;

It is clear that competitiveness of a company is influenced by the market environment and competitiveness of national economy, as a whole. The market environments, in its turn, is affected by the the globalization of markets and the existence of a global information network.

The essential factors of globalization have become internationally available media – radio, television, press and Internet. The global Internet environment promotes speedy penetration of companies in the global market. In recent years, globalization promotes the existence and development of the World Wide Web.

Currently, the business has become increasingly complex, diverse and dynamic. Technology, people, information, and money management system have been changing much faster than ever before, leading to the creation of more competitive markets. Companies are constantly forced to develop and implement innovative strategies to take a competitive position in the market. The presence of the World Wide Web greatly expands the capabilities of the enterprise, and contributes to their entry into the world markets, helps to reduce production costs and increase data transfer rate, which is the most important productive resource. The absence of national boundaries in cyberspace contributes to the process of globalization of production, trade, financial flows. One of the features in the context of globalization is a global e-commerce: the traditional forms of foreign trade being squeezed electronic trading via the Internet.

Based on the above analysis, we can say that in the context of profound structural changes in the international and domestic market the main task of the company is to find their niches in the harsh conditions of competition on the world market. To do this, any company which operates operating in the global economy should take into account the peculiarities of the global market.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

O. Gumenyuk
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

SHARING ECONOMY AND WEB 2.0 EPOCH: HOW DID THEY CHANGE THE WORLD?

“The currency of the new economy is trust”
Rachel Botsman,
co-author “What’s mine is yours”,
International expert of Collaborative consumption

Until the end of 1990's, all continents went to the era of World Wide Internet and businesses started to explore new market places and ways of promo-

tion: getting in touch with existing customers, searching the new ones, generating revenue, etc. on online bases. Now nobody is surprised about that.

Modern world has changed a lot, since the Internet invention, increase of its speed and quality of connection: not only transition from PC to smartphone or tablet usage, but also switch over our views and the way we think, hence the way we consume, that lead us to “a new economic era”.

Therefore, this article examines the preconditions and the consequences of a new economic behaviour model.

Sharing economy (also known as collaborative consumption), according to Oxford Dictionary, is an economic system in which assets or services are shared between private individuals, either free or for a fee, typically by means of the Internet (coordinated through online services).

Co-founder and CEO of service for searching travel companions “BlaBlaCar” Fred Mazzella wrote: “This global revolution, enabled by databases, search engines and connectivity, has begun. It is allowing mankind to break free from the limits of the past. We start doing what we do best: collaborating and sharing...”

The examples of collaborative consumption are:

- knowledge & education sharing (Wikipedia, Konnektid, Udemy, etc.), where everyone can get and give any proposed or needed information;

- time & skills sharing (Upwork, TaskRabbit, etc.), where everyone can earn money with the help of one’s own unique combination of talents and skills;

- content sharing (Social Media, Netflix, Spotify, etc.), where everyone can show one’s personal or licensed content (film, book, etc.);

- goods sharing (BlaBlaCar, CouchSurfing, Airbnb, etc.), everyone can rent car or flat, getting with someone to some place for fee, exchange homes for free, bargaining everything you need.

However, why did people come up with this idea? Moreover, why did so many people support it?

First of all, the core reason was economic crisis. The most part of those online services emerged during 2008-2010 in the midst of crisis. Individual income reduced, people were dismissed as well and definitely, they needed to cut costs and seek for alternative ways of money earning. Thereby economic fluctuations became the first push to sharing economy.

Secondly, collaborative consumption is a direct way to solve not only the main problem of economy, which is optimization of resource consumption, but also the problem of overconsumption and the negative environmental impact.

Also, the thing which is worth mentioning is the human nature. We had been exchanging and cooperating through hunting, collecting, growing, and breeding for thousand years until mass consumption period came.

At last, “Y” generation is people, who were born between 1980 and 2000. Around 60% of them update their status on social networks directly from classes, 29% find love through Facebook. They trust strangers over friends and family. They move from an individualistic culture to a collectivistic one, accustomed to share private life, content, video games and knowledge, which became possible due to social networking sites and real-time technologies.

Such global phenomena could not remain unnoticed and have impact on market and economies. As they are still relatively new phenomena, economic influence research on the sharing economy is still emerging and it is difficult to measure the economic impact of collaborative consumption.

A range of positive consequences of sharing economy can be noted such as:

- creating new markets, i.e. redistribution markets (a be-in-used and unnecessary thing is given to a person that really needs it), collaborative lifestyle (sharing time, skills and money) and product service systems (a fee is paid for benefit of a product, without the need to own one);

- saving costs by borrowing and recycling items;

- giving access to goods for those persons, who cannot afford buying them or have no interest in long-term usage;

- increasing the purchasing power of the population, since anyone can monetize their unused things at a minimal cost, thereby allowing the goods appear on the market at an extremely low price;

- enhancing the level of trust and interpersonal communication.

However, no phenomenon can go without criticism and negative effects:

- consequent decrease of business profit and government tax revenue (because of consumption reduction) which also leads to unemployment of people engaged in traditional businesses;

- lawlessness of sharing economy: lack of any policy pushes society to problems, regarding regulation, insurance, and taxation of collaborative consumption;

- room for fraud, theft and vandalism.

To conclude, sharing economy has a huge potential to become an essential part of the contemporary world and a larger movement that seeks to redistribute wealth and foster participation, ecological protection and social connection. Whole criticism is the voice of moribund and non-adapting to the modern environment businesses.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: G. Miasoid, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor.

О. Задоя

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ ТА ІНВЕСТИЦІЙ І ЕКОНОМІЧНА ЦИКЛІЧНІСТЬ

Проблема співвідношення заощаджень (S) та інвестицій (I) стала актуальною в міру зростання глобалізації світової економіки. За кейнсіанською теорією, для макроекономічної рівноваги необхідно досягнення рівності $S = I$. Але це твердження справедливе лише за умови розгляду економіки закритого типу. У реальних економічних умовах існує суперечність, пов'язана з тим, що заощадження та інвестиції, як правило, здійснюються різними господарюючими суб'єктами, а тому і самого початку

не можливо визначити, якими будуть обсяги цих показників. Іншими словами, спостерігається невідповідність бажання домогосподарств зберігати і бажання підприємств інвестувати. Цю відмінність в мотивації може виникати як наслідок стану та динаміки певних економічних показників, споживчих очікувань, стратегічних цілей. Однак висхідною позицією розв'язання проблеми співвідношення заощаджень та інвестицій повинен стати аналіз їх походження, ролі зовнішніх факторів і циклічності розвитку світової економіки.

Як наслідок емпіричних спостережень, основний психологічний закон Дж.М. Кейнса був поставлений під сумнів. Роботи видатних економістів (Ф. Модільяні, М. Фридман), засновані на так званій «загадці Кузнеця» (невідповідність збільшення споживання у залежності від збільшення доходу), змушують задуматися не тільки про суб'єктивні (споживчі очікування, гранична схильність до інвестування, тощо), але й про об'єктивні макроекономічні (процентна ставка по депозитах, економічні цикли) фактори, що впливають на співвідношення заощаджень та інвестицій.

Якщо заощадження прямо залежать від доходу, то джерелом інвестицій можуть бути як частина заощаджень, так і залучені та/або запозичені зовнішніх ресурсів (наприклад кредити). Тобто, дохід ділиться на загальне споживання (включаючи автономне споживання, необхідне для фізіологічного відтворення), плюс заощадження (відкладене споживання плюс, можливо, інвестиції). Можливість інвестицій розглядається з точки зору перевищення загального споживання над автономним, за умов мотиваційно-алокационого використання заощаджень на рівні домашніх господарств, а також включає можливість залучення позикових коштів на рівні бізнесу та держави.

Очікуваним результатом будь-яких інвестицій виступає прибуток. Тому інвестиції, перш за все, залежать від очікуваної норми прибутку передбачуваних капіталовкладень. Чим вище передбачувана норма прибутку, тим вище повинні бути інвестиції. Прибуток є доходом. Відповідно його зростання буде збільшувати заощадження. Таким чином, зростання прибутку здійснює односпрямований вплив на інвестиції та заощадження.

Друга складова, яка визначає величину інвестицій, – рівень процентної ставки. Чим вище рівень процентної ставки, тим нижче за інших рівних умов рівень інвестицій, так як процентна ставка може розглядатися у якості ціни інвестицій. Разом з тим, збільшення відсоткової ставки буде мотивувати розпорядників доходу збільшувати заощадження. А тому зміна відсоткової ставки має протилежний вплив на динаміку інвестицій та заощаджень.

Наведені приклади показують, що розміри заощаджень та інвестицій є наслідком взаємодії як односпрямованих, так і різноспрямованих факторів. Важко уявити, що рівнодіюча цих факторів буде забезпечувати в кінцевому рахунку рівність інвестицій та заощаджень. Слід погодитися з позицією кейнсіанської теорії, що без активного втручання поза ринкових сил (перш за все, держави) навряд чи можна досягти бажаного співвідношення заощаджуваного доходу та інвестицій.

На макроекономічному рівні також необхідно враховувати циклічність розвитку економіки. Світова економіка останні 30 років демонструє справедливість фундаментальних положень про циклічність економічного розвитку. Кризи 1991-1993 рр., 2001-2003 рр., 2008-2009 рр. не залишають сумніву про циклічність розвитку економіки. Єдина площина для спору – це причини криз, але це окрема тема, яка потребує більш глибокого вивчення

Багато вчених глибину останньої кризи пов'язують з синхронізацією понижувальних фаз довгих циклів М. Кондратьєва (40-60 років), циклів С. Кузнеца (20 років), середніх циклів К. Жугляра (7-10 років) і коротких циклів Дж. Кітчена (3-5 років). Виходячи з цього, на нашу думку, саме аналіз взаємозв'язку між середньою нормою заощадження і інвестиціями, з одного боку, і економічної циклічності, з іншого, є найбільш прийнятним для збалансованої оцінки співвідношення заощаджень та інвестицій з урахуванням рівня об'єктивних зовнішніх чинників. Не вдаючись в статистичні подробиці, можна легко помітити, що середня схильність до заощадження до кризи і після відрізняється на 5-10% у розвинених країнах (у країнах, що розвиваються, цей розрив може бути ще більшим). У той же час легко помітити зниження середньої схильності до споживання у передкризовий період. Цей феномен можна пояснити навіть з точки зору економічної логіки: збільшення доходу спричиняє збільшення заощаджень (так як за законом Кейнса споживання зростає повільніше, ніж заощадження), збільшення заощаджень сприяє збільшенню інвестицій, збільшення інвестицій в свою чергу гальмує споживання – і в результаті спостерігається перегрів економіки, а саме явище надвиробництва. Уся ця послідовність не що інше як саморегуляція циклічності розвитку економіки. Однак неконтрольована циклічність може бути надто витратною для суспільства, що теж розглядається нами як аргумент на користь державного регулювання процесів заощадження та інвестування.

Науковий керівник: Г.Я. Глуха, доктор економічних наук.

A. Zaporozhets
University of Wales, UK

A FORECAST OF DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY

The forecast of development of world economy for the near future, to be exact for 2016-2017 years, is of great interest for both large investors, and ordinary citizens. After all, the most contradictory and very difficult public processes proceed in the sphere of modern world economy.

Interdependence and interaction between certain states amplifies with the fastest rates. Nowadays, the world economy is national and world since economies of certain states became so interdependent that their reproduction isolation from each other is impossible. Therefore, it is difficult to say, what the world economy will face in the nearest future.

Nowadays, the situation in the world economy is in a dangerous phase. The financial shocks occurring in the European countries partially affected economy of developing countries, and affected other states which have higher levels of the income and remain unaffected. Such growth of crisis situations increased the cost of borrowings that led to sharp reducing capital inflow to developing countries and fall of indexes in the markets of funds.

Growth rates of economic development of a number of countries, such as the Republic of South Africa, India, Turkey, Brazil, Russia, etc. considerably decreased, therefore, even despite the increased economic Japanese and American activities there is evident growth of world trade, and economies were sharply slowed down.

The forecast of development of world economy on 2016, 2017 made by the specialists of the "Morgan Stanley" specifies that the similar situation will soon be aggravated. The report notes the decrease in the world GDP in the two following years from 3.9% to 3.4%. But, the economy of China according to forecasts of the "Morgan Stanley" should grow almost by 7%. The European economic downturn and delay of development of economy in developing countries can aggravate soon each other that will become the reason of weaker economic indicator and complication of conditions on recovery of trusting relationships of participants on the world market. Also, analysts note that the medium-term problems of high level of debt and slow rates of economy development in other states having high income levels still remain unsolved and can become an origin of factors which will become a push for sudden and very adverse economic shocks and will lead to the next crisis.

Actually, exhaustion of opportunities of the existing model of economic growth because of the fixed growth of debts can become the reason of this crisis. Nowadays, public debts of many large post-industrial countries are already notable burden, and it is a major factor of risk in general for all world economy. For this reason, the main troubles can come from the market of debts.

Emergence of crisis in the states having high income rates can strongly influence public accounts and the paying balance of the countries depending on inflow of money transfers, commodity export and raw materials.

If there is a large crisis, countries exporting precious metals and oil will also be affected. Budgets of these states (large exporters) in such situation can be reduced more than by 5% of GDP.

The nearest crisis as some of analysts predict will be long and soon, i.e. in 2016, 2017 the situation will not improve. Improvement can begin not earlier than in 2019.

All this is aggravated with the additional risks connected with an intense situation in the North Africa and in the Middle East, which can provoke interruptions in oil deliveries and a sharp decrease in economic indicators of some states having the average level of profitability.

To summarize, I want to say that it is rather difficult to assess a situation which will be there in the world soon as at the moment the world economy is undergoing some difficult moments. Some countries will benefit from the crisis that are worldwide, and some fall down in an economic hole and it will be difficult to find a fast way out. Analysts predict rather long crisis which, per-

haps, will improve in 2019. Also the payment system of many countries will be changed in order to overcome economic problems. The budgets of states which specialize on oil and precious metal will be reduced by 5%, the same situation as for countries with average level of profitability, such as North Africa. Such forecasts prove to that the governments of the countries need to make enormous effort to overcome the crisis and not to allow decline in the economies of the countries.

Scientific supervisor: A.S. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: G.I. Miasoid, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor.

А. Зюнова

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ИНФЛЯЦИИ

Инфляция – сложная и острая проблема современной экономики, которая отрицательно влияет на все стороны жизни общества и присутствует практически во всех странах, наряду с понятиями государственного долга и дефицита бюджета. Большинство стран с переходной экономикой рано или поздно столкнулись с этой проблемой, которая стала серьезным испытанием для экономики этих стран. Хозяйствующим субъектам вместе с правительствами этих стран потребовались огромные усилия, чтобы адаптироваться к стремительным изменениям цен и стабилизировать процесс их роста.

Показатель уровня (темпа) инфляции остается одним из главных критериев, оказывающим влияние на экономическое развитие страны. Регулирование объемов денежной массы и денежной базы осуществляются с помощью мер денежно-кредитной политики НБУ Украины. Сюда можно также отнести меры по изменению учетной ставки, установлению норм образования фонда обязательных резервов коммерческих банков, ограничение операций коммерческих банков и т.д. Поэтому, при разработке макроэкономических решений необходимо учитывать факторы, оказывающие существенное влияние на динамику уровня инфляции.

Существуют различные критерии классификации видов инфляции: по темпу инфляции (умеренная, галопирующая, гиперинфляция); по характеру протекания (явная, скрытая); по степени расхождения цен на товары (сбалансированная, несбалансированная); по механизму возникновения (инфляция спроса или предложения) и др.

Одним из главных методов измерения и прогнозирования инфляции является определение индекса потребительских цен. Также можно упомянуть методы: определения индекса цен производителей, индекса расходов на проживание и др.

К математическим методам определения и прогнозирования инфляции можно отнести: методы и модели линейного программирования в процессах принятия оптимального решения, транспортных моделей, сетевых

методов и моделей. Эконометрическими моделями прогнозирования являются модели, основанные на уравнениях регрессионного и авторегрессионного анализа, модели динамической оптимизации, метод экспертных оценок, методы с использованием трендовых зависимостей и т.д.

При этом заметим, что все методы прогнозирования основаны на зависимости происходящих изменений показателей финансово-экономической деятельности от одного периода времени к другому. Однако эти условия не всегда выполняются в полной мере. Поэтому, сочетая формализованные и неформализованные методы прогнозирования, можно составить более точные, своевременные и понятные прогнозы, воспринимаемые как инструмент, используемый для принятия решения.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

Э. Иванова

Высшая школа бизнеса – National Luis University

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОТЕКЦИОНИСТСКИХ МЕР ВО ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКЕ

Глобализационные процессы сегодня стали неотъемлемым элементом общественной жизни всех стран мира и способствуют усилению взаимозависимости их национальных экономик, что, в конце концов, приводит к многочисленным проблемам и трудностям. Таковы реалии развития национальных экономик требуют пересмотра роли государственного регулирования внешнеэкономической деятельности и актуализации проблемы политики протекционизма.

Протекционизм – это система экономических рычагов, направленных на ограничение импорта, запрет на ввоз в страну отдельных продуктов, применение дискриминационных количественных и качественных мероприятий с целью создания барьеров на пути конкуренции товаров за границу с товарами отечественных товаропроизводителей.

В современных глобализационных условиях реализация политики протекционизма в странах мира имеет парадоксальный характер. Проанализировав публикации отечественных и зарубежных исследователей, можно сделать вывод, что вышеупомянутый научный дискурс имеет две предполагаемые стратегии решения.

Представители первого направления агрессивно защищают протекционизм и, приводя явные положительные явления, доказывают необходимость проведения этой политики прежде всего во внешней торговле развивающихся стран и стран с переходной экономикой. Главными аргументами сторонников протекционизма являются:

– необходимость государственной защиты своих отраслей промышленности, находящихся в стадии становления, от конкуренции с импортерами, создание для них более благоприятных условий по сравнению с теми, в которых оказались импортеры аналогичных товаров;

– потребность обеспечивать занятость населения, уменьшается из-за завоза дешевых товаров из-за границы;

– обеспечения национальной независимости в стратегически важных отраслях экономики;

– необходимость обеспечить экономическую безопасность страны в периоды международной напряженности и уменьшить зависимость от иностранных государств;

– избежание иностранной экстернализации.

Это мнение отрицают представители другого направления – сторонники политики свободной торговли, приводя контраргументы против протекционизма, что сводятся к следующему:

– протекционизм разрушает стимулы, созданные иностранной конкуренцией;

– протекционизм препятствует взаимовыгодному международному разделению труда (МПП) и интернационализации производства;

– протекционизм создает атмосферу агрессивной и воинственной конкуренции между странами и наднациональными объединениями, которые в ответ на защитные ограничения других государств вынуждены вводить еще большие ограничения;

– таможенные протекционистские меры становятся обузой для отечественного потребителя;

– протекционизм не решает проблему занятости (повышение торговых барьеров вызывает снижение эффективности производства и качества отечественной продукции, что в условиях ограничения импорта ведет к росту цен, негативно сказывается на объемах продаж и количестве рабочих мест).

Условно в широком смысле методы протекционизма можно разделить на три группы:

1. Методы поддержки отечественного производителя, которые охватывают систему, главным образом, финансово-экономических инструментов.

2. Методы формирования эффективной внутренней конкурентной среды:

3. Методы стимулирования отечественного потребителя: программы продвижения отечественной продукции в сознании потребителя. В Украине на данном этапе развития очень популярны программы продвижения отечественной продукции в сознании потребителя (“Покупай украинское”). Также очень много споров на счет данной политики.

Вывод: правильным является рассмотрение протекционизма не в узком смысле, где он представляет только таможенную защиту, а в широком – как экономическую политику, которая с помощью методов поддержки отечественного производителя стимулирует национального потребителя.

Проблему “золотой середины” пытаются решить представители умеренного направления, которое предусматривает умеренную либерализацию с временным протекционизмом. Это мнение достаточно общетеоретическое и должно быть дополнено необходимостью учета типа

экономического развития страны и ее специфических внутренних особенностей.

Это следует учесть и для Украины, где современная внешнеторговая политика является достаточно неэффективной и приводит к чрезмерной открытости экономики и низкой конкурентоспособности большинства отраслей народного хозяйства.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

A. Israel
Alfred Nobel University, Dnepropetrovsk

THE MONEY VALUE OVER TIME

Get closer to macroeconomics phenomena, means to deal with one of the economy instance: “money”. In fact, it’s economy itself. So, quite easy comes in mind one question: what is money? Does it have a value? The answer seems obvious. Money is a good in various forms which is use to purchase another good. As longer that we are limited in our expense means that it has definitely a value. But, here is not the matter. It is well known that time is the main factors that influences macroeconomic indicators, such as GDP (directly link to ‘inflation’, and indirectly link to ‘currency’). Therefore, the deal is to know: how does the money value vary with time.

In the aim for more understanding, in one hand we shall explain the link between the money value and inflation, and, in another hand we shall look out the link between money and currency.

But first of all, let us have a look on this situation:

You won an amount of 5000 UAH. And to receive that money, you got two options;

A: receive the 5000 UAH right now.

B: receive the 5000 UAH after three years. Which option will you choose?

As a rule, option B shall be definitely your choice like any other person. But, why that? Liquidity is the surest way to keep its purchasing power. So, having the amount now make you competitive according to, the current life level (the market price level, the bank rate for eventual investment), and the present currency competitiveness (the exchange rate with over currencies). Putting even aside those aspects, after three years, your money lose value due to (generally) inflation. For the same amount, although the bills didn’t change, you purchase less.

But now, the option B is: You receive 8500UAH after three years. Will you still choose the option A?

The money value changes with time that’s obvious with the first case. And its change depends on current bank rate. The future money value (FV) is given by the present value (PV) added to the product of the present value by the bank’s rate (r) ($FV = PV + PV * r$). The annual current bank rate in Ukraine is fixed to 22%. So, the value of 5000 UAH after three years is up to 8300 UAH

which is less than what the option B offers you (it shall be beneficial to choose option B in this case). The money value depends on the bank rate, and then transition effect means, the factors which influence the bank rate influence the money value.

The bank rate is fixed by the state to equilibrate the economy. When there's inflation, (high level of price), the state can increase bank rate to fix the volume of the money supply, (and basically that's assure an equilibrium of the exchange rate) and also the state can reduce the bank rate to face unemployment. To make it short, the bank rate is function of the country economy.

With our two examples, it follows that money definitely has a precious value, and its value depends the country's economy, which is fixed with time.

The more time goes on, the more economy change (gets better, or worst), and money value follows this change. *Let work money, and your economy shall see Change!*

Scientific supervisor: A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor.

О. Казакова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ ЯК ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Останні роки розвиток відновлювальної енергетики та питання використання відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) є одним з пріоритетних напрямів державної політики з соціально-економічного та енергетичного розвитку. Кількість джерел традиційної енергетики в світі обмежена. Вирішенням цієї проблеми може стати розвиток відновлювальної енергетики (ВЕ).

Метою дослідження є обґрунтувати потребу і доцільність упровадження проектів із відновлювальними технологіями на території України.

В Україні при використанні теплоелектростанціями (ТЕС) вугілля відбувається високий рівень локальних викидів шкідливих речовин. Відповідно до Директиви 2001/80/ЕС Україні слід забезпечувати виконання умови щодо дотримання граничних значень викидів та, як члену Енергетичного Товариства, розробити програму щодо поетапного скорочення викидів із великих установок для спалювання палива [1, 2].

Крім того, більшість ТЕС споруджені більш ніж півстоліття тому, мають застаріле обладнання та потребують модернізації або заміни. Альтернативою традиційним ТЕС є станції, що використовують енергію вітру та сонця (ВЕС та СЕС відповідно). Це повністю екологічний вид виробництва без викидів шкідливих речовин та парникових газів в атмосферу. Сировина, що використовується для виробництва обладнання СЕС та ВЕС, підлягає повній утилізації.

До регіонів України, що мають значний потенціал розвитку проектів з використанням ВДЕ, відносяться Миколаївська, Одеська, Херсон-

ська області. Тому першочергове розміщення проектів ВЕС та СЕС має відбутися саме у цих регіонах.

До причин державного регулювання напрямів розвитку впровадження проектів електростанцій, що працюють на ВДЕ належать

– децентралізація енергопостачання для зменшення втрат електроенергії під час її передачі;

– можливість поетапного будівництва;

– простота монтажу;

– низькі експлуатаційні витрати;

– економічні переваги перетворення енергії сонця та вітру в електроенергію;

– розвиток інфраструктури в місцевостях віддалених від промислових центрів регіонів [1].

Зазначені проекти направлені на зниження енергозатрат, зменшення долі споживання традиційних енергоносіїв та як слідство – зменшення фінансових витрат на експлуатацію електростанцій, утилізацію відходів від виробництва електроенергії, «оздоровлення» енергетичної галузі в екологічному сенсі, здешевлення вартості електроенергії для населення.

Відновлювальні джерела електроенергії мають високий потенціал впровадження в Україні. Тому неодмінно державна повинна розвивати подібні проекти, що мають вирішальне значення для розвитку енергетики і України в цілому. Необхідно розробити відповідне законодавство, створити умови надійності для інвесторів. Отже, щоб бути незалежними політично, треба мати незалежність енергосистеми.

Список використаних джерел

1. Стоян О. Ю. Державне регулювання напрямків розвитку енергетики України в контексті впровадження відновлювальних джерел енергії / О. Ю. Стоян // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2014. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2014_2_17

2. Директива 2001/80/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про обмеження викидів речовин від великих установок спалювання». – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_913

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

М. Калинченко
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В УКРАИНЕ

На сегодняшний день Украина испытывает проблемы с привлечением иностранного капитала. Иностранные инвестиции, по Закону Украины «Об иностранных инвестициях» представляют собой все виды ценнос-

тей, которые вкладывают иностранные инвесторы в объекты предпринимательской деятельности для получения прибыли или достижения социального эффекта. Нехватку инвестиций из-за рубежа следует оценить как отрицательную тенденцию, потому что иностранные инвестиции смогли бы решить такие проблемы как:

- развитие научно-технического потенциала, который в нашей стране не является популярной средой для капиталовложения;
- способствование выходу наших товаров на мировой рынок (увеличение экспорта);
- создание новых рабочих мест, а также развитие предприятий и инфраструктуры;
- привлечение новых производственных технологий в Украину.

Но существует ряд причин, по которым иностранные инвесторы стараются избегать инвестирования своего капитала в украинские отрасли промышленности, так как они боятся потери собственного капитала или не видят Украину, как стабильного и открытого партнера. К таким причинам можно отнести:

- нестабильная экономическая и политическая ситуация в стране;
- высокий уровень коррупции в ключевых сегментах экономики;
- военные действия на территории страны.

Слишком свободный подход к экспорту капитала из страны, проводящей реформы в экономической сфере, следует оценить как отрицательное явление. Пример многих стран свидетельствует, что в таких случаях лучше ограничить отток наших капиталов за рубеж. Для этого надо принять специальные законы, которые помогали бы регулировать движение капитала, а так же предусматривали ряд санкций, способствующих соблюдению вышеупомянутого закона. Для Украины очень важно создать хороший инвестиционный климат, который бы привлекал инвесторов и развивал невостребованные отрасли промышленности, такие как легкая и химическая промышленности. Также надо заняться привлечением иностранных инвесторов для инвестирования в менее развитые регионы страны. Ведь по данным Госкомстата Украины, наиболее привлекательными областями на сегодня являются: Киевская, Днепропетровская и Харьковская области.

Для привлечения капитала из-за границы следует в первую очередь создать привлекательный инвестиционный климат, который включал бы в себя реформирование и стабилизацию таких систем как политическая, законодательная, банковская и правовая. Оптимизация этих систем позволит нашей стране привлекать инвесторов из-за рубежа и поможет дальнейшему развитию Украины, а так же подымет те сегменты промышленности и регионы, которые до этого момента не являлись востребованными, развитыми и достаточно популярными инвестиционными объектами. Так же в Украине следует побороть теневую экономику, которая отрицательно влияет на динамику иностранных инвестиций. Теневая экономика-вид экономики, который скрыт от государственного контроля и не подчиняющаяся законам и общественным правилам. Такой вид экономики подразумевает под собой неуплату налогов и не отображает реальные изменения в ВВП.

Не маловажная роль иностранного инвестирования и в усовершенствовании технологических процессов и инфраструктуры, а также в ускорении научно-технического прогресса.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

N. Kingsley Chinonso
University of Wales, UK

THE OVERVIEW OF MICRO FINANCE IN UKRAINE

The lingering exigency to alleviate poverty in Ukraine is disproportionately rated on the agenda of every socio-political institution; this quest could be actualized, provided that adequate micro-finance policies are implemented. In so doing, the speedy creation of financial services for peasant households would successfully fulfil the vision of enhancing the economic welfare of low income household and trigger the micro-economic development. Ukraine's system of finance incorporates the government owned banks, which predominantly controls the banking sector, and other intermediaries which were established since the disintegration of the USSR in 1992. Due to the profit making demands of the financial major institutions, it is definitely difficult to find banks which are willing to finance the credit demands of the small businesses. A major problem faced by micro-finance institutions is inflation which continues to increase even with the adjustments in exchange rates. The current account balance has invariably been affected largely as a result of the dramatic down turn in imports, although exports have seriously been affected by the trade anomalies with one of its major trading partners.

According to economic speculators, the aggregate Demand for credit facilities is likely to be highly substantial from the Small and medium enterprises— as the policies of the Government of Ukraine are directed with the aim developing the small and peasant business. The Ukrainian banks' loan categories are made up loans which were considered dormant due to that fact bank Lending was restricted by the states bureaucracy arising from central planning and by constant reviewing legislation which created numerous ambiguities in the law. As a matter of fact, commercial banks that had been established in Ukraine failed to create financial services with respect to the demands of the micro and small enterprise sector. Although the provision of financial service to the small and medium enterprises has taken a downturn, the micro finance sector has experienced has enjoyed commendable growth. The public awareness has been heightened through high-profile international summits (Micro-credit Summit of 1997), leading to the resent improvement of micro finance infrastructures.

The significance of micro finance can't be inadequately emphasized because the accessibility to loans and other financial services gives room for the Ukrainian business growth and provides the necessary capital backing for new establishments. The service of microfinance institutions could be seen within local communities with platforms for economic development. Citizens and

household of these communities assess microloans to facilitate the upturn of small businesses with respect to their inherent capacities, for example, local restaurants in Zaporozhe, peasant traders and farmers in Sumy.

Microfinance institutions offer sustainable means of financial backing in comparison to other sources for business financing. The Institutions working outside the microfinance sectors, usually form unofficial ties with borrowers and have limited legal backing with their numerous clients. Because of this, loan specifications tend to possess high costs with no little or assurance that lenders will remain in one location. In contrast, microfinance institutions generally operate synchronously with government organizations. Micro-finance institutions in Ukraine are financially empowered by mainstream banks or through private donations, which shows the important financial resources which is required to satisfy their long term goals. Ukraine's economy is inadequately positioned as a result of the continuous dependency on financial aid from the IMF and an unstable banking sector, however, Ukraine capable of making crucial economic amendments, which could in turn attract the much need foreign investments from other European countries.

In conclusion, it is of importance to note that microfinance contributes to the alleviation of the menace of unemployment, crime and other social, in so doing, empowering the Youths as the contribute to the societal development of Ukraine. Ultimately, it is necessary to enhance the financial integrity of the mass and to make bank loans accessibly in order to meet the criteria's for long-term credit from the financial sector. In general, financial institutions contribute immensely to the moulding of financial discipline by creating awareness and educating borrowers about the necessary requirement for loan compensation.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

А. Коваленко

Южный федеральный университет, Российская Федерация

РЫНОК УСЛУГ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА

Одной из характеристик современного общества является достаточно развитая и преобладающая над остальными сферами экономики индустрия сервиса. Согласно статистике, с каждым годом объем предоставляемых услуг по стоимости все больше превышает объем продажи товаров. Динамика объема платных услуг, оказываемых населению за 2008-2013 г., показывает, что рост объемов продаж, по сравнению с предшествующим годом, увеличивается на 9,5%. При этом в отраслевой структуре сферы услуг выделены такие лидеры, по объему потребления услуг, как: коммунальные услуги – 21%, транспортные услуги – 18,7% и услуги связи – 17,7%. Такое распределение объясняется тем, что данные виды услуг относятся к жизненно необходимым.

На современном этапе развития ни одна страна мира не может успешно функционировать и развиваться, не учитывая глобальных тенденций и проблем развития мирового сообщества. Сегодня ни один процесс не является столь противоречивым и неоднозначным, как глобализация.

Онтологически, термин «глобальный» произошел от латинского слова «globus», что означает Земля. В активный оборот термин «глобализация» начали использовать лишь в 90-х годах для обозначения наиболее весомых и общепланетарных проблем современной эпохи, от решения которых зависит дальнейший прогресс человечества во всех сферах деятельности.

Сегодня, основной движущей силой глобализации является информационная революция (авторы: Bell D., Touraine A., Sakaiya T. и др.). Основные ее черты следующие:

- информационная революция быстро превращается в новую производительную силу и делает возможным массовое производство когнитивной, систематизированной информации, технологии и знания;
- ведущей отраслью экономики становится интеллектуальное производство;
- национальные информационные ресурсы рассматриваются как самый большой потенциальный источник богатства;
- экономика, в которой промышленность по показателям занятости и доли в национальном продукте уступает место сфере услуг, а в сфере услуг преобладает обработка информации;
- увеличение количества и качества имеющейся в обращении информации, ее эффективная передача и переработка.

Почти все стороны современной жизни были затронуты информационной революцией. Одно из наиболее серьезных ее последствий – глобализация экономики. Наиболее заметным ее проявлением является то, что бизнес должен иметь глобальный доступ к рынкам, финансам, партнерам и т.д.

Основной задачей индустрии сервиса является удовлетворение растущих потребностей клиентов в разнообразных товарах или услугах. В условиях постоянного процесса преобразования мира потребности изменяются, а значит, развиваются качественно новые сегменты мирового рынка услуг. В последнее время на мировом рынке услуг четко проявились следующие тенденции в развитии его отдельных сегментов:

- снизилась доля транспортных услуг, что связано с уменьшением удельного веса сырья в международной торговле;
- увеличилась доля туризма в экспорте услуг, что обусловлено ростом доходов населения, совершенствованием средств транспорта, развитием инфраструктуры туризма;
- наиболее динамично развивающимся стал сегмент «особые частные услуги», куда входят финансовые, страховые, аудиторские, консалтинговые и прочие услуги;

Приоритетными целями глобализации в данном контексте являются экономические, а именно:

- создание единого мирового рынка товаров и услуг;
- интернационализация производства посредством прямых инвестиций транснациональных компаний;
- выстраивание всеобъемлющей системы интегрированных финансовых рынков.

Важнейшие тенденции количественного роста и качественных изменений уже могут быть отмечены на мировом рынке услуг. Среди них:

- во-первых, приоритетное присутствие транснациональных корпораций, для которых внутрифирменная передача информации, технологии, финансов выступает в форме международной продажи услуг;
- во-вторых, научно-технологический прогресс, который ввел новые формы и средства спутниковой связи и видеотехники, что позволило отказаться от личного контакта продавца и покупателя;
- в-третьих, снижение транспортных издержек увеличило степень мобильности производителей и потребителей услуг.

Глобализацию мировой экономики можно охарактеризовать как усиление взаимозависимости и взаимовлияния различных сфер и процессов мировой экономики, выражающееся в постепенном превращении мирового хозяйства в единый рынок товаров, услуг, капитала, рабочей силы и знаний. Процесс глобализации, наиболее активизирующийся в последние два десятилетия, таит в себе немало неясностей и противоречий, становится предметом острых дискуссий в академических и деловых кругах.

Научный руководитель: М.В. Гречко, кандидат экономических наук, доцент.

V. Kozhushnyi
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

THE DARK ECONOMICS OF OIL PRICES

The once lucrative oil industry is experiencing yet another period of hardship through the deepest downturn since the 1990s. This current slump has forced major oil companies to decommission more than two thirds of oil rigs and cut investment in exploration as well as slashing almost 250,000 oil related jobs. This seemingly never-ending price plunge has seen a 70% drop since June 2014.

Why a plunge in prices? This complicated puzzle can be analyzed and broken down into a simple economic question of supply and demand. Put simply, the oil rich countries are producing more than ever and yet demand, in many countries, is at best stagnant (fig. 1).

Due to the United States almost doubling their output over recent years, the once favored American market now provides more of its domestic oil, leaving countries such as Saudi Arabia, Nigeria and Algeria looking elsewhere. This “Elsewhere” being Asia is also a target of the ever-growing productions of Canada and Iraq. Even Russia is still producing oil through its current economic turmoil.

Crude oil (barrel)

\$30.90 -\$30.55 -49.72%

5:18 AM ET 02/24/2016

Fig. 1. Price for crude oil, 2006-2015

However, due to the drop in investments for exploration and development, production is falling but not nearly quick enough. It is reported that around 68 oil and gas projects around the world have been put on hold with a combined total value of \$380 billion and 2.9 million barrels a day production.

With the continual new projects off the coast of Mexico and Canada coupled with the weak economic structure of Europe and more energy efficient vehicles, demand is slowing.

Winners and Losers. Average households are the winners with lower fuel bills and petrol prices coming down. Any homeowner who uses fuel to warm their house will see a drop in prices. The losers are mostly those countries, companies and oil related workers in this. Oil rich countries such as; Venezuela, Nigeria, Ecuador, Brazil and Russia, to name but a few, are all experiencing economic and even political turbulence. With the lifting of the Western sanctions against Iran, things are about to get even more difficult for the smaller oil producers around the world. The sanctions caused Iranian production to drop by about 1 million barrels a day and prevented them buying any new technologies. However, with the ability to start shopping for new equipment and increase production, it will not be long before they re-enter the markets.

Conspiracy theories. As with all major world events, there are always a number of conspiracy theories and the current slump in oil prices has its fair share. There are rumors that Saudi and the United States want to hurt Russia and Iran creating sufficient motivation for driving down prices. After all, dropping oil prices in the 1980s saw the collapse of the Soviet Union. However, the United States and Saudi Arabia rarely coordinate leaving the theorists scratching their heads for new possibilities.

Does OPEC have a say? Of the thirteen members of OPEC only Saudi Arabia, Venezuela and Qatar have agreed, along with Russia, to freeze outputs at current levels. This plan is without any support from other OPEC members or indeed other oil nations. This is somewhat of a surprise as Saudi production

has been increased recently despite the sharp rise in prices. The International Monetary Fund (IMF) has estimated the total revenue loss for Saudi Arabia and its Persian Gulf allies will slip by around \$300 billion this year.

Forecasts. With oil production showing no signs of slowdown in the nearest future, prices are unlikely to recover any time soon. However, some reports suggest that this could change by the end of 2016. These reports also suggest that demand for fuel is showing a slight upward movement, which could begin to push up crude oil prices over the next two years.

The darkest economic perspective is that there is very little chance of cushioning the blow to the market from any further crisis within a major oil producing country with global spare production capacities.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Я. Колісінська
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РИНОК ПРАЦІ ЯК РЕГУЛЯТОР ЗАЙНЯТОСТІ. АНАЛІЗ ІТ-ГАЛУЗИ

Перехід до нового типу господарських відносин в Україні супроводжується розвитком ринкових відносин у сфері зайнятості – в ній формується ринок праці. Ринок праці – найбільш складний елемент ринкової економіки. Тут не тільки переплітаються інтереси працівника і роботодавця при визначенні ціни робочої сили та умов її використання. Для функціонування ринку праці вимагають створення певних механізмів та інститутів, які б створювали сприятливі умови для узгодження інтересів його основних суб'єктів. В економічній літературі подібні механізми та інститути називаються інфраструктурою ринку праці.

Сьогодні Дніпропетровська область належить до трійці лідерів ринку праці. Найбільша кількість вакансій запропоновується жителям міста Дніпропетровська (більше 75% по регіону). Збільшенню попиту на роботу в Дніпропетровську посприяла негативна ситуація на сході України. Багато переселенців з Донецької та Луганської області знаходяться у Дніпропетровській області.

Як і в минулому році, стабільну динаміку демонструє сільськогосподарський сектор, ІТ-індустрія і фармацевтична галузь. Більшість роботодавців в складній економічно-політичній ситуації вибирають дуже зважений підхід до підбору персоналу. У 2015 році найбільш активно розвивалася ІТ-галузь. При цьому найбільший попит на фахівців даної галузі відляються в Дніпропетровську. Але найменша активність з боку роботодавців зафіксована в Києві. У поточному році найбільш містким сегментом є веб-дизайн (близько 25% пропозицій). Затребуваними є також програмісти Java і Net.

У першому півріччі ІТ-сегмент не торкнулася загальна тенденція щодо скорочення пропозицій, як це спостерігалось на українському

ринку праці в цілому. Однак більшість фахівців вважають, що поточна економіко-політична ситуація в країні може суттєво вплинути і на галузь. Вже сьогодні багато компаній починають втрачати іноземних клієнтів та інвесторів. А невеликі ІТ-фірми все частіше закриваються. Це призводить до появи на ринку труда вільних ІТ-фахівців. З боку роботодавців, навпаки, спостерігається зменшення попиту на фахівців подібного роду.

За результатами першого півріччя 2015, скорочення середньої заробітної плати спеціалістів ІТ-галузі, становило 5%. Кадрові аналітики прогнозують, що рівень матеріальної компенсації до кінця року зменшиться в середньому по Україні на 8%. Максимальний рівень зниження заробітної плати в поточному році продемонстрували системні адміністратори. Проте в деяких галузях ІТ-ринку спостерігалось збільшення заробітної плати. Так, наприклад, зростання рівня оплати праці у веб-програмістів, розробників Java, C / C ++ і Net склав близько 8-10%. Зростання заробітної плати розробників мобільних платформ склав близько 15%.

Отже, підводячи підсумок аналізу сегмента ринку праці у сфері ІТ, можна сказати, що протягом усього 2015 року спостерігалася позитивна динаміка на ІТ-ринку праці. Незважаючи на те, що загальне число вакансій на ринку праці України до кінця року зменшилася, в ІТ-галузі цього не сталося. Попит на ІТ-фахівців постійно зростав протягом року. Звичайно, як і на кожному ринку, є приклади успішного росту і невдалого стартапу, криза внесла свої корективи в мотиваційні програми і бажання роботодавців перекупувати висококваліфікованих фахівців. Тим не менш, важливим трендом можна вважати, що в топ-5 найбільш високооплачуваних вакансій вперше за багато років ввійшла ІТ-галузь.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

А. Копченко
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

МАСШТАБЫ КОРРУПЦИИ В ЕВРОПЕ

Начиная с древности, коррупция была одним из самых распространенных и коварных социальных зол. Когда речь идет о государственных служащих и людях, избранных представителями народа, коррупция враждебно влияет на сферу управления государственными делами. С конца девятнадцатого века коррупция была также замечена в качестве основной угрозы в частной сфере, подрывая доверие и уверенность, которые необходимы для поддержания и развития устойчивых экономических и социальных отношений. Считается, что сотни миллиардов евро платятся в виде взяток каждый год.

Коррупция продолжает оставаться проблемой для Европы – это явление, которое стоит европейской экономике около ста двадцати миллиардов евро в год. Страны-представители Европейского Союза предпринимают многочисленные попытки в борьбе с ней в последние годы, но

результаты изменчивы, поэтому необходимо действовать еще агрессивней, чтобы предотвратить коррупцию.

Европейцы глубоко обеспокоены коррупцией – результаты исследования показывают, что три четверти европейцев считают, что коррупция широко распространена, и более половины считают, что уровень коррупции в их стране увеличился за последние три года.

Совет Европы существует, чтобы поддерживать и далее плюралистическую демократию, права человека и верховенство закона и играет ведущую роль в борьбе с коррупцией, так как она ставит под угрозу сами основы наших ценностей. Как подчеркивается в Конвенции об уголовной ответственности, коррупция угрожает верховенству закона, демократии и прав человека, подрывает эффективное государственное управление, социальную справедливость, искажает конкуренцию, затрудняет экономическое развитие и угрожает стабильности демократических институтов и моральным устоям общества.

Подход Совета Европы в борьбе с коррупцией всегда был междисциплинарным и состоит из трех взаимосвязанных элементов: соответствие европейским нормам, контроль над соблюдением стандартов и наращивания потенциала, предлагаемого отдельным странам и регионам.

Совет Европы разработал ряд многогранных правовых документов по таким вопросам, как криминализации коррупции в государственном и частном секторах, ответственность и компенсация за ущерб, причиненный в результате коррупции, поведение государственных должностных лиц и финансирование политических партий. Эти инструменты направлены на повышение потенциала государств в области борьбы с коррупцией внутри страны, а также на международном уровне. Контроль за соблюдением этих стандартов возложено Группе государств против коррупции.

Существуют различные нормы и традиции в плане предоставления и получения подарков по всему миру. Несомненно, злоупотребление властью ради личной выгоды – растрачивание государственных или общих ресурсов в частные карманы – недопустимо во всех культурах и обществах. Это подтверждается опросным барометром коррупции, который анализирует мнения и опыт коррупции людей в более чем шестидесяти странах. Формы и причины коррупции различаются в разных странах, однако, это означает, что лучшие способы решить их тоже сильно отличаются. Вот почему лучший подход к борьбе с коррупцией основывается на системе национальных отделений, которыми управляют люди, закрепленные в своих государствах. Эти представители лучше понимают состояние коррупции в своей стране и могут подобрать методы борьбы с ней.

Что касается Украины, то уровень коррупции такой же высокий, как в Нигерии, Иране и Папуа-Новой Гвинее. В настоящее время, масштаб теневой экономики Украины составляет около сорока пяти процентов ВВП. Самое главной проблемой является то, что коррупция пробралась во все органы власти, даже те, которые должны бороться с ней, а именно: правоохранительные органы, прокуратура, суды и т.п. И хотя Украина и

приняла европейское антикоррупционное законодательство, она не разработала отчетливых механизмов его внедрения. То есть на данном этапе Украина не способна бороться с коррупцией.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

Д. Коротя
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ: ПРИЧИНИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Сучасний світ нині переживає еру глобалізації, в якій навіть виробництво більше не обмежується кордонами однієї країни. Разом із інтернаціоналізацією виробництва виникає таке поняття, як інтернаціоналізація трудових ресурсів. Потоки робочої сили переміщуються з однієї країни в іншу з різних причин. Наслідки такої міграції можуть бути як позитивними для приймаючих країн, так і негативними, проте трудова міграція – явище невідворотне, тому що люди завжди прагнуть до покращення умов праці, а завдяки цьому – й умов життя.

Причини міжнародної міграції робочої сили можуть мати економічну, соціальну, політичну основу тощо. Часто до трудової міграції спонукає вища заробітна платня в країні імміграції, кращі умови праці, розвинена система соціальної допомоги, більша кількість можливостей для реалізації трудового потенціалу, вища якість життя тощо.

Кількість трудових мігрантів не зростає постійно, вона має тенденцію до коливань. Тобто міграційні потоки можуть як збільшуватися, так і зменшуватися протягом певного проміжку часу. На обсяг міграційних потоків може впливати економічний стан рідної країни, а також світовий економічний стан. Як правило, під час криз світової економіки кількість емігрантів зростає, натомість під час стабільного або бурхливого економічного росту збільшується кількість іммігрантів.

Неможливо недооцінити позитивні аспекти впливу трудової міграції як для країни-реципієнта, так і для країни, що постачає трудові ресурси. Проте дане явище породжує й гострі соціально-економічні проблеми, які діють в обох напрямках руху потоків робочої сили.

До переваг, які отримують країни від прийняття робочої сили, належать: підвищення конкурентоспроможності товарів, що є наслідком використання більш дешевої іноземної робочої сили в порівнянні з робочою силою країни; зростання виробництва і додаткова зайнятість, так як іммігранти створюють додатковий попит на товари та послуги; заощадження на освіті та професійній підготовці, за умови прийняття кваліфікованої робочої сили; можливе заповнення нестачі власних трудових ресурсів іноземними під час криз та масового безробіття; відсутність необхідності у виплаті пенсій іноземним працівникам та отримання інших видів соціальної допомоги тощо. Негативно впливають на приймаючу кра-

їну такі фактори: виникнення соціальної напруги як наслідок негативно-го впливу прийняття іноземної робочої сили на стан зайнятості робітників приймаючої країни; зростання кількості конфліктів, наприклад, між-національних, міжетнічних, міжконфесійних тощо, погіршення загально-го рівня криміногенності в країні; ріст витрат держави на соціальний захист емігрантів; вплив грошових доходів за кордон внаслідок їх переказів іноземними робітниками та ін.

Для країни постачання робочої сили також є неминучими певні негативні наслідки експорту робочої сили, проте існують і позитивні фактори впливу, а саме: можливість скоротити надлишок робочої сили, тим самим впливаючи на рівень безробіття у країні-донорі; надходження в країну валюти у вигляді приватних переказів працівників-емігрантів; набуття емігрантами та покращення професійних навичок, набуття досвіду та відповідності світовим стандартам; покращення рівня життя іноземного працівника тощо. Негативно впливають на країну-донора: відтік кваліфікованих кадрів за кордон, що зменшує виробничий та науковий потенціал країни; погіршення демографічної ситуації внаслідок відтоку осіб працездатного та репродуктивного віку; численні соціально-психологічні наслідки.

Отже, внаслідок глобалізаційних процесів, трудова міграція охоплює всі країни світу та, безсумнівно, дає значні переваги для залучених країн. Щоб винести максимальну користь та зменшити негативні наслідки переміщення робочої сили, необхідно більш детально вивчити тенденції розвитку трудової міграції, вдосконалити трудові законодавства під сучасні потреби іммігрантів та емігрантів, та збільшити державний контроль над міжнародними трудовими переміщеннями.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

В. Косточка
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ВНЕШНЯЯ ТОРГОВЛЯ УКРАИНЫ: АНАЛИЗ И ТЕНДЕНЦИИ

Внешняя торговля является старейшей формой международных экономических связей. Соотношение объемов экспорта и импорта товаров характеризует состояние внешнеторговой деятельности страны. На объеме внешней торговли Украины 2015 года негативно отразились резкая девальвация гривны и эскалация военного конфликта на востоке. Снизилась объемы экспорта и импорта. Но начиная с февраля 2015 года, экспорт товаров стабильно превышал импорт, что является улучшением баланса внешней торговли. Торговый баланс стал положительным. По сравнению с январем – июлем 2014 года, за этот же период 2015 года экспорт товаров из Украины сократился на 35,9% , а импорт на 38,8%. Соответственно так же сократился экспорт и импорт в внешнеторговых отношениях со странами Евросоюза за этот период: экспорт сократился на 33,9%, а импорт на 27,2%. 209 стран мира стали партнерами Украины

во внешней торговле. Коэффициент покрытия экспортом импорта вырос на 0,5 и составил 1,07.

В связи со сложившимися отношениями с Россией показатели экспорта и импорта снизились в два раза. Россия не желает закупать в Украине продукты агропромышленного комплекса. Украина в свою очередь тоже сократили закупку продукции из России. Существенно уменьшились закупки газа.

Основными товарами украинского экспорта являлись недорогие металлы и продукция агропромышленного комплекса (включая пищевую промышленность). Основную часть экспорта по сравнению с прошлым годом составили не товары, а сырье. Менее 10% сейчас составляет продукция машиностроения, химической и пищевой промышленности. Значительно снизился экспорт промышленных металлов. Это в первую очередь связано с потерей части металлургических производств находящихся в регионах Донбасса.

Внешнеторговый оборот и его структура относятся к важнейшим показателям, характеризующим экономическое положение страны. Общепринято считать, что положительное сальдо внешнеторгового баланса является более предпочтительным, чем отрицательное. Если растет экспорт товара, значит, страна производит продукцию, население трудоустроено. Импорт также на прямую связан с работой предприятий, доходами населения. Чем выше будут доходы у населения, тем больше будет продаваться импортных товаров. Хотя длительное превышение экспорта над импортом несет в себе угрозы, так называемой, импортируемой инфляции. Большую угрозу для страны представляет длительное превышение импорта над экспортом.

Агропромышленный комплекс выступал лидером украинской экономики. На него возлагались большие надежды. В связи с большими кредитными ставками, подорожанием топлива, девальвацией гривны агрохолдинги сокращают производство сельскохозяйственной продукции.

Если будет продолжаться снижение производства продукции как в сельском хозяйстве, так и в металлургии, то большинство людей останется без работы и средств существования. Потеряв торговые отношения с Россией, Украина должна удержать свои позиции в ЕС и искать новые рынки сбыта. Но для этого нужно проделать огромную работу.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

А. Кривошеева
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ СОЮЗ КАК ПРИЧИНА ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ИНФЛЯЦИИ

Профессиональный союз – это организация, членство которой состоит из рабочих и профсоюзных лидеров, объединенных для защиты и

продвижения своих общих интересов. Как известно, профессиональные союзы возникли в Европе еще в конце XVIII века по причине неравного положения рабочих по отношению к работодателям. С течением времени, союзы рабочих приобрели более устойчивый и масштабный характер. С конца XIX в. широкое распространение получили коллективные сделки, т.е. официальные договоры между профсоюзами и организациями работодателей. Таким образом, с помощью профессиональных объединений, рынок труда стал достаточно регулируемым и способным влиять на экономику страны в целом.

Экономисты выделяют три силы, провоцирующие инфляцию:

1) Государство. Например, при помощи эмиссии денег государственная власть способна увеличить денежную массу в обращении, тем самым, следуя закону обмена И. Фишера, повысить стоимость товаров и услуг в национальной экономике.

2) Монополии (монополист имеет право повысить цены на производимые товары и услуги).

3) Профсоюзы. Реагируя на рост цен, работники требуют увеличения заработной платы, следовательно, это ведет к повышению издержек на производство, вынуждая предпринимателей повысить цену на производимую продукцию. В свою очередь, высокие цены побуждают работников требовать снова увеличения заработной платы, и так далее. Такую экономическую ситуацию характеризует инфляционная спираль (Рис. 1).

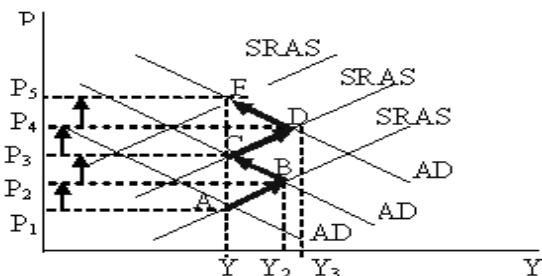

Рис. 1. Инфляционная спираль

Профессиональный союз – важное звено регулирования рынка труда. Вследствие общего повышения уровня цен, данная организация в силах защитить права рабочих методом повышения заработной платы. Но, такой способ достаточно сильно влияет на национальную экономику, провоцируя инфляционную спираль. Автоматизируя производство, предприниматели могут избежать колебания издержек на трудовые ресурсы.

Инфляционную спираль остановить очень сложно. По нашему мнению, в таком случае необходимо регулировать издержки производства с помощью вкладов в научно-технический прогресс. Все чаще производи-

тели товаров или услуг стремятся автоматизировать производство (заменить трудовые ресурсы работников машинами или роботами). Такая замена способствует стабилизации издержек на продукцию, хотя данный метод дорогостоящий, он достаточно эффективный.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

T. Kripak
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

PROBLEMS OF FORMING OF FAVOURABLE INVESTMENT CLIMATE IN UKRAINE

The economic development of the country depends on many factors. One of them is the investment climate. It is difficult to overestimate the importance of investments in the economy nowadays. In fact, it is like a burning issue for our country in the current conditions of destabilization of the economy. The investment climate is a combination of primarily political, legal, economic and social conditions that ensure and promote the activities of domestic and foreign investors. Investments involve the deepest foundations of the economic activity, accelerating the process of economic growth in general. In the current conditions, they are an important means of ensuring conditions out of the current economic crisis, structural shifts in the economy, security and technological progress, improving quality indicators of the economic activity in the micro and macro levels.

Restoration of stable economic growth in Ukraine requires knowing the real state of the investment process and the reasons for the decline in the investment activity. Ukraine has a powerful, industrially developed production potential, developed infrastructure, and favourable geographical position. International experience shows that countries with transitional economies are not able to overcome the economic crisis without the involvement and the effective use of foreign investment.

In modern conditions revitalization of the investment process becomes the highest priority. It is clear that the way out of a deep economic crisis would be the revival of the real economy and particularly its industrial sectors.

Unfortunately, at this time in Ukraine there is such an economic and political situation, which greatly complicates investment activity, have not been created any adequate market economy, and investment mechanism.

In the macroeconomic scale, today's welfare is largely the result of yesterday's investments. Foreign investment is unevenly distributed across regions. The priority, in terms of analysis of political reforms, are Dnipropetrovsk, Zaporizhzhya, Kyiv, Lviv, Odesa, Kharkiv regions and Kyiv. Most investment flows to Ukraine from the USA, Germany, and England. Western investors invest primarily in the field of mechanical engineering and metallurgy. Investments, in turn, provide the basis of future productivity growth and higher welfare.

The investment climate of the country is best analyzed using international rankings, which consist of various institutions, organizations and associations.

Analyzing the investment climate in Ukraine is determined by the European Business Association (EBA).

Evaluation is a five-point scale on the results of assessments of CEOs participating in EBA. So, the best performance of the investment climate in Ukraine was in 2011, where in the first quarter the amount score was 3.4 points. This is due to the holding Euro 2012 in Ukraine, which stimulated increased investment in the economy. Further the investment climate in Ukraine was much lower, and between 2012 and 2014 could not mark up three points. It means that the expectations of participating companies were on the dynamics of the investment climate in the next 3 months with the 3rd quarter of 2011 which significantly exceeded the indicators of investment climate in Ukraine. That is, according to the respondents, Ukraine has good prospects for development and improving its investment climate. Indicators of EBA general index lie between the indexes of the investment climate and expected dynamics of change. The jump in the index was held in the first quarter of 2014 due to the positive changes in the political situation of Ukraine, which is why there were such high expectations of positive dynamics of the investment climate. But in the end of 2014 the overall index of EBA again decreased, which was associated with the conduct of military action on the territory of Ukraine. In such a situation even signing “Association Agreement”» with the European Union could have a positive impact on the investment climate and the overall index of EBA in Ukraine in general. The index remained at the level of 2.56 in 2015. So, the investment climate of Ukraine is assessed as low according to the EBA. To improve the investment climate of Ukraine, it is necessary to improve the tax climate by reforming the system of tax incentives and simplification of tax procedures.

Investment climate in Ukraine is unfavourable to encourage foreign investors to invest their financial resources in the national economy. Therefore, a way to improve the investment attractiveness of Ukraine may be implementation of measures to improve the tax climate and reforming the system of tax incentives. It is necessary to stimulate the modernization of production assets and the introduction of new technologies, increase investment in innovative projects and support small business investment activity.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. Medynska, Senior Lecturer.

V.J. Christian
University of Wales, UK

INTERNATIONAL INVESTMENT RISKS AND RISK MANAGEMENT EXPERIENCE OF FOREIGN COMPANIES IN UKRAINE

In today's world it is impossible to look around and not find an amazing benefit cultivated through international investments made by other countries or companies, either residing or based outside the host country. Investments bring

about much needed diversification in various company or country portfolios and they provide potential opportunities for emerging or undeveloped countries to better improve their situation. Through investment, less-developed or developing countries such as Ukraine get the chance to become better integrated with the world economy. International investing is all about strategy, and its merit is also in the ability of investors to reduce investment risks via diversification and exploiting various potential options. So the question is; if investments are great and needed for development then why do countries not get this or attract enough foreign investors in other to better their living standards?

The scariest thing for investors is risk, the whole idea of diversification is to reduce risk via spreading. So as an investor, important as it may be to diversify, the next step is even more important. Analytical researches and planning has to be done to decipher the current climate of the country and existing conditions for doing business. Basically, two major risks pose threats to investments; economic and political risks.

Economic risk being the current financial condition of a country and its ability to repay whatever incurred debt is usually indicated by ongoing activities in the country such as inflation, unemployment etc. While Political risk is greater as it deals with the risks of losing due to certain changes made by the government or any form of unrest in a country due to war, terrorism etc. the stability or type of politics practiced plays an important rule and it also decides on trade barriers in general. An investor must first understand this by gathering information and assessing whatever country or firm it chooses to invest in. Another major problem however that exists as a plague in most emerging economies is corruption, negligence or total absence of the right laws to live by; most problems lead back to this.

Globalised as the world may be, countries still hold various unique traits investors must look out for; differences in currency leading to currency volatility since rates could change drastically at any time, varying transaction costs all over the world depending on the foreign market in particular, etc. Then the issue of liquidity which exist if one is unable to sell off quickly when an order is entered; investors must be very careful of this as there is no way to foresee it or protect their investments from this. Understanding the international market is far more complex than dealing in ones' backyard so the necessary planning and research must be put in.

Ukraine is a perfect example of an emerging country with great prospects and attractive resources to pull in investors, but due to the unfavourable climate in 2015 as a result of political unrest when a dispute over territory arose with Russia, Ukraine lost a lot of foreign investors, various companies pulled out of the Ukraine economy which of course also received a major set-back. Just like in Ukraine, unforeseen circumstances can always arise, mostly in emerging countries as developed countries have less risk factors to oversee, so as an investor, in-depth research on whatever country of choice is a must! Investment opportunities will always exist and so will risk, most investors believe in risking big and winning big, while others avoid playing the wild card. Ukraine still presents very profitable relations with investors willing to take the risk as the crisis is over and the government works on restoring the economy. Invest-

ments will always hold risks, but a good investor just never heads in without first being ready and armed with all the necessary information to survive whatever outcome.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Д. Кульчинський
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ ЄС

Безробіття – це соціально-економічне явище, при якому частина робочої сили (економічно активне населення) не зайнята у сфері економіки. Тобто у реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї.

Досвід минулих десятиріч років свідчить про те, що безробіттю притаманний постійний характер. Існує велике застійне безробіття, яке не зменшується навіть в умовах значного прискорення економічного розвитку, а в часи кризи набуває катастрофічних масштабів. Безробіття стало основним чинником дестабілізації соціально-економічного стану багатьох країн світу. Воно набуло стійких форм та хронічного характеру, вразило широкі верстви населення.

Але в деяких країнах безробіття поступово знижується, зокрема це стосується провідних країн ЄС, таких як Британія та Німеччина, але змінюючи економіку країни, позитивних результатів вдалося досягти й країнам з середніми показниками. В цій роботі увагу привернуто до найпопулярніших країн ЄС, їхньої динаміці за останні три роки в питанні безробіття. Так, на 2013 рік: Британія-7.7% , Німеччина-5.3%, Франція-10,6%, Іспанія-26,2%, Італія-11,7%, Португалія-16,2%, Греція-27%; на 2014 рік: Британія-6.6% , Німеччина-5.2%, Франція-11,1%, Іспанія-26,7%, Італія-12,2%, Португалія-14,2%, Греція-27.4%; на 2015 рік: Британія-5.6% , Німеччина-4.5%, Франція-16,9%, Іспанія-23%, Італія-13,4%, Португалія-12,2%, Греція-24.6%.

В процентному відношенні кількість безробітних в 28 країнах ЄС було 9,8% (в 2014г 10,4%), а в Єврозоні – 11,3% (в 2014г – 11,7%). Ця статистика свідчить про позитивну динаміку на європейському ринку праці, хоча не у всіх країнах ситуація виглядає успішною.

Одразу потрібно відмітити постійну позитивну динаміку в Британії та Німеччині, не дивлячись на низький рівень безробіття взагалі, а у Німеччині знизився до рекордного рівня. Це говорить про вдалу економічну діяльність з цього питання в цих країнах, з першого погляду помітно, що країни турбуються про своє населення, і продовжують піклуватися цим питанням, досягнувши вже дуже гарних показників.

Також позитивна динаміка простежується в Португалії (зниження безробіття на 4%), Іспанії (зниження безробіття на 3.5%, лише за 1 рік) та в Греції (яка переживає останнім часом не найкращі часи, і навіть може покинути ЄС, але країні вдалося досягти зниження рівня безробіття на 2.8%). Ці три країни за останні роки мали одні з найгірших показників за

рівнем безробіття, але як показує статистика, країни почали розуміти, що потрібно змінювати негативну тенденцію, що й призвело до довгоочікуваної позитивної динаміки. І хоча останнім двом країнам ще далеко до результатів в середньому, то Португалія за два роки змогла не тільки знизити рівень безробіття, а ще й випередити Італію та Францію, негативні результати яких будуть розглянуті далі.

Дуже невдала динаміка проглядається в Франції(де рівень безробіття збільшився аж на 6.3%, що є одним з найгірших результатів серед країн ЄС взагалі). Італія теж є носієм негативної динаміки(хоча рівень безробіття зріс лише на 1.7%, але показник за 2015 рік збільшився до рекордного в цій країні).

На сьогоднішній день виділяють наступні причини безробіття в країнах ЄС:

1. Структурні зрушення в економіці, що виражаються в тому, що впровадження нових технологій, обладнання призводить до скорочення зайвої робочої сили;

2. Економічний спад чи депресія, що змушують роботодавців знижувати потребу у всіх ресурсах, у тому числі і трудових;

3. Політика уряду і профспілок у сфері оплати праці: підвищення мінімального розміру заробітної плати збільшує витрати виробництва і тим самим знижує попит на робочу силу;

4. Сезонні зміни в рівні виробництва в окремих галузях економіки;

5. Зміни в демографічній структурі населення, зокрема зростання чисельності населення у працездатному віці збільшує попит на працю і, зростає імовірність безробіття.

Отже, всього в 19 країнах ЄС, де використовують євро, не мають роботи 16,9 мільйона людей. Останній пік безробіття в Єврозоні припав на вересень 2013 року, коли середній рівень безробіття досяг 12,2 відсотка. Відтоді цей показник поступово скорочується. Втім, економісти побоюються, що економічне зростання в Європейському Союзі занадто слабке, щоб відчутно вплинути на більшість безробітних в Греції, Іспанії та Португалії, а також у таких економічно потужних країнах, як Італія і Франція. Тому потрібно більше приділяти зусиль на підвищення економічного зростання ЄС, щоб вплинути на рівень безробіття в потребуючих країнах, бо в деяких з них цей рівень б'є рекорди минулих років, і як показує статистика не збирається знижуватись.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

Е. Лимонова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПЛИВ ТНК НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ БАЗУВАННЯ

На сьогоднішній день деякі найбільші ТНК значно сильніше в економічному плані, ніж багато держав світу. Незважаючи на те, що фактичний контроль над корпорацією зазвичай зберігається за країною базуван-

ня, відносини ТНК і материнських країн досить складні і неоднозначні. Це пов'язано з тим, що дії ТНК, спрямовані на максимізацію власних прибутків, далеко не завжди співпадають з стратегічними інтересами материнської країни, пріоритетами її зовнішньої і внутрішньої політики. Розглянемо переваги, що дають ТНК для материнської країни.

По-перше транснаціональні корпорації дозволяють країні базування здійснювати доступ і набувати певний контроль над природними ресурсами приймаючих країн. Доступ до природних ресурсів різних країн світу дозволяє країні базування гарантовано забезпечувати національні підприємства сировиною. Так, завдяки іноземним інвестиціям, що американські компанії направляють у інші країни світу, США отримують фосфати, мідь, олово, 75% марганцевої та залізної руди; Японія – 40% бокситів, 50% нікелю, 60% мідної руди.

По-друге, транснаціональні корпорації дуже часто використовують дешеві технології в країнах, що розвиваються. Але при цьому такі технології є екологічно небезпечні. Для країни базування це здешевлює вартість цих ресурсів, що позитивно впливає на економічний розвиток.

По-третє, іноземні інвестиції в економіку іншої країни збільшує попит на товари та послуги, що виготовляються в країні базування ТНК. На це впливають поява нових ринків в зарубіжних країнах та експорт продукції ТНК, що спрямовується у зарубіжні філії (приблизно така частка складає приблизно 1/3 експорту Канади, Німеччини, Франції, Швеції, 1/2 експорту США). Таким чином, для материнської країни відкривається доступ до нових ринків, перш для неї недоступним.

По-четверте, ТНК, використовуючи свою трансмобільність, переносить трудомісткі операції в країни з більш дешевою робочою силою, а у своїй країні, більш розвинутій економічно, проводить підготовку висококваліфікованих кадрів. Найважливіше значення має і перетік кваліфікованих кадрів, що здійснюється в рамках ТНК, так як в цьому випадку країна базування, в яку залучаються фахівці з приймаючих країн, не несе багатотисячних витрат на освіту фахівців, а отримує їх вже готовими. За рахунок доступу до інформаційних ресурсів інших країн ТНК дозволяють країні базування здобувати нові знання та технології, а так само продовжувати термін життя і підвищувати віддачу від власних інноваційних технологій.

Незважаючи на очевидні конкурентні переваги та високий рівень економічної ефективності, ТНК розглядаються як економічні суб'єкти, що здатні створювати економічні проблеми в країні базування. Вони можуть відчувати на собі політичний тиск своїх компаній, оскільки в свою чергу на материнські компанії «тиснуть» їх власні закордонні філії. Мета полягає в лобюванні в державних органах своїх інтересів щодо країн, в яких або розміщуються самі філії ТНК, або вони пов'язані з цими країнами діловими відносинами. ТНК беруть участь у формуванні різних зовнішньополітичних підходів до окремих держав. У соціальному аспекті розширення діяльності ТНК за кордоном на шкоду зростанню виробництва на території своєї країни може викликати невдоволення і навіть різку критику з боку окремих політичних партій, профспілок, груп підприємців

та населення. Крім цього, прями іноземні інвестиції, що здійснюють ТНК за кордоном, призводять до «експорту робочих місць».

Але позитивний вплив на економіку країни базування ТНК значний. Частина отриманих прибутків з філій, як правило, вони переводять на батьківщину, роблячи позитивний внесок у зміцнення платіжного балансу своєї країни і в її економічне зростання. Крім того, у разі вдалих закордонних операцій економічна міць і діловий імідж ТНК дає дорогу іншим компаніям зі своєї країни. В цілому успішна інвестиційна діяльність ТНК за кордоном не тільки додає країні їх базування економічну вагу, але і приносить політичні дивіденди, посилюючи її політичний вплив у світі.

M. Liszka, G. Jasiński
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

POLITYKA REGIONALNA JAKO INSTRUMENT ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POLSKICH REGIONÓW

Wstęp

Innym elementem nowego spojrzenia na jakość funkcjonowania państwa jest polityka regionalna. Jej celem nadrzędnym powinno być stworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju regionów, a tym samym zmniejszenie nadmiernych różnic gospodarczych i społecznych pomiędzy nimi.

Głównym pojęciem z zakresu polityki regionalnej jest region, czyli obszar „adresat” działań polityki regionalnej, a ściśle rzecz biorąc – społeczność regionu, gdyż to mieszkańcy regionu są właściwym podmiotem gospodarki regionalnej.

Wprawdzie wszyscy rozumiemy, co ono oznacza, to wbrew pozorom nie jest jednoznaczne (Kuciński, 1992). Nie ma bowiem obiektywnego podziału regionalnego, który byłby zamknięty i usystematyzowany. Pojęciem regionu operuje dziś większość dyscyplin naukowych z obszaru nauk społeczno-ekonomicznych (Adamiak i in., 2001). Stąd spotykamy kategorie regionów geograficznych, etnicznych, socjologicznych, politycznych, administracyjnych i innych.

W naukach ekonomicznych dla gospodarki regionalnej czy lokalnej najważniejsze znaczenie ma pojęcie regionu w sensie ekonomicznym. Najogólniej rzecz biorąc, region ekonomiczny to obszar o określonej specjalizacji gospodarczej, będącej wynikiem wykorzystania endo- i egzogenicznych czynników rozwoju. Rozwinięcie tego ujęcia proponują R. Domański (Domański, 2002) i K. Kuciński (Kuciński, 1992). Definiowanie przez nich regionu ekonomicznego spełnia warunki ujęcia systemowego. Dla polityki regionalnej, szczególnie jako działalności praktycznej, kluczowe znaczenie ma pojęcie regionu w sensie administracyjnym, gdyż to władza administracyjna zarządza instrumentami polityki regionalnej. Jednakże zarządzanie to musi przede wszystkim uwzględniać wymienione aspekty regionu ekonomicznego.

Drugie ważne pojęcie to zasoby. Czym one są i jak jest ich rola w gospodarce regionalnej? Najogólniej rzecz biorąc, są to rzeczy bądź wartości intelektualne wykorzystywane do produkcji dóbr i usług w regionie (Kamerschen,

1991), a więc: ziemia, praca (zasoby ludzkie), kapitał (dobra inwestycyjne), technologia (wiedza, jak zasoby mogą być łącznie produktywny sposób) oraz przedsiębiorczość. Dotychczas hierarchia oddziaływania poszczególnych rodzajów zasobów na gospodarkę regionalną uległa zmianie – zdecydowanie zmniejszyła się rola ziemi, a wzrosła wiedzy, technologii i przedsiębiorczości.

Przez pryzmat wielkości i tempa rozwoju regionalnego oceniana jest efektywność polityki regionalnej. Rozwój regionalny jest tutaj kluczowym pojęciem. Określa się go, po pierwsze, jako proces wszelkich zmian zachodzących w regionie (Kosiedowski, 2005), w dużej mierze proces ekonomiczny – transformacja czynników i zasobów regionalnych (endo- i egzogenicznych) w dobra i usługi. Po drugie, jest to podstawa zmian w sposobie, poziomie i jakości życia mieszkańców regionu, a zatem również proces społeczny. Po trzecie, to postęp techniczny i technologiczny mający na celu pełniejsze, racjonalne wykorzystywanie czynników i zasobów regionu. Po czwarte, jest to proces wymiany między człowiekiem a środowiskiem, określony mianem rozwoju ekologicznego. Uważa się, że aby mówić w pełni o rozwoju regionalnym, to powinien być to proces obejmujący zmiany zachodzące jednocześnie we wszystkich tych czterech obszarach. Ażeby rozwój regionalny dokonywał się w takim całościowym wymiarze, a ponadto był efektywny i skuteczny, powinien uwzględniać cele polityki regionalnej. W praktyce z jednej strony wzmacniać silne strony (czyli czynniki rozwoju) regionu, a drugiej – pokonywać istniejące bariery.

Czynniki oraz bariery rozwoju regionalnego i lokalnego

Podstawą do określenia kierunków polityki regionalnej, jej celów i instrumentów jest strategiczna analiza rozwoju regionalnego, a w niej czynników i bariery rozwoju regionalnego. Ekonomisci do ujęć syntetyzujących używają wielu rodzajów podziałów czynników rozwoju regionalnego, ale jak twierdzą Bowdenowie (Bowden, 2002) do procesu, który chcemy badać, należy zastosować najbardziej użyteczny podział czynników. Ma to także zastosowanie do czynników rozwoju regionalnego.

Bez względu na rodzaj podziału można przyjąć, że czynnikami rozwoju regionu są te elementy struktury terytorium, które są lub mogą być uruchomione w celu prowadzenia działalności w sferze produkcji, podziału, obiegu i konsumpcji. Z tego punktu widzenia każda jednostka samorządu terytorialnego ma określone potencjały rozwoju. Mówiąc inaczej, za podstawowe czynniki rozwoju uważa się (Parysek, 2001) zasoby tego terytorium, tzn. miejscowa ludność, środowisko, kapitał (właśnie na tej podstawie sporządzono klasyfikację czynników rozwoju np. w gospodarce przestrzennej) (Domański, 1990). W latach 60. XX w. czynniki te miały w większości charakter ilościowy. Po 30 latach – wskutek przekształceń technologicznych, technicznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych – podstawową rolę zaczęły odgrywać czynniki jakościowe. Z uwagi na coraz większe znaczenie działalności wykorzystującej zaawansowane technologie za najważniejsze zewnętrzne lokalizacje uważa się (Gorzelałak i in., 2000) :

- siłę roboczą/kapitał ludzki,
- uniwersytety i instytuty badawcze,
- urodę pejzażu kształtującą warunki życia,

- infrastrukturę transportową,
- usługi i polityczny klimat działalności gospodarczej,
- korzyści aglomeracyjne.

Rozwój regionów napotyka niejednokrotnie na różnego rodzaju problemy czy przeszkody, które w literaturze przyjęto określać mianem barier. Są to, inaczej mówiąc, pewne trudności i koszty społeczno– ekonomiczne w dostosowaniu się do nowych kierunków rozwoju.

W gąszczu istniejących ujęć teoretycznych za najbardziej adekwatną do potrzeb polityki regionalnej uznać należy propozycję W. Kosiedowskiego, który wyróżnia cztery grupy barier rozwoju regionalnego (Kosiedowski, 2005) :

- 1) Ekonomiczne,
- 2) Społeczne,
- 3) Techniczne,
- 4) Ekologiczne

Boryka się z nimi wiele regionów, a polskie regiony w szczególności. Niewątpliwie szkodzą one rozwojowi gospodarki regionalnej, często go hamując lub komplikując, niekiedy wręcz uniemożliwiając. Celem polityki regionalnej powinno być więc przeciwdziałanie ich niszczącym skutkom.

Polaryzacja regionalna w Polsce oraz w Unii Europejskiej

Na tle państw należących do Unii Europejskiej, Polska nie jest krajem o wysokim stopniu polaryzacji regionalnej (Sokołowicz, 2008, s. 15). Zróżnicowanie poziomu rozwoju regionów, mierzone skalą PKB na jednego mieszkańca nie jest znaczne w porównaniu z innymi, dużymi państwami Europy Zachodniej (Orłowski, 2004, s.2004). Według D. Waldzińskiego, niski poziom PKB *per capita* we wszystkich regionach w relacji do wskaźników UE, jest jedną ze słabych stron polskich regionów (Waldziński, 2005, s.201). Poziom PKB *per capita* nie jest jednak kryterium wystarczającym dla prawidłowej oceny perspektywy rozwojowych poszczególnych regionów. Ważny jest również stopień wyposażenia w zasoby kapitału fizycznego i ludzkiego, sprawność działania rynków oraz skala obciążenia czynnikami utrudniającymi rozwój. Prowadzi to do wniosku, że problemy zróżnicowania regionalnego w Polsce mogą być większe niż wynika to z danych obejmujących poziom PKB *per capita* [Orłowski,2004, s. 182].

Za mocne strony polskich regionów uznaje się: stosunkowo niewielkie zróżnicowanie międzyregionalne na poziomie województw, które porównywalne jest ze średnim poziomem zróżnicowania w UE, istnienie aglomeracji, w których koncentrują się czynniki modernizacji i dynamizacji gospodarki (a także ośrodki badawczo-rozwojowe), rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzrost przedsiębiorczości, występujący we wszystkich regionach Polski. Słabe strony polskich regionów to głównie: wysoki odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie (zwłaszcza w regionach Polski Wschodniej, gdzie jest on najwyższy w całej Unii Europejskiej), występowanie obszarów, które zagrożone są trwałą marginalizacją i wyłączeniem z procesów rozwojowych, niski stopień atrakcyjności obszarów zdegradowanych, niska jakość infrastruktury transportowej, niewielki stopień innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, niewystarczająca ilość i jakość infrastruktury ochrony środowiska oraz niski stopień zaawansowania

procesów tworzenia społeczeństwa informacyjnego [Waldziński, 2005, s. 200-202].

Podejmując próbę oceny sytuacji regionów w Unii Europejskiej należy mieć na uwadze, że naturalne jest występowanie swoistej hierarchii pomiędzy poszczególnymi regionami [Leygues, 2004, s. 111]. Debata powinna zatem dotyczyć zarówno faktycznych możliwości reprezentowania interesów poszczególnych regionów w systemie instytucjonalnym UE, jak i rzeczywistych możliwości oddziaływania Unii Europejskiej (w ramach dostępnych instrumentów) na poziom rozwoju poszczególnych regionów. Najprawdopodobniej będzie to ciągły proces, gdyż nawet we wstępnych założeniach, dotyczących kształtu polityki strukturalnej po 2013 r., wyrażana jest potrzeba przedyskutowania na nowo roli regionów oraz Komitetu Regionów w tym Zakresie [Polityka..., 2008, s. 35].

Proces integracji przyczynił się do zbudowania nowych relacji pomiędzy rządami państw członkowskich a regionami. Pozycja regionów zależy co prawda od wewnętrznej sytuacji instytucjonalnej każdego państwa, ale nie zmienia to faktu, że jednostki te mają realną możliwość uczestnictwa w procesach integracyjnych. Regiony wciąż wysuwają swoje aspiracje europejskie i oczekują ich realizacji [Gajda, 2005, s. 85] – proces integracji europejskiej wiąże się bowiem z ich upodmiotowieniem. Wychodząc z założenia, że wraz z procesem integracji wzrasta gospodarcze znaczenie regionów, a Unia Europejska jest ugrupowaniem o charakterze przede wszystkim gospodarczym, naturalną konsekwencją jest rozwój takiej polityki, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim, która będzie ukierunkowana na kwestie związane z rozwojem społeczno-gospodarczym w omawianym obszarze.

Polityka regionalna a realizacja celów społeczno-gospodarczych

Politykę regionalną rozumieć można zarówno jako politykę prowadzoną na szczeblu krajowym, której przedmiotem są wyzwania związane z rozwojem regionów położonych w granicach danego państwa, jak i politykę dotyczącą rozwoju regionów w skali UE. T. Madej genezę współczesnej polityki regionalnej w krajach gospodarki rynkowej wiąże z wielkim kryzysem gospodarczym z lat 1929-1933 [Madej, 1998, s. 13]. Jednak współczesne rozumienie polityki regionalnej jest nierozdzielnie związane z procesem integracji europejskiej.

Celem polityki regionalnej nie jest jednak wyłącznie niwelowanie różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów, ale także zapobieganie tworzeniu się nowych dysproporcji rozwojowych [Sługocki, 2004, s. 21]. Za przesłanki polityki regionalnej uznaje się zatem zróżnicowanie warunków geograficzno-przyrodniczych oraz niejednorodność czynników natury historycznej i społeczno-ekonomicznej. Ze względu na fakt, że zróżnicowania te „nie są i nie mogą być obojętne dla społeczności regionalnych i lokalnych, dla ich organów władzy, a także dla władz państwowych” [Madej, 1998, s. 13], stają się one przedmiotem polityki. Polityka regionalna jawi się zatem jako dziedzina współpracy organów rządowych i samorządowych, centralnych, regionalnych i lokalnych [Madej, 1998, s. 17 i 20]. Do najważniejszych instrumentów polityki regionalnej zalicza się: specjalne strefy ekonomiczne, instytucje prac interwencyjnych i robot publicznych, kontrakty wojewódzkie, regionalne strategie rozwojowe, powstanie i funkcjonowanie euroregionów

oraz wykorzystywanie przedakcesyjnej pomocy strukturalnej [Waldziński, 2005, s. 172].

Według art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w celu wspierania harmonijnego rozwoju całej UE rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. W szczególności Unia Europejska zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju rolnych regionów oraz zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych. Wśród regionów, o których mowa, szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.

Z treści pierwszego raportu na temat spójności społecznej i gospodarczej z 1996 r. wynika, że polityka spójności to „grupa działań mających na celu zmniejszenie ekonomicznych i społecznych dysproporcji między krajami członkowskimi, regionami oraz grupami społecznymi” [Rajkowska, 2008, s. 37]. Polityka ta mierza także do zwiększenia konkurencyjności gospodarczej regionów, jak i do rozwiązania problemów strukturalnych, społecznych i ekonomicznych związanych ze wzmocnianiem owej konkurencyjności [Grosse, 2004, s. 11]. Jednym z priorytetów polityki spójności w okresie 2007-2013 jest także spójność terytorialna. Pojęcie spójności terytorialnej nie jest pojęciem jednoznacznym, dlatego ważne jest doprecyzowanie jego definicji, gdyż będzie ono miało wpływ na określenie instrumentów i działań podejmowanych w celu jej osiągnięcia. W ramach spójności terytorialnej wyróżnia się także jej aspekt geograficzny, polityczny i społeczno-ekonomiczny [Wosik, 2008, s. 57-59].

W okresie 2007-2013 rozdział środków z funduszy strukturalnych następuje do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez zewnętrznej pomocy finansowej nie miałyby możliwości, aby dorównać do średniego poziomu rozwoju ekonomicznego UE. Środki te przyznawane są w ramach trzech celów.

Cel 1. dotyczy koncentracji i konwergencji,

Cel 2. obejmuje konkurencyjność i zatrudnienie w regionach,

Cel 3. stanowi Europejska Współpraca Terytorialna.

Większość środków (78%) przeznaczona jest na realizację projektów w ramach Celu 1., który obejmuje wsparciem obszary zacofane w rozwoju społeczno-gospodarczym, w których wielkość PKB *per capita* nie przekracza 75% średniej unijnej. Polska została w całości objęta pomocą strukturalną w ramach tego celu. Cel 2. obejmuje regiony dotknięte społecznymi i ekonomicznymi skutkami przeobrażeń gospodarczych (np. przemysł schyłkowy). Cel 3. Dotyczy przeciwdziałania bezrobociu i jego długofalowym skutkom, Wspierania systemów oświaty i kształcenia zawodowego. Polityka spójności UE realizowana jest poprzez projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności, a także Europejskiego Banku Inwestycyjnego [Trocki, Grucza (red.), 2007, s. 25-27].

Ważną rolę w niwelowaniu różnic społeczno-gospodarczych pełni także zasada partnerstwa, stanowiąca jedna z naczelných zasad wydatkowania funduszy strukturalnych. Zasada partnerstwa obejmuje odpowiedni szczebel władz państwowych lub samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, przedstawiciele reprezentujących społeczeństwo obywatelskie oraz organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za wspieranie równości kobiet i mężczyzn oraz reprezentantów organizacji zajmujących się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego.

Bariery realizacji a przyszłość polityki spójności

Za bariery w realizacji założeń polityki spójności uznaje się proces zwiększania skali nierównomierności rozwoju w UE, przesunięcie środka ciężkości polityki strukturalnej w kierunku wschodnim (co wiąże się ze zmniejszeniem pomocy dla dotychczas korzystających w niej krajów) oraz nierozwiązane problemy rozwojowe niektórych regionów [Orłowski, 2004, s. 180]. Mając na uwadze fakt, że „sukcesy i porażki w realizacji polityki spójności w latach 2007-2013 w Polsce będą istotnym argumentem w dyskusji na temat jej przyszłego kształtu oraz będą stanowiły o sile naszego głosu w tej debacie” [Stanowisko..., s. 5], podejmuje się próby określenia przyszłości polityki spójności po roku 2013.

W dokumencie pt. „Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyszłości Polityki Spójności Unii Europejskiej po 2013 r.”²⁴ stwierdza się, że dalsza realizacja polityki spójności powinna wiązać się z koncentracją na ograniczonej liczbie celów oraz z rezygnacją lub ściślejszym powiązaniem funduszy strukturalnych. Rząd RP „opowiada się za poszukiwaniem nowej równowagi w architekturze relacji pomiędzy KE (a także wewnątrz niej) a państwami członkowskimi, regionami, aktorami szczebla regionalnego i innymi graczami (takimi jak partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy), zaangażowanymi w realizację polityki spójności”. W dokumencie tym wyraża się także poparcie dla inicjatyw w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiej Polityki Sąsiedztwa – „Zwłaszcza w odniesieniu do wymiaru wschodniego” [Stanowisko..., s. 8-11]. Obecnie w Polsce, żadna z dużych partii politycznych nie kreuje programu politycznego o specyficznych cechach regionalnych. Można mieć nadzieję, że sprawna realizacja polityki regionalnej i jej rosnący wpływ na politykę publiczną, przyczyni się do realizacji „bardzo istotnej wartości politycznej – będzie to wymuszenie na partiach politycznych, by nauczyły się produkować specyficzny dyskurs na użytek regionów i gmin” [Wódz, 2003, s. 29 i nast.].

Za kolejne z wyzwań, stojące przed decydentami politycznymi, uznaje należy zapewnić możliwość uczestnictwa polskich regionów⁵ w krajowym procesie decyzyjnym, w sprawach związanych z integracją europejską. Jest to nadal sprawa otwarta do dyskusji, mimo iż Polska jest już członkiem Unii Europejskiej. Uzyskanie członkostwa w UE nie należy bowiem wiązać tylko z zakończeniem negocjacji akcesyjnych, ale także z szeroko rozumianym „przygotowaniem instytucjonalnym państwa do uczestnictwa w tak wielkim przedsięwzięciu, jakim jest proces integracji europejskiej” [Gajda, 2005, s. 127 i 131]. Otwartym pozostaje także pytanie, na ile samorządy właściwie

określiły i uwzględniły potrzeby społeczno-gospodarcze swoich regionów, czy nie następuje nadmierne rozproszenie środków finansowych kosztem ich koncentracji, czy regiony posiadają faktyczną zdolność do określania długofalowych wizji swojego rozwoju oraz czy są one zdolne do przejmowania i realizowania celów wyznaczonych na szczeblu krajowym [Grabowska-Markiewicz, Kotrański, Zielenka, 2008, s. 13].

Według Banku Światowego, w ramach wskaźnika „rządy prawa”, Polska obok Litwy, Słowacji i Włoch osiąga wciąż niską pozycję [Dzierzgwa, Sudak (red.), 2008, s. 16]. Wynik ten przekłada się bezpośrednio na skuteczność instrumentów prawa krajowego w zakresie realizacji polityki spójności. Sadze, iż nie tylko „początkowy proces rozdziału tych środków pokazał, że niektóre regulacje prawne stanowią znaczną przeszkodę w sprawnej realizacji inwestycji” [Wosik, 2008, s. 69]. Także obecnie, mimo wprowadzanych nowelizacji, istnieją poważne bariery [zob. Identyfikacja..., s. 18-24], które postrzegać należy z perspektywy całego systemu prawa. P. Żuber zwraca także uwagę na zmienność instrumentów i sposobów realizacji celów wywodzonych z *acquis communautaire* [Żuber, 2004, s. 61]. Szczególnie bliska jest mi teza, że poza wymienionymi aspektami omawianego zagadnienia, proces likwidacji różnic społecznych i ekonomicznych wiąże się z „budowaniem aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, zdolnego wziąć współodpowiedzialność za bliższe i dalsze otoczenie terytorialne – otoczenie lokalne i regionalne” [Waldziński, 2005, s. 251]

Wnioski

Zakres instrumentów rozwoju regionalnego może być bardzo różnicowany, zależny przede wszystkim od przyjętych kierunków rozwoju.

Proces społecznej oraz gospodarczej transformacji w Polsce jest już na takim etapie, aby zapewnić regionom możliwość faktycznego uczestnictwa w kształtowaniu i realizacji tych działań Unii Europejskiej, które adresowane są do regionów, jako podmiotów polityki, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim. Wraz ze wzrostem znaczenia regionu jako specyficznego podmiotu ekonomicznego, wzrasta także jego znaczenie jako podmiotu polityki krajowej oraz polityk unijnych. Ważną rolę w niwelowaniu różnic społeczno-gospodarczych pełni także zasada partnerstwa, stanowiąca jedną z naczelných zasad wydatkowania funduszy strukturalnych.

Literatura

1. Adamiak J., i inni, 2001, Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym. Problemy teorii i praktyki, TNOiK, Toruń.
2. Bowden, E.V. Bowden J.H, 2002, Ekonomia. Nauka zdrowego rozsądku, Fundacja Innowacja, Warszawa, s. 62.
3. Domański R., 1990, Gospodarka przestrzenna, PWN, Warszawa.
4. Domański R., 2002, Gospodarka przestrzenna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
5. Dzierzgwa R., Sudak S. (red.), 2008, Ocena postępów Polski w konwergencji z krajami UE oraz wpływ funduszy unijnych na gospodarkę w latach 2004-2007, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.

6. Gajda A., 2005, Regiony w prawie wspólnotowym. Prawne problemy udziału regionów polskich w procesach integracyjnych, Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa.

7. Gorzelak G., Jałowiecki B., 2000, Konkurencyjność regionów „Studia Regionalne i Lokalne, nr 1 (1) Warszawa.

8. Grabowska-Markiewicz B., Kotrasinski J., Zielonka K., 2008, Nowa koncepcja polityki regionalnej. Refleksje do dyskusji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.

9. Grosse T.G., 2004, Wprowadzenie [W1] Polska wobec nowej polityki spójności Unii Europejskiej, red. T.G. Grosse, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, s. 11-30.

10. Identyfikacja i ocena barier w wykorzystaniu środków strukturalnych. Opracowanie wykonane przez PSDB Sp. Z. o.o. na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2007.

11. Kuciński K., 1992, Geografia ekonomiczna – zarys teoretyczny, SGH, Warszawa.

12. Kamerschen, D.,R., McKenzie R.,B., Nardinelli, 1991, Ekonomia, Fundacja Gospodarcza NSZZ „Solidarność” Gdańsk, s. 6.

13. Leygues J-Ch., 2004, Przyszłość polityki spójności w Unii Europejskiej – punkt widzenia Komisji Europejskiej [WI] Polska wobec nowej polityki spójności Unii Europejskiej, red. T.G. Grosse, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, s. 109-114.

14. Madej T., 1998, Regionalna polityka społeczno-gospodarcza Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.

15. Orłowski W., 2004, Ocena możliwych skutków gospodarczych udziału Polski w polityce Europejskiej, red. T. G. Grosse, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, s. 173-187.

16. Polityka spójności po 2013 r. Pożądane kierunki reformy. Dokument problemowy, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.

17. Parysek J., 2001, Podstawy gospodarki lokalnej, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.

18. Rajkowska N., 2008, Czy jest możliwe jednoczesne wsparcie konkurencyjności gospodarki i wyrównanie poziomu rozwojowego poszczególnych regionów [w:] Polityka spójności – ocena i wyzwania. Materiały z konferencji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, s. 37-52.

19. Samorząd terytorialny w procesie rozwoju regionalnego i lokalnego, W., Kosiedowski (red.), TNOiK „Dom Organizatora” Toruń 2005, s. 20-30.

20. Sługocki W., 2004, Instrumenty kreowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce [w:] Systemy nadzoru i kontroli nad samorządem terytorialnym w realiach funkcjonowania Polski w strukturach Unii Europejskiej, red. A, Cieśliński, W. Sługocki, Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze, Zielona Góra – Łagów, s. 21-34.

21. Sokołowicz M., 2008, W kierunku nowej polityki regionalnej. Rozważania nad przyszłym kształtem polityki regionalnej w Polsce [w:] Polityka spójności – ocena i wyzwania. Materiały z konferencji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, s. 7-22.

22. Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyszłości Polityki Spójności Unii Europejskiej po 2013 r. przyjęte w dniu 30 stycznia 2008 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.

23. Trocki M., Grucza B. (red.), 2007, Zarządzanie projektem europejskim, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

24. Waldziński D., 2005, Polityka regionalna w Polsce w procesie przemian kulturowo – cywilizacyjnych, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn.

25. Wosik Ł., 2008, Wpływ ukształtowania instytucji prawnych prawa krajowego na proces rozdziału funduszy strukturalnych. Dotychczasowe doświadczenia i wnioski na przyszłość [w:] Polityka spójności – ocena i wyzwania. Materiały z konferencji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, s. 21–30.

26. Wódcz J., 2003, Między lokalnością i regionalnością a nowoczesną legitymizacją władzy lokalnej i regionalnej [w:] Samorząd – rozwój – integracja, red. M. Barański, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 21-30.

27. Żuber P., 2004, Przyszłość polityki spójności Unii Europejskiej. Komentarz do polskiego stanowiska [w:] Polska wobec nowej polityki spójności Unii Europejskiej, red. T.G. Grosse, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, s. 61-71.

Pod kierownictwem naukowym prof. UR dr. hab. Bogusława Ślusarczyka.

Д. Лютий

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПЛИВ РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ НА МІЖНАРОДНУ ЕКОНОМІЧНУ ІНТЕГРАЦІЮ ТА ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В ЦІЛОМУ

Доволі важко сперечатись, що конфлікти будь-якого типу – негативне явище для економічного розвитку як окремих регіонів, так і цілих країн. Вони призводять до руйнування інфраструктури, сповільнюють промислове виробництво та викликають загальну стагнацію в економіці. Результатом конфлікту стає зближення чи відсторонення країни-місця конфлікту від міжнародної спільноти чи окремих регіональних організацій. Саме подібний двоякий, нестабільний та важко прогнозований вплив конфліктів на міжнародну інтеграцію дозволяє розмірковувати над певною їх користю для окремих країн, якби цинічно це не звучало.

Значно простіше описувати легко помітний негативний вплив військово-політичних конфліктів. Загальний занепад виробництва укупі із зростаючим безробіттям, соціальними потрясіннями та інфляцією здатні повністю знищити економіку будь-якої країни.

Беручи до уваги Україну та ситуацію, що склалася за останні два роки, можна констатувати, що економічна ситуація в країні значно погіршилась. І військово-політичний конфлікт на сході зіграв не останню роль

у цьому. За даними Державної служби статистики загальний обсяг експорту у січні-листопаді 2015 року склав лише 69,1% від аналогічного періоду у 2014 році. Схожа ситуація спостерігається і в обсязі імпорту, де падіння склало 31,2%.

Конфлікти погіршують інвестиційну привабливість країни та відлякують потенційних інвесторів. У 2015 році капітальні інвестиції за рахунок коштів іноземних осіб склали лише 3,9% від загальної суми. Це свідчить про те, що іноземні інвестори не хочуть вкладати вільні кошти до неспокійного регіону, навіть не беручи до уваги гарантії уряду.

Саме від уряду, перш за все, залежить напрямок політичного, а разом із тим і економічного руху країни. Політичні реформи, боротьба із безробіттям та корупцією значно сприяють поліпшенню інвестиційного клімату країни.

Отже, вплив конфліктів на економічну ситуацію зазвичай має негативний характер, економічна інтеграція ж більш пов'язана із політичним середовищем і саме тут легко простежується двоїстість конфліктів.

Під міжнародною економічною інтеграцією розуміють, перш за все, збільшення товарообороту між країнами та сприяння лібералізації торгівлі: взаємне зниження митних тарифів, утворення зон вільної торгівлі, митних союзів, спрощення системи оподаткування іноземних товарів, тощо. Безсумнівно, можна сказати, що військово-політичний конфлікт на сході мав значний вплив на інтеграцію України.

Після взаємного скасування зони вільної торгівлі, слід очікувати підвищення цін на російські товари та зниження їх загальної частки у сумарному імпорті України. За останній квартал товарооборот із Росією впав на 63% і це падіння продовжується.

Протилежна ситуація спостерігається у відносинах із Європейським Союзом. Вже зараз українські виробники мають змогу експортувати до ЄС товари за пільговими тарифами. Підписана у 2014 році Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачає утворення аналогічної до російсько-української зони вільної торгівлі «Україна – ЄС».

Проте навіть за таких умов триваючий конфлікт здатен сповільнити інтеграційні процеси. Так, уряд Нідерландів вимушений проводити референдум про ратифікацію Угоди через жахливу трагедію, що мала місце на сході України.

Уряду країни, на території якої відбувається військово-політичний конфлікт можна запропонувати низку порад. Перш за все, позиція самого уряду, а разом із тим всієї країни має бути чітко визначеною та непохитною. По друге, наявність конфлікту не виключає можливість економічного розвитку інших регіонів, проведення політико-економічних важливих реформ та боротьбу із корупцією. Отже, із будь-якої ситуації є вихід, навіть, із найскладнішої.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

THE IMPACT OF ECONOMIC CYCLES

The idea of cycling as a fundamental principle of the world was raised up in the time of ancient Greece and China. The problem of cyclicity have interested philosophers for centuries but the economists have paid attention to it recently. The first studies of the crisis in the economy appeared in the writings of Jean Sismondi, K. Rodbertusa-Yagentsova and T. Malthus.

K. Marx was one of the first economists who began to pay close attention to this problem. He identified four phases of the cycle, which sequentially follow each other: expansion, crisis, recession and recovery. Some modern researchers have isolated only two cycle phases: recession and recovery.

The main phase of the economic cycle is a crisis. It concludes the main features of the cycle. The crisis is manifested in the overproduction of goods, reduced loans and increased interest rates. This leads to a decrease in profits and a drop in production, growth in bank debt, banking collapse and bankruptcy of enterprises in other sectors of the economy. The economic crisis gives a push to economic development, performing the stimulating function. During the crisis, there are reasons to reduce production costs. Everyone is looking for a way to increase profits and competition grows. The economic crisis leads to the obsolescence of machinery which are not capable of making profitable operations. It also creates incentives for capital renovation on a new technical basis.

Then the crisis phase is replaced with the depression phase. Trade surplus gradually dissipates, but trade goes poorly. The interest rate on the loan falls to a minimum. However “growth points” appear in the national economy and the recovery phase begins. Those who have adapted to the new market conditions enhance the release of goods and carry out a new industrial construction. The rate of profit and the lending interest rate increases and the expansion phase begins. The GNP level exceeds the highest point of the pre-crisis economy and production continues to expand. The employment rate, the price level and the rate of interest on loans grow. But gradually the volume of production again go beyond the effective demand, the market is overflowed by unsold goods and a new industrial cycle begins.

The cause of the cyclical nature of economic development lies in the conflict of production conditions and sales conditions. Therefore, the crisis gives rise to the intensive development of the economy. A crisis is the most important element of the self-regulation mechanism of the market economy.

Scientific supervision: Y. Khvatov, Ph.D. in Economics, Associate Professor.
Language supervision: S. I. Medynska, Senior Lecturer.

ДИНАМІКА ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ В УКРАЇНІ

Глобалізація фінансових ринків спричиняє прискорення руху капіталу. За таких обставин виникають нові вимоги до інвесторів. Зараз відбувається стихійний приплив іноземного капіталу на вітчизняний ринок, що спричиняє різного виду наслідки.

Світова економіка дійшла до нового етапу глобалізації і все сильніше стає помітною нова система взаємозалежності. У сучасних умовах найбільш важливим питанням залишається забезпечення стабільності учасників господарювання як в політичній, так і в економічних сферах. Процес входження банків з іноземним капіталом у якість суб'єктів фінансового ринку України пов'язують з поняттям інтернаціоналізації у банківській системі. Під цим поняттям розуміють вихід банківської системи за національні межі та допуск іноземних інвесторів до вітчизняних банків [1].

Найбільш помітними проявами інтеграції у фінансовій системі є: наявність у банківській системі України іноземного капіталу; відкриття філій за межами держави, підтримка щодо ведення кореспондентських рахунків між вітчизняними та закордонними банками; участь у міжнародних організаціях та платіжних системах; співробітництво Національного банку України з центральними банками інших країн.

Необхідно відмітити, що в Україні, як і в інших державах, використовується дієвий інструментарій руху капіталу. Але важливим є їх ефективність у практичному використанні. На сьогоднішній день, за даними Національного банку України, кількість банків з іноземним капіталом, які отримали ліцензію, досягла майже 1/3 усіх існуючих. З них майже половина має 100% іноземного капіталу (табл. 1).

Таблиця 1
Динаміка участі іноземного капіталу в банківській системі України

№ з/п	Назва показника	01.01. 2010	01.01. 2011	01.01. 2012	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.12. 2015
1.	Кількість банків, які мають банківську ліцензію	182	176	176	176	180	163	120
1.1	з них: з іноземним капіталом	51	55	53	53	49	51	40
	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	18	20	22	22	19	19	18
2.	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	35.8	40.6	41.9	39.5	34.0	32.5	35.3

Джерело: складено автором за офіційними даними НБУ.

Частка іноземного капіталу в українській банківській системі (статутному капіталі банків) у грудні 2015 року порівняно з січнем 2014 зросла від 34% – до 35.3% [2].

Головною проблемою банківської сфери України є її відкритість для іноземних банків на внутрішньому ринку. У такій ситуації стає важливим законодавчий підхід до врегулювання даного процесу. Країни, яким вдалося обмежити присутність іноземного капіталу, зазвичай, розвинуті: США, Японія, Німеччина. Активи іноземних банків у них не перевищують 5-9 % усіх загальних [2].

Дослідження таких показників рентабельності як ROE та ROA дає змогу оцінити ефективність участі іноземного капіталу у національній економіці, що зображено у таблиці 2.

Таблиця 2

Рентабельність власного капіталу (ROE) та активів (ROA) банків з іноземним капіталом в Україні

№ з/п	Показник	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015	
		ROE	ROA	ROE	ROA	ROE	ROA
1.	Банки з іноземним капіталом	14	1.55	12.2	0.5	-27.2	-3.7
1.1	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	11.1	0.86	1.6	0.9	-24.4	-2.7
2.	Разом по банківській системі України	3.03	0.45	0.81	0.12	-30.5	-4.07

Джерело: складено автором [3].

Наведені показники рентабельності власного капіталу і активів (табл. 2) на протязі досліджуваного періоду є кращими у тих банках, в яких присутній іноземний капітал. З наведеної таблиці ми також бачимо, що такі банки, особливо банки зі 100% іноземним капіталом, показують більшу стійкість до політично-економічної кризи в Україні протягом 2014-2015 рр.

Отже, капітал, як іноземний так і вітчизняний, має забезпечувати ефективний розвиток національної економіки, відповідно до стратегічних напрямів, визначених урядом. Проведені дослідження свідчать про високий рівень ризиків присутності іноземного капіталу у вітчизняній економіці тому, що основною метою іноземних інвесторів є не підвищення добробуту населення країни об'єкта інвестицій, а максимізація прибутку для своїх власників та акціонерів.

Список використаних джерел

1. Шпиг Ф.І. Банківська конкуренція під впливом іноземного капіталу: монографія / Ф.І. Шпиг. – Суми: Ділові перспективи. – 2006. – 288 с.
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

3. Bankografo [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnostiban-kiv-vidnosni>

Науковий керівник: В.Ю. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент.

A. Mahdich, A. Azrilian
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

INTERNATIONAL INVESTMENT RISK MANAGEMENT

There are two reasons to consider international investing: diversification and growth. Investing internationally could help guard against some of the risks associated with a national-based portfolio. However, international investments always start with determining the risk of the country's investment climate.

International investment risks can be caused by macroeconomic and environmental factors such as:

- 1) risks of national markets, which are faced by both residents and non-residents;
- 2) additional risks for non-residents related to the possible restrictions on their activities and the export of capital and income;
- 3) risks of falling foreign exchange rates, which leads to a decrease in the profitability of investments, based on the investor's currency.

The peculiarity of the risk management of foreign investment is that it is carried out, at least at four levels:

- at the international level within the framework of multilateral agreements signed by a large number of countries and open to accession of new members;
- at the bilateral level in the framework of bilateral agreements on mutual protection and encouragement of foreign investment;
- at the national level in the framework of guarantees to protect the rights of foreign investors. The main guarantor of this situation is the state whose law provides a number of safeguards;
- at the level of individual economic entities on the basis of efficient management of the implementation of investment projects with foreign investment funds. In this case, a set of risk management techniques is implemented at the enterprise level, which includes the steps of risk analysis, the development and adoption of appropriate measures to minimize it.

The procedure of investment risk management is as follows:

Stage 1. Risk identification. At this stage specific risks for the given investment project are specified and factors which can potentially influence the implementation are defined.

Stage 2. Risk evaluation. Risk evaluation is the quantification of the costs related to all types of risk identified at the first stage.

Stage 3. Selection of risk management techniques. There are four main ways to manage the risk: 1) to avoid the risk (a conscious decision to avoid the

risk), 2) to prevent losses (actions taken to reduce the likelihood of losses and to minimize their effects), 3) to accept risks (in other words, to cover all losses at one's own expense), 4) risk transfer (an insurable risk is shifted to another party). The risk can be transferred through diversification, insurance and hedging procedures. Diversification means possession of many risky assets, rather than the concentration of capital in only one of them. Insurance involves the payment of the insurance premium in order to avoid losses. Hedging is the action taken to reduce the risk of incurring losses, which simultaneously leads to the inability to earn an income.

Stage 4. Implementation of the selected methods should be aimed at minimizing the implementation related costs.

Stage 5. Evaluation of results is necessary to maintain feedback, which is of vital importance for reviewing and revising decisions made.

In the law and economics, risks events are generally divided into commercial and non-commercial. The latter, mainly, are risks of political nature, resulting from the instability of the political situation, as well as related to the repressive measures against persons engaged in foreign investment.

The group of non-commercial risks includes:

- political risks (linked to the stability of the government and the political balance in the country);
- crime (determined by the level of crime, taking into account the severity of crimes);
- environmental risks (related to environmental pollution);
- social risks (related to social tensions in the society);
- force majeure (caused by various natural disasters and acts of war);
- legislative risks (dependent on the quality and stability of the legislative base).

Countries interested in attracting foreign capital should try to create a system of additional safeguards to protect investors from commercial and non-commercial risks. As one of the elements of additional safeguards for the rights of foreign investors might be creation and of an investment risk insurance system.

D. Maystrenko

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

PROBLEMS AND PROSPECTS OF UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE WORLD COMMUNITY

One of the most important factors of economic growth, structural change and increase in the production productivity under current conditions is international economic relations. Unfortunately, the position of Ukraine, as well as other post-socialist countries, in the international division of labor, has been significantly weakened in the process of transition from a planned economy to a market-oriented economy.

The analysis of the related literature allows us to identify the main directions of Ukraine's integration into the world community:

1. The liberalization of foreign trade.
2. Creating a favorable climate for foreign business and investment.
3. Development of relationships with international economic, monetary and financial organizations.
4. Participation in the international division of labor.
5. Restructuring of export-import operations.
6. Participation in the international cooperation of production.
7. Development of joint projects in the sphere of small and medium-sized businesses.

8. Participation in the international scientific-technical integration.

Weak involvement of Ukraine in the international division of labor, not only does not meet its national interests but also contradict them, pushing it to the roadsides of global economic progress.

Nowadays, the main problems of Ukraine's integration in the world community are as follows.

Oligarchy and corruption. According to Transparency International, in 2015 Ukraine is ranked 130 out of 168 positions, sharing the same position with Cameroon, Iran, Nepal, Nicaragua and Paraguay. "Such result was achieved due to public judgment of corrupt officials, establishment of anti-corruption bodies and emergence of the whistleblowers' movement," Transparency International said in a statement.

Low competitiveness of Ukrainian products on the world markets. The Ukrainian goods loose in price and quality of production.

Unstable economic and political environment. Political stability and economic development are deeply interconnected. The uncertainty associated with an unstable political environment may reduce investment and the speed of economic development.

Low level of wages. Low wages result in working class poverty.

The slow development of infrastructure. poor infrastructure and laggardly reforms scare foreign investor off Ukraine.

The most complex system of taxation in Europe. The Ukrainian Tax Code includes 686 pages of different taxes.

High price for food. In Ukraine, more than 50 percent of wages falls on food items, while in the United Kingdom this figure approaches only 9 per cent.

Tough conditions for business development. Despite the fact that Ukraine continues to improve its regulatory environment for entrepreneurs its rank in Ease of Doing Business Index remains very low. For 2015 Ukraine ranks 83 out of 189 countries.

The problem of intellectual migration. Ukraine's admission to the Bologna process in 2005 has created favorable conditions for students, teachers and scientists for a academic mobility. Unfortunately, a growing number of young people make decision to stay in foreign countries after the projects are finished.

To conclude, a decent entry into the world community requires us to build an effective policy of cooperation with foreign partners, develop domestic market, eliminate corruption and oligarchy and clearly define the priorities in interaction with regional and subregional organizations.

scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

ВВП НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ПОРІВНЯННЯ

У сучасному світі людина в своєму буденному житті стикається з великою кількістю економічної інформації та термінів. Часто розібратися та зрозуміти їх без спеціальних знань досить важко. Питання можуть викликати різні поняття, які неодноразово зустрічаються, наприклад, «ВВП на душу населення».

Передусім необхідно зрозуміти, що таке ВВП (валовий внутрішній продукт, англ. GDP – gross domestic product) – це загальна ринкова вартість кінцевих товарів та послуг, вироблених в країні за певний період часу. ВВП є один з основних показників динаміки економічного розвитку країни. Найчастіше цей коефіцієнт розраховується за один рік (рідше за квартал, місяць). Зростання даного показника з урахуванням інфляції означає зростання економіки в цілому, збільшення обсягу виробництва і сфери послуг. Тому більшість країн світу, в тому числі Україна, прагнуть до збільшення його значення.

Крім ВВП, існує пов'язаний з ним ще один важливий економічний показник – валовий внутрішній продукт на душу населення (англ. GDP per capita). Він вираховується за допомогою ділення загального обсягу ВВП на чисельність населення, що живе в країні. Він показує участь кожної людини в товарах та послугах, вироблених в країні протягом року. Цей показник потрібен насамперед для того, щоб адекватно порівнювати економічний розвиток різних країн з урахуванням чисельності населення. ВВП на душу населення зазвичай розраховується в доларах США з урахуванням паритету купівельної спроможності місцевої валюти, тобто в розрахунок береться не просто ринковий курс валюти, а та кількість товарів, яку можна за неї придбати.

На думку вітчизняних економістів в Україні показник ВВП на душу населення традиційно невисокий: наша економіка неконкурентоспроможна та виробляє мало продукції. При цьому мешканців відносно багато, в зв'язку з чим, і показник виходить низький. Вплив різноманітних фінансово-економічних чинників за останні десять років спричинив значну зміну ВВП на душу населення в Україні (рис.1).

Таким чином, ВВП на душу населення в Україні протягом 2005-2015 рр. не є стабільним. За даними рис. 1 з 2005 р. по 2008 р. цей показник з кожним роком зростав майже на 1 тис. дол. США, але, як відомо, в 2008 р. сталася світова криза, що не минула Україну. Порівняно з 2008 р. ВВП на душу населення у 2009 р. скоротився майже вдвічі. Знову починаючи з 2009 р. по 2013 р. цей показник збільшувався до 2013 р. включно. Варто зазначити, що у 2013 р. був найвищий рівень ВВП на душу населення за всю історію існування України як самостійної держави. Проте, у 2014 р. Україну знову сягнула економічна криза, але вже виною є війна на Сході, яка спричинила високе безробіття мешканців східних регіонів, а та-

кож обвал гривні, який привів до зменшення доходів українців. В Україні ВВП на душу населення з 2013 р. по 2015 р. скоротився до 2 тис. дол. США.

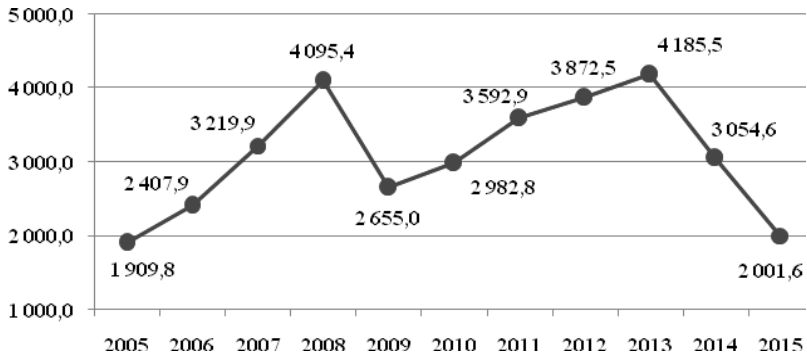

Рис. 1. ВВП на душу населення в Україні за 2005-2015 рр., тис. дол. США

У порівнянні з іншими країнами, в 2015 р. Україна за рівнем економічного розвитку встала в один ряд з бідними країнами Центральної та Східної Африки і Центральної Америки, а ряд країн із зазначених регіонів далеко обігнав Україну: Республіка Конго – 2 329 тис. дол/чол, Гондурас – 2 369 тис. дол/чол, Папуа Нова Гвінея – 2 597 тис. дол/чол, Нігерія – 2 884 тис. дол/чол, Гватемала – 4 060 тис. дол/чол і т.д.

Аналітична група UniCredit прогнозувала в грудні 2014 року, що у 2016 року ВВП на душу населення сягне 2249 євро. Президент України Петро Порошенко в рамках реалізації стратегії розвитку України до 2020 року пропонує збільшити частку ВВП на душу населення в 4 рази – до 16 тис. дол. США.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

О. Малік

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЛІЗИНГ ЯК ФОРМА ПРЯМИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Лізинг – особливий вид інвестиційної діяльності. Згідно з ним, лізингодавець дає лізингоотримачеві засоби на певний термін і за певну плату, при цьому право власності залишається у лізингодавця на термін дії договору.

Лізинг – це також вид оренди різних машин, техніки, обладнання, транспортних засобів, комп’ютерів, виробничих приміщень тощо, зазвичай з подальшим переданням їх у власність лізингоодержувачу.

Переваги лізингу:

- можливе використання нової дорогої техніки і високих технологій без значних одноразових затрат;
- стовідсоткове кредитування, що не вимагає негайної сплати;
- можна випробувати машини, а потім їх викупити;
- запобігає моральному старінню техніки;
- лізингові платежі повністю відносять на собівартість продукції;
- майно не зараховують на баланс підприємства і немає потреби сплачувати податок на майно;
- лізинг доступний малим і середнім підприємствам;
- можна (в перспективі) придбати обладнання за залишковою вартістю, за бажанням.

За способом передавання майна лізинг може бути прямий, непрямий і зворотний.

Прямий лізинг: власник майна сам безпосередньо здає об'єкт у лізинг лізингоодержувачеві зі складанням двосторонньої угоди.

Непрямий лізинг: передавання майна лізингоодержувачу відбувається через посередника.

Зворотний лізинг, або лізбек: майно здають у лізинг тій особі, в якій воно викуплене. Наприклад, лізингова компанія викупила завод і віддала його в оренду колективу підприємства.

Джерело приросту капіталу і рушійна сила інвестицій – прибуток. Тому метою підприємства є подальше його збільшення. Приріст обов'язково повинен бути таким, щоб компенсувати інвестору втрати від використання засобів, котрі він має, і нагородити його за ризик, повернути втрати від інфляції в майбутньому.

Важливим показником, що характеризує ефективність інвестицій, є поріг рентабельності – це такий момент “ні винності фірми, коли немає ні прибутку, ні втрат, тобто, доходи від реалізації дорівнюють власним змінним витратам на продукцію і постійним витратам за цей період.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

Р. Мандич

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ

Внешняя торговля Украины – это деятельность субъектов хозяйственной деятельности Украины и других государств, имеющая место, как на территории Украины, так и за ее пределами и которая сводится к посредничеству между производителями и потребителями по совершению сделок купли-продажи товаров или услуг. Внешняя торговля Украины делится на экспортную (вывозную) – движение товаров или услуг от украинского производителя к иностранным потребителям, и им-

портную (ввозную) – движение товаров / услуг от иностранного производителя к украинским потребителям.

Согласно данным Госстата в 2015 году объем экспорта товаров из Украины впервые за последние 11 лет превысил объем импорта. На протяжении 2015 года из страны было экспортировано товаров и продукции на 38,1 млрд дол, а импортировано на 37,5 млрд дол, благодаря чему платежное сальдо составило 632,5 млн дол. Перед этим положительный торговый баланс наблюдался только в 2004 году, тогда он составил 3,7 млрд дол.

Всего за год объем экспортируемых и импортируемых товаров и продукции сократился на 33 млрд дол. В 2014 году объем экспорта составлял 53,9 млрд дол, а объем импорта – 54,4 млрд дол. Снижение показателей составляет 29,3% и 31,1% соответственно. Наибольший товарооборот в течение 2015 года Украина имела со следующими странами:

- Россией – экспортировано на 4,8 млрд дол., импортировано на 7,5 млрд дол., в общем 12,315 млрд дол.;

- Китаем – экспортировано на 2,4 млрд дол., импортировано на 3,8 млрд дол., в общем 6,169 млрд дол.;

- Германией – экспортировано на 1,3 млрд дол., импортировано на 3,9 млрд дол., в общем 5,229 млрд дол.;

- Польшей – экспортировано на 2,0 млрд дол., импортировано на 2,3 млрд дол., в общем 4,302 млрд дол.;

- Турцией – экспортировано на 2,8 млрд дол., импортировано на 0,85 млрд дол., в общем 3,623 млрд дол.;

- Беларусью – экспортировано на 0,871 млрд дол., импортировано на 2,4 млрд дол., в среднем 3,32 млрд дол.;

- Италией – экспортировано на 2,0 млрд дол., импортировано на 0,976 млрд дол., в общем 2,956 млрд дол.;

- Венгрией – экспортировано на 0,91 млрд дол., импортировано на 1,55 млрд дол., в общем 2,464 млрд дол.;

- Египтом – экспортировано на 2,1 млрд дол., импортировано на 56 млн дол., в общем 2,136 млрд дол.;

- США – экспортировано на 482 млн., импортировано на 1,5 млрд дол., в общем 1,962 млрд дол.

Объемы торговли между Украиной и основными странами – партнерами в 2015 году сократились. Напомним, что торговые отношения между Украиной и Россией в 2014 году составили 22,4 млрд дол., в 2013 году – 38,2 млрд дол, с Китаем в 2014 году составили 8,1 млрд дол., в 2013 году – 10,6 млрд дол., с Германией в 2014 году составили 6,9 млрд дол., в 2013 году – 8,4 млрд дол.

Экспорт товаров сократился по всем отраслям экономики, в частности продукция металлургического комплекса сократилась в 1,7 раза (на 3,5 млрд дол.), минеральные продукты – в 2,2 раза (на 2,0 млрд дол.), продукция машиностроения – в 1,9 раза (на 1,9 млрд дол.), АПК и пищевой промышленности – на 15,5% (на 1,2 млрд дол.) и химической промышленности – в 1,5 раза (на 686,4 млн дол.). 10 крупнейших потребителей украинских товаров составляют 78,7% общего экспорта товаров.

В структуре экспорта товаров из Украины существенно сократилась доля Российской Федерации (с 20,0% до 12,5%)

Основными причинами падения экспорта товаров в этом году являются военные действия в отдельных районах Луганской и Донецкой областей при непосредственном участии Российской Федерации и аннексия Россией Автономной Республики Крым; уменьшение спроса на украинскую продукцию и неблагоприятная ценовая конъюнктура на внешних товарных рынках в условиях значительной зависимости отечественных предприятий от внешних рынков сбыта; ухудшение финансового состояния отечественных предприятий и рост себестоимости отечественной продукции; ограничения в отношении украинского экспорта на рынках стран Таможенного Союза;

Импорт товаров также сократился по всем отраслям экономики, в частности минеральных продуктов – в 1,6 раза (на 3,1 млрд. дол.), продукции машиностроения – в 1,7 раза (на 2,5 млрд. дол.), Продукции химической промышленности – в 1,4 раза (на 1,6 млрд. дол.), продукции АПК и пищевой промышленности – в 1,9 раза (на 1,6 млрд. дол.) и продукции металлургического комплекса – в 1,8 раза (на 737,0 млн. дол.).

Уменьшение импорта произошло в результате девальвации национальной валюты и сокращения объемов поступления сырья, материалов и оборудования для удовлетворения отечественного производства (результат уменьшения спроса на отечественную продукцию на внешних рынках, ухудшение финансового состояния украинских предприятий и сужение внутреннего рынка).

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

Ю. Марусик

*Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою
НУ «Львівська політехніка»*

УКРАЇНЬКА МІГРАЦІЯ ДО ЧЕХІЇ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На межі XX та XXI століть Чехія стала прикладом успішної швидкої посткомуністичної трансформації, європейської та євроатлантичної інтеграції. Тому з часом зросла потреба в додатковій робочій силі, а також привабливість країни як місця призначення для мігрантів, зокрема, і українських.

Протягом 2010-2012 рр. Чехія була посідала третє місце серед країн призначення українських мігрантів [1, с. 4]. А в 2013 р. українці становили найбільшу групу іноземних громадян у цій країні [2]. Попри нестабільність міграційного потоку, він демонструє потенціал до зростання. Згідно з результатами прикладного дослідження, проведеного GfK Ukraine у 2015 р., Чехія займає шосте місце серед найпривабливіших країн для потенційних трудових мігрантів із позитивною динамікою, порівняно з 2014 р [3].

Також постійно зростає кількість української молоді, що здобуває вищу освіту в Чеській Республіці [4]. Про зацікавленість Чехії в українських мігрантах свідчать односторонні заходи щодо подальшого спрощення візової процедури для громадян України, прийняті у червні 2014 р. [5].

Збройний конфлікт на Сході України став важливим фактором, що значно змінив співвідношення різних типів міграції та міграційні настрої українського населення. У 2015 р. інтерес українців до роботи за кордоном зріс. Також зросла частка потенційно уразливого до нелегальної міграції та торгівлі людьми – з 14% до 21% [3]. Внаслідок цих подій ще однією суттєвою складовою української зовнішньої міграції стала вимушена міграція, до якої була залучена і Чехія. Уже в 2014 р. українці зайняли перше місце серед шукачів притулку у Чехії [6]. Загострення міграційної ситуації в Україні збіглось із масштабною кризою, пов'язаною з напливом до ЄС шукачів притулку з Азії та Африки. Як і у випадку Польщі [7], представники влади Чехії заявляють про потребу готуватись до ще більшої хвилі вимушеної міграції, спричиненої можливою ескалацією військових дій в Україні [8]. Наприклад, президент Чехії М. Земан виразив позитивне ставлення до українських мігрантів та відзначив їхню «здатність до асиміляції» [9]. Такі заяви є частиною ширшої дискусії навколо квот прийому шукачів притулку та надання їм статусу біженця. В ситуації загострення проблеми із шукачами притулку ймовірна нова хвиля вимушеної міграції з України використовується як аргумент для більш жорсткої політики щодо мігрантів з Азії. Так, на саміті «Вишеградської четвірки» глави урядів Чехії, Польщі, Словаччини та Угорщини підтвердили свою спільну позицію в цьому питанні [10]. Однак, незважаючи на зацікавлення центрально-європейських країн українською проблематикою, сьогодні українські вимушені мігранти не розглядаються Європейським Союзом як пріоритет для відповідної сфери міграційної політики [11].

Отже, Чехія є важливою країною призначення для різних категорій українських мігрантів, кількість яких постійно зростає. Спільною проблемою для обох країн є зростання ризиків нерегульованої міграції внаслідок нестабільної ситуації в Україні та складності процедури отримання віз, що відповідають меті міграції. В сучасних обставинах стає зрозуміло, що українські мігранти є оптимально прийнятними за багатьма критеріями не лише для Чехії, а й для інших сусідніх країн. Але попри заяви центральноєвропейських політиків, немає підстав для очікування масового отримання українцями статусу біженця чи нових міграційних преференцій. Тому Україна мусить організовувати життя громадян, які постраждали в ході війни, а потенційні мігранти – діяти з розрахунку на збереження сьогоденних умов.

Список використаних джерел

1. Міграція в Україні факти і цифри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf
2. Foreigners by citizenship 1994 – 2013 (31. 12.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.czso.cz/documents/11292/25687697/c01R04_2013.xlsx/b2c91f73-28d5-422f-8155-8c5b78a6133b?version=1.0

3. Дослідження з питань міграції та торгівлі людьми: Україна, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/pres_kit_gfk_iom2015_ua_fin_3_2.pdf
4. Єгор Стадний. Кількість студентів-українців за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/kilkist-studentiv-ukraintsiv-za-kordonom>
5. Чехія буде видавати п'ятирічні візи українцям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/UKRAINE/chehiya-bude-vidavati-pyatirichni-vizi-ukrayincyam-174775_.html
6. Asylum in the EU. The number of asylum applicants in the EU jumped to more than 625 000 in 2014 [Electronic resource]. – Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6751779/3-20032015-BP-EN.pdf>
7. Поляки хочуть приймати біженців переважно з України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1GNGO>
8. Президент Чехії закликав допомагати втікачам із України, а не з Африки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/news/27233845.html>
9. Чехія не проти приймати біженців з України – Земан. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/news/27092136.html>
10. Країни «Вишеградської четвірки» проти квот на біженців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1GRPj>
11. Asylum in the EU Over 210 000 first time asylum seekers in the EU in the second quarter of 2015 [Electronic resource]. – Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6996925/3-18092015-BP-EN.pdf/b0377f79-f06d-4263-aa5b-cc9b4f6a838f>

Науковий керівник: А.С. Романюк, доктор політичних наук, професор.

О. Myrna
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

UNEMPLOYMENT IN UKRAINE: BEHIND THE CURTAIN

Nowadays unemployment is one of the fundamental social and economic problems of many economies throughout the world. Unemployment leads to negative changes in the human resources, in particular, deterioration of the quality characteristics of the labor force, loss of skills and qualifications by the workers weaken motivation to work, reduced productivity, and outflow of most skilled labor abroad. On the other hand, due to unemployment, the country might suffer significant financial losses related to the necessity of supporting the unemployed, compensating them for the loss in income while they are looking for new possible areas of employment. Therefore, the problem of unemployment requires a permanent solution, especially given the aggravation of its dynamics.

In Ukraine, the unemployment rate measures the number of people actively looking for a job as a percentage of the labour force. According to State Statistics Service, the number of unemployed persons in Ukraine increased to 508.60 Thousand in January of 2016 from 490.80 Thousand in December of 2015. However, the unemployment rate in Ukraine remains among the lowest in Europe – 9.4%. According to Eurostat, the statistical agency of the European Union, the figure of 12.1% in the Eurozone has not changed since April 2014. Unemployment in the 28 EU member states is somewhat lower – 10.9% and this figure has remained stable since May 2014. The highest unemployment rate in Greece is 27.4%, while in Spain it is 26.7%. The lowest unemployment rate of 4.8% is in Austria and 5.2% in Germany. By analogy we can see that in many advanced countries in Europe, unemployment is higher than in Ukraine. This phenomenon can be explained by the fact that the official statistics of Ukraine artificially lowers not only unemployment rate, but also other figures important to determine the living standards. Besides, a huge share of shadow economy also prevents from obtaining accurate statistics on unemployment. All this can explain why unemployment rate in Ukraine appears to be advantageous on the background of the European countries.

It shall be emphasized that the emergence of unemployment entails the following consequences: strengthening of social tension; increase in the number of mental illnesses; strengthening of social differentiation; aggravation of the crime situation; decrease of labor activity; reduction in tax revenue; reduction of GDP; worsening of living standards; increased spending on unemployment benefits.

An important problem in Ukraine is the lack of jobs for young people after graduation from the higher education establishments (youth unemployment). However, this is a problem both at the national and international levels. According to Eurostat, the unemployment rate among young people or those who are within 16 to 25 years, remained unchanged at 24.2% in the Eurozone and equaled 23.6% by the EU in the whole.

To solve the problem of youth unemployment the following measures shall be taken: foundation of enterprises for youth employment in leisure time; promotion of small youth businesses; establishment of the employment services departments at the higher education establishments to promote the youth employment.

Thus, the problem of unemployment is of particular relevance and requires deep scientific analysis and elaboration of practical recommendations based on it which can be used to develop and implement effective social and economic policies aimed at ensuring productive employment of the economically active population and reducing unemployment to its lowest socio-acceptable level.

The comprehensive solution of unemployment requires radical change of the state labour and employment policies. It is impossible to passively restrain unemployment. Only active targeted increase of employment with the existing and newly created high efficiency knowledge-based jobs will help to bring the economy out of the impasse, to provide space for market and social perspectives.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Банківська система України переживає кризові часи, коли на фоні обвалу гривні та нестабільної політичної ситуації відбулося банкрутство банків, відтік депозитів з банківського сектору та втрата довіри населення до банківської системи. Передбачається тривале відновлення банківської системи та зроблені перші кроки для цього.

Найбільшими іноземними гравцями українського банківського ринку є австрійський Reiffeisen Bank International (Райффайзен банк Аваль), два французьких банка BNP Paribas (Укрсиббанк) та Credit Agrigole, італійська група Unicredit (Укрсоцбанк) та російські Сбербанк та ВТБ. Приватбанк(19%), Ощадбанк (12%) та Укрексімбанк (11%) є найбільшими українськими банками за часткою активів банківської системи, тоді як серед європейських за активами лідирують Укрсоцбанк (3%), Райффайзен банк Аваль (4%) та Укрсиббанк (3%) [2].

У зв'язку зі зміною вимог до достатності капіталу та якості активів міжнародних банків, деякі з них реструктурують активи, відмовляючись від нерентабельних чи надто ризикових. Так в таблиці 1 представлені зміни в присутності іноземних банків, що відбулись за останні роки.

Більшість міжнародних банків залишається на ринку України, незважаючи на ті економічні негаразди в країні. Оцінювати результативність банків за класичними показниками прибутковості активів та капіталу є не цілком об'єктивним, адже переважна більшість як українських, так і іноземних отримують збитки. Наприклад, вітчизняний Приватбанк має RoA 0,04%, RoE 0,36%, іноземний Укрсиббанк також має додатну прибутковість у 0,23% та 4,74% відповідно, в той час як Ощадбанк (RoA -3,45%, RoE -31,83%), Укрексімбанк (RoA -5,94%, RoE-127,91%) та Райффайзен банк Аваль (RoA -3,92%, RoE -53,70%), Укрсоцбанк (RoA -20,22%, RoE -105,88%) показують збитковість на високому рівні[2].

Таблиця 1

Трансформація банківського сектору України

Назва банку	Загальні активи банку, млрд грн	Характеристика трансформації
Правекс-банк	4,341	Banca Intesa було підписано договір про продаж в січні 2014 року, однак не тримав дозволу регулятора.
Райффайзен банк Аваль	52,639	РВІ продав 35% банку ЄБРР.
Укрсоцбанк	43,080	01.02.2016 підписано угоду між Альфа-банком (ABN Holdings SA) та італійським Unicredit Bank про обмін української дочірньої компанії на 9,9% акцій холдингу.

Джерело: складено автором за даними [1], [2], [4].

Зараз важливим показником для оцінки діяльності банку є його стійкість до шоків. Аналітики журналу Форбс здійснюють оцінку за наступними критеріями: достатність капіталу, якість кредитного портфелю, підтримка і ризики власників, рентабельність діяльності банку, ліквідність, безперебійність виплат, системне значення банку. За цими критеріями банки з іноземним капіталом є абсолютними лідерами. Найжиттєздатнішими визнано: американський Сітібанк, німецький ПроКредит Банк, австрійський Райффайзен Банк Аваль і французький Креді Агріколь Банк і голландський ІНГ Банк Україна[3].

Така позиція банків з іноземним капіталом свідчить про можливість відносно швидшого відновлення прибутковості та повернення його на докризовий.

На українські банки у 2016 році чекає ряд ризиків, які сколихнуть більшість з них, серед яких експерти називають найвагоміші [3]: кредитні ризики, девальвація і жорстка валютна політика, гостра потреба в капіталі, труднощі реформування та відновлення банківської системи, падіння довіри й паніка серед вкладників, військові, внутрішньо– і зовнішньополітичні ризики, макроекономічні шоки. Банки з іноземним капіталом стійкіші до негативного впливу цих факторів.

Отже, іноземні банки мають високі показники стійкості, не зважаючи на збитковість діяльності багатьох із них. Вони володіють значною частиною активів української банківської системи і є вагомим підтримуючим фактором національного банківського ринку, адже материнські банківські установи здійснюють підтримку українських дочірніх компаній.

Список використаних джерел

1. Власники «Альфа Банку» і «Укрсоцбанку» об'єднуються [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу: <http://www.erpavda.com.ua/news/2015/08/8/554170/>
2. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=74208
3. Рейтинг життєздатності українських банків 2016 [Електронний ресурс] / Forbes. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatnosti-ukrayinskih-bankiv-2016>
4. CEE Banking Sector Report [Electronic resource] / Raiffeisen Research. – Available at: <http://www.rbinternational.com/eBusiness/services/resources/media.pdf>

Науковий керівник: В.Ю. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент.

AUDIT OF A JOINT STOCK COMPANY

The verification of a joint stock company is built on the basic accounting features of the legal form of ownership. The priority is given to the constituent documents such as the charter, approved by the founders. Also, the following items should be compulsorily verified:

1. The size of the share capital (for joint stock companies its minimum size equals a thousand sum from the minimum wage);
2. The distribution and timing of shares payment;
3. The order of increasing or decreasing the share capital;
4. The procedure for the issue of bonds;
5. The procedure for payment of dividends.

A specific object of the audit verification is registration of shareholders. Each company should maintain and keep accurate and complete records on shareholders, regardless of whether the corporation issued stock certificates or shares in paperless form (Bykov, 2005). The auditor should take into account that the following documents are the basis for the entries in the register of shareholders: transfer order, certificate of registered securities, donation contract, exchange contract; the court's decision, a document certifying the right of inheritance.

In case, if the certain kinds of activity that are noted in the charter of a company are subjects to licensing, the auditor has to check existence of licenses, special permissions, etc. In another case, the activity of society will be considered as illegal. Further, the auditor should look through organizational structure of the enterprise, a control system, existence of branches, subsidiaries, structural divisions, subordination and functioning of the supervisory board. Besides, relevant protocols and other internal administrative documents, instructions, orders should be noted. After implementation of other auditor procedures, such as definition of the general state and assessment of system of internal control, estimation of auditor risk and its components, the choice of approaches and control methods, the auditor makes the plan and the program of audit.

The further stage is physical verification. The characteristic features of this stage for joint stock companies is checking the actual existence of company assets such as fixed assets, stocks, cash and cash equivalents, the establishment of their membership and the validation of their evaluation (Yakovleva, 2000). For this purpose, the auditor or their assistant must be present during the inventory, the time should be pronounced in advance, and check selectively the validity of the results of the inventory. If the company has some subsidiaries, this procedure should be made in each of them.

Making the report about audit papers, the main objectives of the auditor is to verify each article for all forms of annual financial statements in accordance with established criteria and signs, an analytical review of accounts for the period of testing, the determination of the dynamics of enterprise development and management of the notification of deficiencies.

The size of the charter capital of a joint stock company is defined in the Statute of the company and consists of the sum of the nominal value of the issued shares acquired by shareholders (Parhacheva, 2000). The authorized capital specified in the Charter, as a rule, greater than the sum of actually issued shares, which allows the subsequent share issue. A joint-stock company has the right to increase its authorized capital, if all previously issued shares are fully paid at cost not below par.

Specify the basic errors that can be detected by the auditor while checking the authorized capital and business transactions with the shares of own issue are following:

1. Changing of authorized capital without a decision of the General meeting of shareholders.

2. Don't amending the Statute by increasing the share capital.

3. Issuing of shares to cover the private losses of the company.

4. Writing of expenses associated with issue of securities, services of the Registrar and the register of holders of registered shares incorrectly. They should be referred to gross expenses of the issuing entity.

5. Not paying the share capital, that is registered the company, during the year and not reduced or registered its value in the amount of outstanding shares.

6. Making incorrect entries in the accounts of amounts received from the sale of shares of funds.

7. Using share premium for other purpose than the redemption of losses from the sale of shares at a price below their nominal value.

8. Ransoming by joint-stock company not fully paid shares or not repurchased due to the amount exceeding the share capital. Also, the absence of a resolution of the General meeting concerning redemption of shares.

9. Not making taxation of shareholders' income from the sales of shares. Income is defined as the difference between the exchange rate and the nominal value of the shares (Parhacheva, 2000).

10. Reflecting changes in share capital in connection with the resale of the repurchased shares.

11. Bonding issuance until full payment of all shareholders value of shares is issued.

12. Assessing incorrect property, which is the contribution to the authorized capital of the company, or absence of shareholder resolution regarding its assessment.

13. Misbalancing between indicators from the Report on equity data synthetic and analytical accounting in General Ledger.

To conclude, all identified violations at the stage of audit of the accounting items should be recorded in auditor's working papers. After they are summarized in a special letter, it must be notified to the head of the enterprise indicating possible and necessary adjustments to the accounting registration of financial statements. Thus, the auditor intended to help the client through the provision of related services, quality counseling and elaboration of effective development methods in the future.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА В УКРАЇНІ

Економічна система в Україні зазнала великого впливу. Протягом усього історичного періоду, територія України належала різним державам, для яких були принципово різні економічні системи та державні регулювання. Вони зумовили різні темпи та шляхи розвитку економіки. Стабілізувалась ситуація в часи СРСР. В часи Радянської держави була жорстка централізація економічної сфери. Економіка держави підлягала тотальному контролю, а тому усі важелі управління належали панівній партії. Тому така політика по відношенню до економіки призвели до відсталості та зниження ефективності та продуктивності праці.

Зрушення та лібералізація в економіці простежуються в 80-90-х роках ХХ століття. Відбуваються перші кроки переходу до принципово нової економічної системи – від командної економічної системи до змішаної. Суть проведення реформ було те, що ринок намагались зробити головним регулятором у виробництві. У 1985 році уряд СРСР задекларував перші практичні кроки у переході до ринкової, «змішаної» економічної системи.

Після проголошення незалежності держави, Україна отримала доступ до реформації економічної системи та для пошуків ринкових відносин в суспільстві. У жовтні 1992 року був прийнятий документ «Основні напрями економічної політики в умовах незалежності». В документі розглядались структурні перебудови економіки, хоча ще без зазначення конкретних дій. На жаль, цей документ не був результативним, адже не був оголошений в суспільній маси.

Уряд України протягом першого десятиліття своєї незалежності сприяв інтенсивному розвитку нової економічної системи. Але процес гальмувався через ряд причин. Ці причини були зумовлені історичними, національними та культурними процесами, що відбулись наприкінці 80-х років минулого століття.

Причинами неефективності програмних документів Верховної Ради України були такими:

1) Відсутність власної моделі ринкової економіки. Україна є молододо державою, яка ще не має ні зовнішньої торгівлі, ні зовнішньополітичних зв'язків. Тому в перші роки незалежності ми спостерігаємо експериментальні спроби відтворити на основі радянської економіки свою власну систему, яка б набула характерних рис.

2) Старе ідеологічне мислення. Головною проблемою для реформації було те, що вище керівництво було під дією сильної законсервованості та під впливом ідеології та економічних догм. Політики мали подолати економічні, соціальні, історичні та національно-культурні стереотипи для переходу до нової стадії розвитку, до реформування. Радянська країна виховувала своїх керівників сильними та вірними своїй ідеології, тому постало питання буквально зламати своє «ідеологічно-партійне бачення» та вступити на шлях реформ.

3) Пріоритет в державному управлінні мало належати саме економіці. Тому що стала економіка забезпечувала сталий розвиток та процвітання держави.

4) Не залучалися нові та високі технології до господарської та економічної діяльності. Тобто держава не використовувала досвід вже розвинених країн. Це було більше, ніж негативним явищем. Аби створити власні технології, потрібно було виховати спеціальні кадри, які могли б розробити інновації. Або ж залучити іноземних фахівців. Але наприкінці 1990-х років впроваджується процес розвитку нових технологій.

Наразі Україна активно залучається до модернізації та реформації економічної системи. Вона залучає досвід розвинених економічних держав, таких як Великобританія, США, Франція та Німеччина. Впроваджуються спеціальні закони, приймаються правові акти, які надають більше прав та свобод в економічній сфері.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

Д. Осика
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

В процесі інтеграції України до Європейського Союзу, необхідна адаптація системи вищої освіти до вимог європейського освітнього простору, оскільки рівень освіти в Україні знаходиться не на високому рівні у порівнянні з Європейською. Рівень надання освітніх послуг прямо впливає на конкурентно-спроможність випускників на ринку праці, що визначає їх затребуваність в якості спеціалістів різних галузей на ньому. Таким чином, актуальність даного дослідження не викликає сумнівів.

В період активізації процесів глобалізації та інтеграції України в світовий ринок, відсутність належної освіти впливає на низьку ефективність використання ресурсів або його нерациональність та низьку проблем на державному рівні.

Якщо зробити більш ретельний аналіз цієї ситуації, шляхом використання порівняльних статистик, можна виявити рівень серйозності проблеми та вказати напрямки їх подолання. Що потрібно для подолання освітньої кризи? Відсутність достатнього фінансування цієї галузі, призводить до низки проблем таких як:

- корупція в системі освіти;
- відсутність заохочення педагогічного складу до викладання на належному рівні (низькі зарплати викладачів);
- спад зацікавленості професіями цієї галузі.

У результаті, Держава та суспільство в цілому, отримує низький рівень молодих спеціалістів, які, за збігом таких обставин, не можуть претендувати ні на високу оплату праці, ні, тим паче, конкурувати на міжнародному ринку праці. Паралельно працедавці, вбачаючи відсутність до-

статніх професійних навичок, відмовляються виплачувати високі заробітні плати таким працівникам. Причиною є: витрати на підвищення рівня кваліфікації працівника (тренінги, семінари та інше.); втрата більшого часу на дії спрямовані на підвищення кваліфікації; втрата певної частини прибутку від помилок не компетентного працівника. Таким чином можна зрозуміти, що втрачають, як працівники, так і працедавці.

Є багато прикладів світової практики розвитку освітньої системи та подолання низки проблем, що заважають йому. Розглянемо їх на прикладі країн Азії, таких як Південна Корея та Малайзія. У Південній Корей, для вирішення проблеми з корупцією, створили особливу систему «OPEN» (1999 р.), яка вважається однією з ефективніших програм у Світі. Результатом цих дій є високий рівень життя цієї країни у наш час. Малайзія, в свою чергу, продемонструвала чудовий спосіб вирішення проблеми освіти, запропонувавши вищим навчальним закладам Америки, Європи, Австралії та іншим високо-розвинутим країнам створити філії на території країни. Таким чином, держава отримала випускників міжнародного рівня серед корінного населення. Така ситуація збільшила шанси Малайзії на економічний, соціальний та політичний розвиток.

Розглянувши проблему освіти в Україні, ми виявили основні фактори цієї проблеми та її наслідки, які з цього випливають. Використавши приклади країн Азії, ми можемо надати наступні пропозиції, щодо реформування системи освіти України:

- запобігання корупції як в освітній системі, так і в країні в цілому;
- залучення іноземних спеціалістів до процесу освіти;
- заохочення працедавців до надання студентам місць практики;
- збільшення практичних занять в освітньому процесі;
- стимулювання інвесторів на вигідних умовах, для залучення необхідних коштів, з метою розміщення своїх навчальних, науково-дослідних та навчально-науково-виробничих підрозділів на підприємствах, в установах та організаціях.

Адаптація системи освіти України до вимог Європейського освітнього простору є необхідною умовою створення конкурентоспроможних навчальних закладів та розвитку освіти та науки України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

В. Остапюк, Т. Ніколаєв
НВК-лицей № 100 м. Дніпропетровська

АНАЛІЗ РИНКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ПОЛІМЕРІВ УКРАЇНИ

Спираючись на Закон України «Про внутрішню торгівлю» можемо сформулювати визначення оптової торгівлі. Оптова торгівля – вид еконо-

мічної діяльності у сфері товарного обігу, який охоплює купівлю-продаж товарів для подальшого їх продажу або інших цілей, не пов'язаних з особистим, сімейним і домашнім або іншим подібним використанням, та надання пов'язаних з цим послуг. Мета функціонування оптової ланки полягає в опосередкуванні зростаючого у масштабі товарно-грошового обміну між сферами виробництва та споживання, між окремими галузями економіки, між регіонами України та з іншими країнами, забезпечуючи необхідні темпи і пропорції відтворювального процесу та збалансування сукупного споживчого попиту і товарної продукції. У своєму виборі асортименту реалізатори орієнтуються на побажання покупців та на підставі своїх замовлень передає їх далі виробникам і постачальникам. Тобто на ринку він є сполучною ланкою між виробником і споживачем. Процес доведення товарів до споживача можна представити у вигляді такого ланцюжка: виробник – оптова торгівля – споживач. Торгівлю здійснюють підприємства (фірми), що спеціалізуються на продажу або перепродажу товарів з метою отримання прибутку. Такий вид діяльності називається комерційним. Зараз ринок оптової торгівлі, знаходиться у скрутно-можливості. За останній рік закрилося багато фірм через неплатоспроможність.

Розглянемо ситуацію, що склалась на ринку оптової торгівлі полімерів в Україні.

У 2013 році імпорт поліетилену в Україні скоротився до 306 тис. тон, що на 8% нижче, ніж в 2012 році. Найбільше зниження поставок відзначено по поліетилену високого тиску (ПЕВТ) і лінійному поліетилену (ЛПНГ). Так, поставки ПЕВТ в минулому році знизилися на 14% і склали сумарно 98,5 тис. тон, а лінійного поліетилену – на 23% і склали сумарно 57 тис. тон. Імпорт поліетилену низького тиску (ПЕНТ) в 2013 році на тлі простою «Карпатнафтохім» виріс на 4% і склав сумарно 137,2 тис. тон. У 2013 році імпорт поліпропілену в Україні виріс до 133,1 тис. тон, що на 18% більше, ніж в 2012 році. Так, поставки гомополімерів пропілену в 2013 році зросли на 28% і склали 101,3 тис. тон. Імпорт блоксополімерів пропілену скоротилися на 18% і склав 16 тис. тон. За статсополімерів пропілену зафіксовано зростання на 26%, зовнішні поставки склали близько 12 тис. тон. За перший квартал 2014 сумарний обсяг імпорту поліетилену в Україну також зменшився на 27%. Зниження поставок відзначено за всіма видами поліетилену, особливо по поліетилену низького тиску (ПНТ). Так, обсяг імпорту поліетилену за звітний період склав 75,6 тис. тон (102,9 тис. тон поліетилену було імпортовано торік). За підсумками 2014 (січень-жовтень) сумарний обсяг імпорту поліпропілену в Україну скоротився на 21%. Знизився попит за всіма видами поліпропілену без винятків. За підсумками десяти місяців 2015 року сумарний обсяг імпорту поліетилену (ПЕ) в Україні скоротився порівняно аналогічним періодом 2014 року і склав. Найбільше скорочення попиту довелося на поліетилен високого тиску (ПВТ). Структура поставок за видами поліетилену за аналізований період виглядає наступним чином. За даними «МаркетРепорт» у жовтні 2015 сумарний обсяг імпорту поліетилену низького тиску склав 73,8 тис. тон, що на 12,9% нижче аналогічного

показника 2014 року. За підсумками січня – жовтня 2015 попит на ПЕВТ скоротився на 82,9% і склав 51,6 тис. тон.

Поставками поліетилену в Україні займається 25-30 компаній-трейдерів. Найбільшими постачальниками поліетилену (ПЕНТ та ПЕВТ) й поліпропілену (ПП-гомо) на український ринок у 2014-2015 р.р. були та залишаються «Казаньоргсинтез», TVK, Unipetrol, Sabic, Borealis. За даними за 2015 рік з січня по жовтень більшу частину імпорту серед видів поліпропілену складає ПП-гомо. Найбільш значну долю імпорту ПП-гомо займають такі країни як Росія, Саудівська Аравія, також не відстає Словаччина та Угорщина. Серед видів поліетилену в Україні значну частину імпорту займає ПЕНТ та ПЕВД. Найбільшу долю з імпорту ПЕНТ займає Росія, Угорщина, а також Саудівська Аравія, Чехія та Німеччина. Всього в Україну імпортується майже 20 марок ПЕНТ. Також як і ПЕНТ, найбільшу частину з імпорту ПЕВТ складає Росія, на другому місці Білорусь, а потім такі країни як Азербайджан, Німеччина, Нідерланди.

Основною причиною зниження обсягів імпорту полімерів в Україні в 2013-2015 роках є спад обсягів виробництва в державі і погіршення купівельної спроможності на готову продукцію з полімерів. У зв'язку з вибуховим зростанням вартості полімерів на полімерному ринку виникла складна ситуація.

Виробництво первинних полімерів в Україні останні роки знижувалося, що призвело до 100% залежності їх вартості від курсів іноземних валют. Девальвація гривні в 2014 році призвела до більш ніж 65% зростання собівартості полімерних виробів для українських виробників. Іншим фактором є різке зниження кредитних рейтингів країни, що негативно вплинуло на можливість отримувати сировину на умовах відстрочення платежу. А це додаткові витрати підприємств галузі.

Політична нестабільність у країні і девальвація національної валюти (більше 45%) змусили багато місцевих компаній піти на серйозне скорочення обсягів закупівель ПЕНТ на зовнішніх ринках. Перераховані проблеми ставлять на межу виживання українських виробників полімерних виробів і ринок у цілому.

Хоча прогнози BusinesStat були позитивними та припускали, що імпорту полімерів у 2014-2015 роках буде зростати, їх не можна застосувати через мінливу ситуацію в Україні. Через це багато фірм в Україні у 2014 році були закриті. Тому простежується спад імпорту полімерів, так як стали набагато менше обсяги споживання продукції в порівнянні з 2012-2013 рр.

Д. Перова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФЛЯЦІЯ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Сьогодні кожен день ми чуємо про інфляцію. Про неї говорять, з нею ведуть боротьбу. Що ж означає слово інфляція? Нинішнє покоління українців добре розуміє всю проблематику інфляції. На початку 90-х ро-

ків минулого століття наша країна неодноразово відчувала інфляційні коливання. Щоб уявити собі усю проблему того часу, можна просто подивитися на рівень інфляції, який складав 102,5 рази у 1993 році. Україна стала рекордсменом за показником гіперінфляції на кінець ХХ ст.

У світі майже немає країн, де б не існувало інфляції. Гіперінфляція була характерна для таких країн як: Росія – з 1769 до 1895 р (не враховуючи періоду 1843 – 1853 рр.); США – в період війни за незалежність 1775 – 1783 року і громадянської війни 1861 – 1865 рр., Англія – під час війни з Наполеоном на початку ХІХ ст., Франція – в період Французької революції 1789 – 1791 рр. Високих темпів гіперінфляція досягла у Німеччині після першої світової війни, коли восени 1923 р. грошова маса в обігу досягла 496 квінтільйонів марок, а грошова одиниця знецінилася у трильйон разів. Отже на основі історичних прикладів можна побачити, що інфляція є не тільки сучасною проблемою. Спостерігалися інфляційні підйоми і в минулому.

Інфляція була і буде, існувала та існує в усіх країнах, її не можна повністю зупинити та і не треба, але слід регулювати її. Вона як температура, не можна, щоб вона була надто висока, або надто низька, необхідно, щоб вона коливалась у визначених рамках. Наприклад, в Японії проблем з інфляцією нема, та є інша не менш важлива проблема – дефляція. Країна увійшла у дефляційну спіраль. Дефляція в Японії тривала аж до 2004 р., коли була прийнята стратегія інфляційного таргетування і, як результат, почалося економічне зростання. Період здування фінансової бульбашки увійшов в історію Японії як «втрачене десятиліття». Проте світова криза 2009 р. і катастрофічний землетрус 2011 р., що спровокувало руйнівне цунамі, знову відкинули країну на колишні позиції. Дефляція в Японії триває, і, як ми бачимо з чергової доповіді керуючого Банку Японії, досягти планових показників інфляції не вдасться.

Причини інфляції можуть бути такі:

- падіння рівня виробництва;
- надмірне збільшення грошової маси;
- дефіцит державного бюджету;
- мілітаризація економіки;
- зростання державного боргу;
- зростання попиту над пропозицією
- кризові явища у фінансово-кредитній системі;
- монополізм у виробництві.

До наслідків інфляції відносяться такі як: зниження життєвого рівня населення; ефект інфляційного оподаткування; спад виробництва як результат зменшення стимулів до праці й розширення виробництва; некерована інфляція, що порушує управління економікою в цілому.

Для того, щоб контролювати рівень інфляції на потрібному рівні, уряду країни потрібно розробити антиінфляційну стратегію. Як показує практика, впровадження таких дій може регулювати інфляційний процес через встановлення економічно обґрунтованої ставки відсотків за кредит; регулювання зайнятості, валютного та грошового обігу; розвиток безготівкових платежів і водночас обмеження питомої ваги готівкових грошей,

які найбільше піддаються інфляційному знеціненню; широке запровадження електронних грошей, карток споживача.

Сьогодні інфляція – один з найбільш небезпечних процесів, що негативно впливає на фінанси, грошову і економічну систему в цілому. Інфляція зовні виглядає як зниження купівельної спроможності грошей та вона також підриває можливості господарського регулювання, що зводить нанівець зусилля по проведенню структурних перетворень, відновленню порушених пропорцій.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

Т. Письменний

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

На жаль, навіть якщо людина веде здоровий спосіб життя, вона не застрахована від неприємного сюрпризу – хвороби. Звичайно, що в такій ситуації кожен прагне отримати найкраще медичне обслуговування та нефальсифіковані медикаменти.

Не секрет, що рівень розвитку медичного обслуговування є одним із головних показників благополуччя всієї країни. Так, почесне перше місце у світі у цьому важливому секторі займає Швеція. Ця держава не тільки успішна в економічному плані і вирізняється прекрасною екологією, але і гарантує своїм громадянам високоякісну, зручну та доступну систему охорони здоров'я. Система фінансується урядом і покриває 97% медичних витрат. На плечі громадян лягають тільки три відсотки витрат на здоров'я. При цьому рівень медицини дуже високий: це і суперсучасне обладнання, і дуже професійні лікарі, і ефективні медикаменти.

Шкода, що Україні нічим похизуватися. Не реформуючи свою систему охорони здоров'я ось уже 24 роки, Україна перетворилася на аутсайдера реформ не тільки в Європі, але й на пострадянському просторі. Навіть найпростіші реформи, проведені в 1990-х і 2000-х скрізь – від Киргизстану до Білорусі, в Україні досі грухнуть у болоті політичних дискусій. Щоб хоча б наздогнати колег по колишньому соцтабору, Україна повинна проводити реформи в два рази швидше за інших.

Після розпаду СРСР кожна країна отримала шматочок «старої» системи – розбудовану, але погано обладнану мережу лікарень, армію низькооплачуваного медичного персоналу, неефективну систему управління. Все це «господарство» було до всього хронічно недофінансованим. Платежі «з кишені» почали зростати з космічною швидкістю, кидаючи людей на межу повної фінансової незахищеності у разі хвороби.

Різні країни почали по-своєму боротися з цими проблемами. Найбільш вражаючим був ривок прибалтійських держав, які дуже швидко модернізували свої системи охорони здоров'я (як і економіки в цілому), ско-

ротивши медичну інфраструктуру, удосконаливши управління і захистивши людей за допомогою системи лікарняних кас або соціальних страхових фондів.

Всі ми знаємо про радикальні реформи 2008 року в Грузії. Країна розробила власну унікальну модель розвитку, впровадивши страхування спочатку тільки для бідних, а потім поступово включивши в нього решту населення. З метою не просто скоротити, але й оновити лікарні Грузія наважилася на приватизацію всієї мережі, в результаті чого ліжковий фонд радянського спадку скоротився на цілих 76%.

І навіть Білорусь, яка свідомо залишила в себе радянську модель охорони здоров'я, протягом 2000-х почала експериментувати з наданням лікарням автономного статусу і переходом на систему оплати послуг.

Що ж зробила за 24 роки Україна? Практично нічого. При великому бажанні можна згадати 2000 рік, коли відбулася зміна в принципі розподілу державних субвенцій для регіонів. Хоча це і вплинуло на ефективність міжбюджетних відносин, але не було власне реформою, і знали про це тільки експерти. У 2006-2008 роках в декількох пілотних містах лікарні почали працювати в напівавтономному статусі, але ці ініціативи швидко зійшли нанівець. У 2011-2014 роках був запущений наймасштабніший, але все одно далекий від істотних системних змін проект в чотирьох пілотних областях.

Досі Україна має систему з радянською інфраструктурою, радянським підходом до оплати роботи лікаря, радянським принципом фінансування лікарень, радянським управлінням – не на основі реального попиту на медичні послуги, а на основі нормативів, створених ще за часів того ж СРСР. Нормативами, а не обсягом роботи або заслугами визначається і зарплата лікаря. За планово-економічними розрахунками ліжко-місць і штатних розкладів, а не за реальними обсягами роботи або якості розраховується дохід лікарні.

Україна повинна і може краще піклуватися про здоров'я своїх громадян. Враховуючи велику кількість проблем, які потребують невідкладного вирішення, необхідно провести масштабні реформи з очікуваним поліпшенням в середньостроковій перспективі. Найголовніше в консолідації всіх ресурсів – державних і приватних, національних і міжнародних – навколо єдиної мети: вивести Україну з нинішнього паралічу системи охорони здоров'я.

У короткостроковій перспективі пріоритетними я вважаю наступні чотири кроки.

По-перше, в нинішніх виняткових умовах забезпечити надання безкоштовної допомоги, включаючи фармацевтичні препарати тим, хто найбільш гостро потребує цього і для лікування найбільш тяжких захворювань.

По-друге, усунути правові перешкоди на шляху до більш ефективного розподілу ресурсів, а також забезпечити перехід від моделі фінансування на кошторисній основі, при якій робиться акцент на кількості лікарняних ліжок, до моделі фінансування, що базується на кількості пролікованих пацієнтів.

По-третє, у міру необхідності розпочати здійснення практичних кроків щодо усунення дублювання функцій та зменшення надмірної кількості об'єктів шляхом реструктуризації та консолідації медичних установ.

Нарешті, по-четверте – ввести обов'язкове медичне страхування для всіх прошарків громадян. Таким чином вдасться суттєво зменшити тиск на бюджет країни, а також це дасть час для проведення необхідних реформ.

У міру реалізації цих короткострокових ініціатив необхідно підготувати і прийняти більш широкі заходи. Вони повинні передбачати: участь приватного сектора в системі охорони здоров'я; впровадження нової моделі фінансування, включаючи державні та приватні програми страхування; розробку нового регуляторного механізму для визначення правового статусу центральних і регіональних, урядових і професійних органів та установ, включаючи лікарні.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

Н. Побережний

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРИЧИНА ЭВОЛЮЦИИ ЦИКЛОВ В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Несмотря на впечатляющее количество трудов по вопросу цикличности, так и не было представлено отдельной теории объясняющей причины существования данного феномена.

Цикличной называют модель развития мировой экономики, подразумевающей череду революционных этапов становления экономики. Высокая степень экономической активности в течении продолжительного периода времени является неотъемлемой частью циклического развития экономики, после чего наступает период падения интенсивности ниже потенциального уровня. Многие связывают вопрос цикличности с операциями в области обращения. К этому объяснению прибегают сторонники монетаристской теории.

Вопрос циклов широко и подробно освещается в трудах Р. Хоутри, как полностью денежное явление. По его мнению, анализ денежного потока становится главной причиной смены экономической активности, чередуя этапы благополучия и депрессии. Когда поток денег или товарный спрос, производство увеличиваются, цены возрастают. При обратной ситуации: уменьшение денежного потока и ослабевании торговли, сокращение производства, наблюдается падение цен.

Возможностью «создания» денег обладает существующая банковская система. Она сохраняет необходимое количество резервов депозитов после чего увеличивает денежную массу регулярно повторяющимися операциями «одалживания» денег, отчисляя резервный фонд из данных денег, после чего снова «одалживает» их.

Чаще всего люди не спешат забирать свои деньги с банковского счета, но при этом им необходима уверенность в том, что у них будет возможность получить их при надобности. Когда люди начинают волноваться, что не смогут снять деньги, в экономике появляется нестабильность, которая образовалась на почве общественной паники.

В данной ситуации, паника является причиной, по которой люди, опасаясь за свои депозиты, закрывают свои счета. Когда все клиенты банка одновременно потребуют выдать их депозиты, банк не сможет этого сделать и будет вынужден закрыться, после чего последует крах производственных предприятий. Поэтому ситуация в финансовом секторе при некоторых условиях может влиять на экономическую активность всех сфер национальной экономики.

Но рассматривать вопрос цикличности применяя данный подход сегодня считается нецелесообразным, так как он основывается только на анализе сферы обращения, из-за чего его считают поверхностным. В настоящее время стоит исследовать связь цикличности непосредственно с производственным процессом. Особое внимание необходимо уделить занятости, потребительскому спросу и анализу динамики промышленного производства. К примеру представители неокейнсианства описывают кризисы перепроизводства, как последствие малого стремления к потреблению, которое не соответствует росту доходов. Стимулирование совокупного спроса, по мнению неокейнсианцев является выходом из кризиса.

С марксистской точки зрения цикличность можно вывести из главного противоречия общественного характера производства и капиталистического присвоения полученных результатов, после чего появляется разногласие действий имеющихся субъектов и появление экономических диспропорций.

Одними из главных причин циклической динамики являются непропорциональность между инвестициями в отраслях, которые создают капитал производства и потоком сбережений, а также недостаток координирующего участия рыночного механизма в области накоплений и использовании общественных фондов.

Исходя из такого обильного количества взглядов объясняющих сложностью и необходимостью понимания данного явления, нужно выделить особо популярные направления анализа циклов и кризисов:

Во-первых, исследование кризиса недопотребления народными массами, вызывающий обвал производства. В нынешнем случае лекарством будет стимуляция потребления. Между прочим, изменчивость динамики потребления, скорее является следствием, нежели причиной цикла.

Во-вторых, некоторые ученые объясняют кризис отсутствие «верной пропорциональности» среди отраслей региона, с неконтролируемой деятельностью предпринимателей. К элементу этих теории можно отнести концепцию, связывающую кризисы и нарушения в денежном обращении, либо сфере банков, упомянутой выше.

В-третьих, популярной причиной циклического поведения экономики некоторые ученые связывают с конфликтом между состояни-

ем производства и состоянием реализации, в конфронтации производства, стремящегося к расширению и не поспевающего увеличения платежеспособного спроса. Кризис находит значительные перемены как в совокупном предложении, так и спросе, поэтому кризис – это не только нарушение пропорций формирования общественного производства, но и стимулом достижения устойчивости и уравновешенности национальной экономики.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

А. Поспелов

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

СУТНІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО РУХУ КАПІТАЛУ З УКРАЇНИ ТА В УКРАЇНУ

Інтенсивний приплив та відплив іноземного капіталу притаманний для більшості держав з перехідною економікою. Основою цього є процеси фінансової глобалізації та євроінтеграційний курс, лібералізація ринку фінансових послуг, котра поглиблюється. Саме тому важливою формою міжнародно-економічних відносин є рух капіталу. Це відбувається внаслідок того, що капітал не може отримати достатній прибуток у своїй країні, але в іншій державі він може бути набагато більшим.

Міжнародний рух капіталу визначається як переміщення коштів між країнами в пошуках вигіднішої сфери їх використання. Тобто держави з певним надлишком капіталу експортують його, а держави, котрі мають його дефіцит – імпортують. При цьому вигоду одержують обидві сторони. Іноземні інвестиції абсорбують розвиток виробництва, зростання кількості робочих місць, НТП, розвиток сфери послуг, збільшення продуктивності та технічному оновленню підприємств.

Позитивний вплив вивіз капіталу має і на розвиток міжнародної торгівлі. Відповідно до цього розрізняють форми міжнародного руху капіталу за різними критеріями. До провідних форм міжнародної міграції капіталу за характером застосування доречно віднести переміщення підприємницьких та позичкових грошових резервів, проте в наш час все частіше використовують міжнародну технічну допомогу.

Основними факторами, що впливають на міграцію капіталу:

– глобалізація світового ринку, що спричиняє тісну співпрацю у різних галузях;

– майбутня концентрація та централізація грошових потоків у національних економіках;

– економічна політика промислово розвинених держав, котра направлена на залучення значних об'ємів капіталу для підтримки темпів економічного зростання, розвитку передових галузей промисловості, рівня зайнятості населення;

- перенасичення капіталу на національних ринках позикового капіталу промислово розвинених країн;
- заінтересованістю певних держав у припливі іноземних капіталів внаслідок браку внутрішнього капіталу.

На жаль, з часу відновлення незалежності у 1991 році економічна політика України девальвувала всі конкурентні переваги країни. За понад 20 років держава майже повністю втратила свою інвестиційну привабливість. У глобальному рейтингу сприятливості бізнес-середовища Doing Business Україна посідає 96 сходинку з 189 країн [1]. Та попри це вона є привабливим майданчиком для інвестування у різні сектори економіки. Зокрема, наша країна є третьою за привабливістю для здійснення прямих іноземних інвестицій у фінансовий сектор: за останні 5 років український фінансовий сектор залучив найбільшу кількість інвестиційних проєктів. Проте у зв'язку з військовими діями багато іноземних інвесторів побоюлися інвестувати в Україну у 2015 році, що привело до падіння імпортованого капіталу (рис. 1).

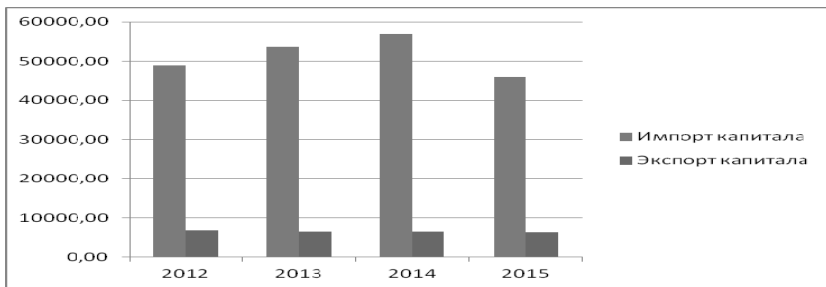

Рис. 1. Імпортований та експортований капітал, млрд. дол. [2]

Головними інструментами у боротьбі за інвестиції є реальне, а не декларативне покращення інвестиційного клімату, зменшення бюрократичних процедур, спрощення регуляторно-реєстраційних вимог та вжиття радикальних заходів щодо дієвого захисту інвестицій. Виходом із ситуації є обґрунтування раціональної інвестиційної політики, в якій пріоритет матимуть система державного регулювання й реформування структури власності на основі приватизації та концепція технічного переоснащення промислового виробництва із залученням коштів іноземних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Рейтинг Doing Business 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://investorschool.ru/doing_business_2015
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/zd/pik/pik_u/pik_rik_2014.html

Науковий керівник: А.О. Задоля, доктор економічних наук, професор.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

У сучасних умовах ринкових відносин в Україні функціонує велика кількість організацій, установ, підприємств, де роботодавці повністю несуть відповідальність за створення безпечних і здорових умов праці, навчання працівників попередження випадків травматизму, профзахворювань, аварій і пожеж. Перехід суспільства до широкого використання ринкових відносин, виникнення різноманітних форм власності потребують розроблення нових підходів до побудови сучасної моделі управління охороною й безпекою праці на національному, регіональному й виробничому рівнях.

Окрім соціального, охорона праці має, безперечно, важливе економічне значення – це і висока продуктивність праці, зниження витрат на оплату лікарняних, компенсацій за важкі та шкідливі умови праці. Незадовільний стан охорони праці, на підприємстві призводить до гальмування економічного та соціального прогресу країни в цілому. Таким чином, вдосконалення системи охорони праці є одним з актуальних питань на рівні як держави, так і окремого підприємства, компанії.

На жаль, сьогодні стан охорони праці в Україні не можна визнати задовільним. Про це свідчить високий рівень травматизму, оскільки на виробництві щодня одержують травми 55–60 працівників, з них 3–4 – зі смертельними наслідками, що призводить окрім економічних збитків, до соціальних і психологічних втрат [1, с. 203].

В Україні, як і в більшості країн СНД, найбільш несприятливі умови праці виявлено у вугільній, суднобудівній промисловості, чорній і кольоровій металургії, в сільському господарстві, промисловості будівельних матеріалів, будівництві, де знос основних виробничих засобів досягає 65–90%. Аналіз причин нещасних випадків свідчить, що майже 72% нещасних випадків із смертельним результатом сталося з організаційних причин, 19% – з технічних і 9% – по психофізіологічних [2, с. 102]. Серед організаційних причин на першому місці стоять порушення вимог інструкцій, правил експлуатації. Їх усунення не потребує значних витрат, проте може значно скоротити суму штрафів, компенсацій та виплат, що сплачує підприємство.

Отже, наразі надзвичайно важливим є впровадження на підприємствах заходів з підвищення ефективності охорони праці. Конкретними кроками кожного підприємства в цьому напрямку мають стати: створення служби охорони праці, розроблення та затвердження на підприємстві положень, інструкцій та актів з охорони праці, організація проведення інструктажів, забезпечення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, також потрібно подбати про проведення медичних оглядів. Окрім цього, необхідно здійснювати регулярний контроль правильності виконання операцій технологічного процесу, своєчасне проведення поперед-

жувальних ремонтів виробничого обладнання, ефективно використання засобів індивідуального захисту, своєчасний контроль їх стану та дотримання встановленої нормами періодичності їхньої заміни, використання сучасних запобіжних пристроїв і огороження робочих зон.

Лише поєднання контролю за дотриманням норм охорони праці та підвищення поінформованості щодо правил безпеки як з боку працівників, так і роботодавців здатні забезпечити якісні умови праці, що значно підвищить її продуктивність та збільшить економічну результативність.

Список використаних джерел

1. Охорона праці: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Є.О. Геврика. – Львів, 2010. – 280 с.
2. Геврик Є.О. Охорона праці / Є.О. Геврик – К.: Ельга; Ніка-Центр, 2009. – 280 с.
3. Охорона праці в галузі / За ред. В.М. Ярошевської. – К.: ВДП, 2010. – 289 с.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

І. Римаренко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МІЖНАРОДНІ КОРПОРАЦІЇ, ЇХ РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Міжнародні корпорації – базовий структурний елемент економіки більшості країн, провідна сила їх підвищення та розвитку ефективності. Глобальні тенденції інтернаціоналізації капіталу й виробництва, лібералізації зовнішньої торгівлі і приватизації стратегічних альянсів поставили міжнародні компанії у центр світового економічного розвитку. З огляду на них і подальший перерозподіл світових ринків та сфер впливу, можна прогнозувати можливість появи найближчим часом міжнародних суперкорпорацій шляхом поглинання, злиття чи об'єднання гігантських світових корпорацій.

Зараз у світі існує більш як 67 тис. міжнародних компаній, що здійснюють контроль понад 850 тис. зарубіжних компаній по всьому світу, у яких працюють понад 76 млн. чоловік. При цьому на території промислово розвинених країн розміщується понад 80% материнських компаній і близько 33% афільованих, у країнах, що розвиваються, – відповідно 19,8% і майже 50,3%, у колишніх соціалістичних державах – приблизно 0,7% і 17,1%.

Сьогодні у світовому промисловому секторі міжнародні компанії контролюють понад 57% виробництва, 69% міжнародної торгівлі, майже 90% прямих зарубіжних інвестицій, більш як 81% патентів і ліцензій на нові технології, техніку та ноу-хау. Майже вся торгівля сировиною на сві-

тових ринках підпорядковується міжнародними компаніями, у тому числі 90% світової торгівлі пшеницею, кукурудзою, кавою, лісоматеріалами, залізною рудою, тютюном; 85% – бокситами, міддю; 80% – чаєм, оловом; 75% – нафтою, каучуком.

Ринкова капіталізація окремих транснаціональних корпорацій перевищують понад 543 млрд. дол., а обсяги продажів щорічно становлять 160–210 млрд. дол. Річний чистий прибуток кожної з найбільших корпорацій фактично дорівнює щорічному бюджетові України.

Сукупні валютні резерви міжнародних компаній у декілька разів перевищують резерви всіх центральних банків світу. Тому переміщення хоча би 1–2% маси їх грошей цілком може трансформувати паритет національних валют.

Щоб взаємодіяти з міжнародними корпораціями як в Україні, так і на світових ринках, необхідно створювати українські, власні транснаціональні структури, як це зробили раніше Індія, Росія, Китай, Мексика, Індонезія, Венесуела та ін.. Створення українських транснаціональних компаній дозволить захистити національні економічні інтереси, сприятиме інтернаціоналізації їхнього виробництва й капіталу, подальшому розвитку українських господарських структур, інтеграції України у світову економіку, її участі в світових економічних процесах. В той самий час становлення українських міжнародних компаній перебуває на початковому етапі, попри наявність відповідної правової бази, тоді як процес формування таких структур набуває великих масштабів у Росії, де ряд основних корпорацій останніми роками за результатами своєї діяльності посідає високі позиції в рейтингу 500 найбільших транснаціональних корпорацій світу.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

A. Rogoza
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

ANALYSIS OF DYNAMICS OF UKRAINE'S GDP

GDP characterizes the capacity of the economy to ensure the well-being of society in three aspects: efficient allocation of production for products of intermediate and final destination; the structure of final demand (consumption, accumulation, and foreign trade balance); primary income. GDP is also the basis for measuring the structure of production, international comparisons of quality of life assessment of the budget deficit, the currency issue and others. The main feature of GDP is that it covers only the cost of the goods and services produced in the territory of the country.

Ukraine was severely affected by the economic crisis of 2008. In 2008, Ukraine's economy was ranked 45th with the total nominal GDP of 188 bln USD, and nominal per capita GDP of 3,900 USD. The Ukraine's economy recovered in 2010 due to the recovery of the world economy and increasing pric-

es for metals. In 2010, Ukraine’s real GDP growth constituted 4.3%, leading to per capita PPP GDP of 6,700 USD. However, by October 2013 the Ukrainian economy became stuck in recession. In 2014 and 2015 the hryvnia lost about 70% of its value against the U.S. dollar. Due to the War Ukraine’s economy shrank by 6.8% in 2014 and by 10.4% in 2015 (fig. 1).

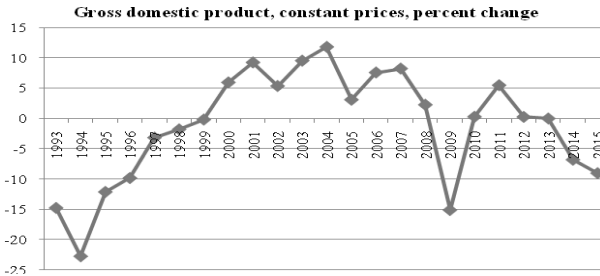

Fig. 1. Economic growth in Ukraine, 1993–2015

Macroeconomic stabilization and restoration of normal functioning of the banking system followed by structural changes should be the primary measure to improve the situation. Equally important are measures aimed at improving the quality and transparency of governance, because in addition to all other reasons, these measures will help increase the effectiveness of budget expenditures, reduce losses from corruption and improve the quality of public services.

Equally important are measures to improve governance and transparency. Timely implementation of reforms in the gas sector, improved public procurement and deregulation of business sends a strong signal to the public and encouraging investors. It certifies that the Government is serious about fighting corruption, and helps them to gain more support for the implementation of reforms.

International experience shows that there are two ways of fast growth at the expense of foreign capital: attracting foreign investment or stimulating remittances of migrants. One of the directions of this goal is strengthening the hryvnia and legalization of the economy. It is necessary to work actively to reduce the share of “shadow” transfers and improve the financial and banking system. This should have a positive impact on GDP growth.

*Scientific supervision: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.
Language supervision: S. Medynska, Senior Lecturer.*

Д. Ротштейн
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УКРАЇНА ЯК ЧАСТИНА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У ХХІ СТ.

Україна, як незалежна держава існує з 1991 року. Але останнім часом глобалізаційні процеси мають місце і у нашій країні. Питання підпи-

сання Асоціації з Європейським Союзом (ЄС) викликало негативну реакцію з боку Російської Федерації (РФ). Тому для нашої країни, актуальне питання, як бути частиною глобалізаційних процесів, та при цьому не втратити своєї політичної чи економічної незалежності. Геополітичне положення України вимагає дуже ретельно вивчення даного питання.

З одного боку населення України підтримує підписання Асоціації з ЄС. З іншого боку РФ, яка прагне зберегти політичний вплив на нашу країну. РФ вважає, що підписання асоціації з ЄС це політична та економічна проблема для неї. РФ пропонує Україні у якості альтернативи «Митний Союз», який є економічною зоною колишнього СРСР. А Україна прагне до самостійного шляху розвитку країни при допомозі ЄС, тому що наше геополітичне положення спонукає Україну зробити вибір, який союз буде кращим для України з економічної точки зору та щоб цей вибір не порушував суверенітет держави.

Наразі необхідним є вирішення питання: який вибір потрібно зробити Україні та як зберегти свій суверенітет у політичних та економічних питаннях, щоб бути частиною глобалізаційних процесів без шкоди, для України як самостійної держави?

Після розпаду СРСР, головний партнер та союзник України – це США. Але США країна, яка знаходиться на іншому континенті. Тому, для вирішення нашого питання, необхідно знайти країни у ЄС, з якими ми маємо можливість збудувати стосунки подібні до тих, що маємо із США. Перша країна – це Польща. За попередніми даними Міністерства економіки Республіки Польща, за результатами 3 міс. 2015 року обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща склали 944,3 млн. євро (1 023,6 млн. дол. США). Обсяги українського експорту до Польщі склали 336,1 млн. євро (364,3 млн. дол. США) та зменшились на 26,2% у порівнянні до аналогічного періоду минулого року. Обсяги польського імпорту в Україну склали 608,2 млн. євро (659,3 млн. дол. США) та зменшились на 16,1% по відношенню до аналогічного періоду минулого року [1]. Україна серед сусідів Польщі одна з країн, яка потенційно може мати найкращий, найперспективніший, швидко зростаючий ринок. Можна прогнозувати, що товарообіг з Україною після інтеграції в Європейський союз значно зросте. Розвиток тісних стосунків з Польщею в економічному, політичному та військовому питанні є найбільш важливим. Польща є для України дверима як у Вишеградську четвірку (Балто-Чорноморське партнерство). Так і для налагодження політичних та економічних зв'язків з Францією та Німеччиною, країнами які є головними силами у ЄС і на які найбільший тиск робить РФ. А враховуючи те що, Польща та Німеччина особливо зацікавлені з геополітичної точки зору у незалежності України, то є можливість при якій можуть бути сформовані особливі партнерські відносини між Францією – Німеччиною – Польщею та Україною, Економічна зона яких охоплює населення приблизно 230 млн осіб. Вступ України до НАТО та ЄС багато в чому залежить від позиції Франції та Німеччини. Тому політичне, економічне, соціальне партнерство є життєво необхідне для того щоб Європейський шлях розвитку був можливим для України.

РФ пропонує Україні не бути частиною НАТО та ЄС, а бути партнером РФ у рамках «Митного Союзу» та євразійської інтеграції. РФ яка між побудовою демократії та економічно сильної держави, обрала шлях євразійської імперії, а тому для неї життєво необхідна Україна з її ресурсами, етнічно близьким населенням та територією. Проблема для РФ у тому, що Україна може бути частиною Європи без РФ, але РФ не може бути Європейською Імперією без України. Якби РФ обрала шлях євроінтеграції та демократії, то для РФ включення України до складу ЄС було би вигідним та необхідним. Тому якщо Україна бажає зберегти свою незалежність, їй потрібно бути частиною Центральної Європи, а не євразійської імперії. Але за роки перебування у складі Російської Імперії та СРСР, Україна дуже міцно пов'язана з РФ у економічних стосунках. Особливо це стосується енергетичного сектору. Україні життєво необхідно отримати як можна більшу енергетичну незалежність від РФ. Для цього потрібно налагодити тісні стосунки із Азербайджаном, Узбекистаном, Туркменістаном, Туреччиною, як це зроблено із Грузією. Ці держави будуть мати найбільшу геополітичну підтримку нашого головного союзника – США.

Україна є важливою частиною глобалізаційних процесів, які відбуваються у ХХІст. А саме тому, Україні потрібно зберегти свою незалежність та суверенітет, у яких зацікавлено багато країн. Для цього Україна вже обрала Європейський шлях розвитку. Тому Україна має сильну підтримку з боку США та ЄС. Налагодження міцних економічних та політичних стосунків з Польщею, Францією, Німеччиною, Туреччиною є найбільш важливими, для того щоб здолати опір РФ, який вона чинить Україні. Це дасть можливість Україні стати сильною та незалежною європейською країною.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zh_kab_stat/pol/7399.html

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

М. Рябченко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Міжнародний кредит – це рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і сплати відсотків. Кредиторами і позичальниками виступають приватні підприємства (банки, фірми), державні установи, уряди, міжнародні та регіональні валютно-кредитні і фінансові організації. Об'єктивною основою розвитку міжна-

родного кредиту є вихід виробництва за національні межі, посилення інтернаціоналізації господарських зв'язків. Інтенсифікація зовнішньоекономічних зв'язків та поглиблення міжнародного поділу праці обумовили збільшення обсягів міжнародного кредиту.

Міжнародний кредит є різновидом категорії “кредит”, він, забезпечуючи просування товарів, пов'язаний з іншими економічними категоріями (прибуток, ціна, гроші, валютний курс, платіжний баланс тощо) і всією сукупністю економічних законів ринку. Як елемент механізму дії закону вартості, міжнародний кредит знижує індивідуальну вартість товарів порівняно з їхньою суспільною вартістю, наприклад, на основі впровадження імпортного устаткування, купленого в кредит.

Міжнародний кредит бере участь у кругообігу капіталу на всіх його стадіях: при перетворенні грошового капіталу у виробничий, у результаті експорту устаткування, сировини, палива; у процесі виробництва у формі кредитування у незавершені операції; при реалізації товарів на світових ринках.

Джерелами міжнародного кредиту є: тимчасово вивільнена в процесі кругообороту з підприємств частина капіталу в грошовій формі; грошові нагромадження держави й приватного сектору, що мобілізуються банками.

Міжнародний кредит відрізняється від внутрішнього міждержавного кредиту міграцією й укрупненням цих традиційних джерел за рахунок їх залучення з ряду країн. Хоча міжнародний кредит опосередковує рух товарів, послуг і капіталів у зовнішньому обігу, рух позичкового капіталу за національним кордоном є відносно самостійним стосовно товарів, вироблених за рахунок позичкових коштів. Це зумовлено погашенням кредиту за рахунок прибутку від експлуатації введеного в дію за допомогою позичкових коштів підприємства, а також використанням кредиту в некомерційних цілях.

Зв'язок міжнародного кредиту з відтворенням виявляється в його принципах: 1) повернення: якщо отримані кошти не повертаються, то має місце безповоротне передання грошового капіталу, тобто фінансування;

2) терміновість: забезпечує повернення кредиту у встановленні кредитної угоди;

3) платність: відображає дію закону вартості та спосіб здійснення диференційованих умов кредиту;

4) забезпеченість: виявляється в гарантіях його погашення;

5) цільовий характер: передбачає визначення конкретних об'єктів позики (наприклад, «зв'язані» кредити) та її застосування насамперед для стимулювання експорту країни-кредитора.

Принципи міжнародного кредиту виражають його зв'язок з економічними законами ринку і використовуються для досягнення поточних стратегічних завдань суб'єктів ринку і держави.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ І БАНКРУТСТВО В УКРАЇНІ

Україна отримала незалежність у 1991 році в результаті розпаду СРСР. Основу її економіки складало не тільки добре відоме, досить продуктивне сільське господарство, але й потужний військово-промисловий комплекс з виробництва ракет, зброї, танків, космічної техніки, які фінансували багато найбільш відомих підприємств в СРСР і в усьому світі. Українські наукові заклади були на досить високому рівні, в яких були в необхідній кількості інженери та науковці, і це складало добре розвинену мережу науково-дослідних інститутів. Отже, коли наша держава стала самостійним суб'єктом міжнародного права і заявила про намір побудувати ринкову економіку, Україна стала розглядатися як привабливе місце для інвестицій з боку іноземних інвесторів.

З огляду на те, що реформи були виділені, але не були реалізовані фахівцями в цих областях, це дуже скоро привело до загальної економічної кризи. У 1992 році економіка і суспільство на всіх рівнях були вражені «кризою неплатоспроможності», що призвело до банкрутства багатьох підприємств.

При представленні інтересів клієнта в Україні, слід мати на увазі, що система банкрутства в Україні часто використовується не в цілях, для яких були розроблені відповідні юридичні процедури. Дуже часто боржники використовують банкрутство, щоб уникнути виконання своїх фінансових зобов'язань.

Перша спроба законно регулювати правовідносини неплатоспроможності була зроблена Законом «Про банкрутство» (який вступив в силу 01.07.1992). Закон був досить бідним і мав лише 22 статті, які не забезпечують необхідні нормативні вимоги. Заявлена мета закону є регулювання судової процедури банкрутства (ліквідації) юридичних осіб з метою задоволення вимог кредиторів.

Нова версія закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» вступила в силу 01.09.2013. Цей закон був третьою спробою українського парламенту побудувати правову основу реструктуризації і неплатоспроможності за європейським зразком.

Однак, слід зазначити, що закон збільшився в розділі, присвяченому так званій транскордонній неспроможності, що було вимогою МВФ. Тим не менше, немає ніяких підстав стверджувати, що концепція національної системи банкрутства змінилася.

Усі основні ідеї, які були оголошені на початку процесу реформування не були розглянуті в новій версії, що іноді значно погіршує ситуацію.

Проте, в цілому, введення банкрутства фізичних осіб дозволило громадянам, які перебувають у «борговій ямі», поліпшити своє становище ремісією частини боргів. Але юристи і вчені повинні розробити такий законодавчий акт, який передбачає набагато більший захист як боржника, так і кредитора, що забезпечує підтримку основних прав людини, як це передбачено Конституцією та переважаючими актами України.

Банкрутство індивідуальних підприємців регулюється загальними положеннями про банкрутство юридичних осіб.

Критерії визнання індивідуального підприємця банкрутом є :

- Прозорість грошових вимог;
- Нездатність виплатити борг протягом трьох місяців;
- Борг у розмірі 300 мінімальних розмірів оплати праці;
- Борг, пов'язаний з проведенням ділової або фінансової активності.

Світова фінансова криза і нові випадки неплатоспроможності, потягнули за собою новий тип злочинів у країні. Іноземні компанії використовують Україну як місце, щоб сховати активи та відмивати гроші, отримані від юрисдикції кредиторів в своїх країнах. В якості гарного прикладу вищевикладеного, ми маємо прикордонну справу про неплатоспроможність. В ході слідства встановили, що боржник, житель Чехії, який перейняв собі 8 мільйонів доларів, запозичених з ряду чеських банків в Україні і які відмиваються через його банкрутство української компанії. На жаль, до сих пір спроби країни повернути вкрадені гроші кредиторам, які ведуть кримінальну справу в Україні та Чехії не вдалося. В першу чергу, через бездіяльність правоохоронних органів Чехії.

Дослідження показують, що в умовах ринкової економіки число фірм з поганим матеріальним становищем відносно невелике, а число тих, хто збирається стати банкрутом ще менше. У країнах з перехідною економікою, однак, кількість постраждалих в фінансовому питанні фірм дуже велика.

Також слід підкреслити, що українське законодавство про банкрутство вимагає точної експертизи для подальшого вдосконалення механізму відновлення між учасниками ринку, які були в кризі та їх платоспроможності.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

E. Sielicka
Poznan University of Economics and Business, Poland

INTERNATIONAL COOPERATION IN LOGISTICS

The issue of the international cooperation in logistics takes on particular importance nowadays – in times of globalization. In the era of increasing uncertainty, increasing competition and dynamic demand changes, companies must constantly look for sources of competitive advantage. They start to understand that they need to find such forms of cooperation in the supply chain, which will ensure them the biggest number of benefits. Nowadays, enterprises' supply chains are becoming longer and more complex and they are build from international companies from many different countries. The cooperation in logistics – especially between the links in the supply chain becomes international.

The competitive advantage achieving through the supply chains, in which occurs the cooperation causes that other companies also decide to strengthen the cooperation between the links in their supply chains and the international

companies they cooperate with. Companies see in the international cooperation many chances, not only the chance for achieving a competitive advantage. The cooperation allow to reduce the costs, minimize the risk, link the complementary competencies and acquire knowledge. Cooperation is based on a number of elements which complement allows to achieve success. Maintaining the good cooperation between the international companies being a part of the one supply chain or cooperating together fits in very well indeed with the characteristics of a competitive supply chain. The most important issue in cooperation is trust. This allows for the free flow of information necessary for eliminating the risk in the supply chain. This is also the most difficult part of building the good cooperation between companies from different countries and it takes some time to achieve it. This should be considered that confidence in the supply chain is the result of experience and increases with relationship seniority.

The cooperation in logistics, especially in the supply chain, allows also for the use of available logistics concepts such as VMI, just-in-time or early involvement of suppliers in the product creation. Their application accelerates the reaction of enterprises to changes in the demand affecting at the same time to the optimization of the global logistics costs throughout the whole supply chain. Without the cooperation between companies in this would be very difficult to involve. The cooperation should be however analyzed both in terms of its perception by involved companies and measuring outcomes from this relationship, not only with financial indicators but also qualitative. The companies should also be aware that in every kind of cooperation should be present a leader – the company which would coordinate the supply chain management and will be responsible for strategic supply chain management. This has a critical importance for the efficient logistics management.

The companies must also be aware that the international cooperation, next to a lot of opportunities and advantages, could be also very difficult and challenging due to many fact. The companies must face a lot of problems cause by communication barriers, different organizational culture and other differences caused by the fact, that these companies are operating on different markets.

The examination of the international cooperation in logistics and the chances and risks connected to this is the goal of this paper. This article is based mainly on the literature regarding the cooperation in the supply chain, international cooperation and globalization and examples taken from practice.

Scientific supervisor: A. Lupicka, Doctor of Economics, Associate Professor.

А. Сизоненко

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

УКРАЇНЦІ НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕСТОРОГИ

Упродовж останнього часу багато українців шукають роботу у Польщі, часто ідеалізуючи собі таку можливість. Дійсно, розвинута європейська країна поруч з Україною, польські зарплати у п'ять разів вищі. Але,

навіть самим полякам тут дуже важко знайти працю. Що варто знати про польський ринок праці перед тим, як почати пошук роботи?

По-перше, треба звернути увагу на факт, що Польща – це дуже **централізована країна**. У Варшаві містяться усі центральні держустанови, більшість представництв міжнародних корпорацій і центральних офісів великих підприємств. Вражає існуюча диспропорція між столицею і іншими містами: Краковом, Тріймістом (Гданськ, Гдиня, Сопот), Познаньом, Вроцлавом та Катовицями. Отже, практично роботу можна знайти лише у Варшаві у багатьох професіях: журналістів, соціологів, політологів, культурологів, експертів з енергетичної безпеки, експертів у неурядових організаціях (таких, як Фонд Баторія чи Центр східних досліджень) тощо.

Можуть знайти роботу всюди робітники багатьох інших професій: програмісти, комп'ютерні графіки, банківські працівники, лікарі, медсестри, юристи та ін. Часто навіть легше знайти кращі умови поза столицею, наприклад, програмістам – у Кракові та Вроцлаві.

Треба враховувати, що у столиці набагато більші витрати на проживання порівняно з тим ж Краковом чи Гданськом.

Які професії потрібні? На польському ринку праці в даний час існує середній дефіцит на професії високої кваліфікації. У Польщі затребувані програмісти та інженери різних спеціальностей, таких як механіка, електроніка, робототехніка, телекомунікації (зі знанням англійської або німецької). Важко буде знайти роботу хімікам та іншим випускникам біологічно-хімічних спеціальностей, таких як охорона середовища чи товаровознавство. Їм краще пошукати роботу у невеликих містах, де є хімічна промисловість – наприклад Кендзежин-Козьле та Поліце. У Польщі бракує медичних працівників, тому лікарі і медсестри з України легко знайдуть тут роботу, навіть з поганою польською. Однак, наприклад, фармацевтів у цій країні забагато.

Особливо цінуються працівники, які окрім англійської знають другу західну іноземну мову: німецьку, французьку, іспанську чи якусь мало популярну мову країни ЄС – наприклад, шведську, фінську, угорську, румунську, нідерландську, рідше – чеську, словацьку чи хорватську. Так мешканці Закарпаття чи Буковини, котрі знають угорську чи румунську, можуть працевлаштуватись у якесь представництво міжнародної корпорації у Кракові, Вроцлаві чи Гданську та отримувати добрі гроші (до 6000 злотих). Для такої роботи потрібні бухгалтери, фінансисти, економісти і також гуманітарії.

В Польщі важко знайти працю вчителям, педагогам і іншим, хто причетний до роботи з дітьми і молоддю, окрім вчителів іноземних мов – англійської, німецької, іспанської. Опіка над старшими особами чи над хворими затребувана, але є тяжким і погано оплачуваним заняттям.

Стосовно фізичної праці є великий попит передусім на фахівців. Електрик, сантехнік, будівельник з документами, що підтверджують кваліфікації, заробить у Польщі більше, ніж випускник ВНЗ з двома дипломами. Українців зараз охоче працевлаштують до корабельних заводів у Гданську чи Гдині. Однак шахтарі не знайдуть роботу у Польщі, бо ву-

гільні шахти зараз закривають. Аграрні господарства, магазини, склади, м'ясні підприємства потребують працівників без профільної освіти і часо для сезонних робіт.

Де шукати роботу? У приватних фірмах і держустановах, лікарнях, в об'єктах культури найкраще знайти роботу *по знайомству*: через знайомих і родину, у публічному секторі – через політичну прихильність. У великому бізнесі, у міжнародних корпораціях треба шукати *оголошення та зареєструватися на популярних порталах*: prasa.pl, pracuj.pl, prasa.gazeta.pl та www.goldenline.pl. Там процес рекрутації може тривати навіть до півроку від моменту публікації оголошення про роботу. Часто дають фіктивні оголошення для створення позитивного іміджу фірми – насправді ж на кінець нікого не приймають на роботу, але піар-ефект залишається.

Група «Work Service» – одна з невеликого числа польських фірм, які займаються легальною рекрутацією кандидатів на роботу в Польщі. Створена мережа 20 бюро рекрутації– партнерів Групи, що працюють уже понад 8 років у кожному великому місті України, використовуючи ефектні і перевірені методики. Вони мають досвід в *head-huntiggu* – рекрутації осіб з високими спеціалізованими положеннями. Група також організовує навчальні процеси особам, які мають низьку кваліфікацію, до прибуття в Польщу і курс польської мови до отримання візи, а також доїзд групи працівників до фірм клієнтів.

Українці часто ідеалізують собі Польщу і вирішують туди емігрувати. Але треба брати до уваги реальність і факти, які говорять про те, що у Польщі є набагато вищі ніж в Україні **безробіття і структурні проблеми ринку праці**. В Україні зарплати менші, але знайти і змінити роботу легше (у великих містах). Сам процес працевлаштування в Україні більш безпосередній і конкретний. Це стосується, наприклад, обговорення розміру зарплатні. Про неї у Польщі не розмовляють, приховують цю інформацію. Наприклад, люди на роботі не знають, скільки заробляє їх колега. Або на співбесідах рекрутери до праці у середньому чи великому бізнесі просто знушаються над кандидатом.

Дуже важко працевлаштуватися за трудовим кодексом на підставі договору про працю (*umowa o pracę*), який дає усі переваги працівнику. У багатьох професіях, таких, як журналісти, працівники охорони, касири, прибиральниці – це практично неможливо. Тому є проблеми з медичним страхуванням, зі стабільністю роботи чи з пенсійним страхуванням.

Зараз українців активно заохочують до навчання у Польщі, щоб потім залишатися і підтримувати різні сектори польської економіки. Така модель не потребує дозволів на роботу.

Самим полякам часто треба шукати роботу дуже довго, навіть декілька місяців чи декілька років. Серед молодих людей (часто високоосвічених) безробіття досягає 24% . Це є причиною надзвичайно високої еміграції молодих поляків до Британії, Ірландії, Нідерландів та Норвегії.

Треба зазначити, що польська система освіти зовсім непристосована до потреб ринку праці. Як наслідок, поляки дуже рідко міняють роботу і тримаються її багато років. А якщо особі вдалося отримати трудовий контракт, а не цивільно-правовий – то вона дуже часто залишається на да-

ній посаді до виходу на пенсію, а на своє місце вже готує наступника – наприклад, когось з молодших родичів.

Отже усе вищевказане призводить до висновку, що для українців двері до польського ринку праці не відчинені навстіж, а лише трохи відкриті. Тому варто подумати про такий варіант – *повернення з польським дипломом в Україну* та працевлаштування в якусь добру фірму, яка співпрацює з Польщею. Або можна відкрити власний бізнес. Наприклад, варто зайнятися експортом до Польщі українських продуктів, які зараз, через слабкий курс гривні, набагато дешевші ніж польські. Також існує велика симпатія поляків до України (а відтак, бажанням купувати українське) та зняття митних обмежень. Все це відкриває чудові можливості для українсько-польського бізнесу. Другого такого шансу не буде! Хто зараз серйозно займеться експортом українських продуктів у Польщу і займе своє місце на ринку, той виграє.

Науковий керівник: А.О. Задоля, доктор економічних наук, професор.

Е. Скарбо
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

БЕЗРАБОТИЦА В УКРАИНЕ: ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Одной из основных проблем современного развития экономики страны является безработица, которая составляет реальную угрозу для государственного и общественного благополучия. Нарушение равновесия со стороны спроса и предложения, социальная нестабильность, увеличение преступности, нерациональное использование общественных ресурсов – эти проблемы вызваны отсутствием достаточного количества рабочих мест.

Безработица является макроэкономической проблемой, которую формируют такие факторы, как структурные сдвиги в экономике, снижение темпов экономического развития, научно-технический прогресс, соотношение цен на факторы производства, недостаточный совокупный спрос, инфляция, низкий уровень профессиональной подготовки и переподготовки, недостаточный уровень программ занятости и демографические процессы.

Согласно данным с таблицы 1 с 2008 по 2009 год произошел резкий скачек безработицы, так как в эти годы в Украине был экономический кризис, который был следствием мирового финансового кризиса. Это стало причиной увеличения внешнего долга страны и увеличение негативного внешнеторгового сальдо. Этот кризис повлек за собой рост безработицы.

До 2014 года уровень безработицы снижался, это можно объяснить тем, что Украина выходила с кризиса, экономика становилась более менее стабильной. С 2014 года он стал увеличиваться, это связано с конфликтом на Востоке Украины, так как много людей (переселенцев) переехало на территорию Украины в поисках работы.

Таблица 1

Динамика количества безработных в Украине с 2008 по 2015 год

Год	Количество зарегистрированных безработных, тыс. чел.	в % к населению трудоспособного возраста
2008	604.5	2.15
2009	680.1	2.4
2010	452.7	1.62
2011	502.7	1.83
2012	468.7	1.7
2013	450.5	1.8
2014	460.4	1.7
2015	460.2	1.7

Безработица является ключевым вопросом в рыночной экономике, и если его не решать, то уровень безработицы будет увеличиваться. Можно выделить такие основные направления её преодоления: развитие разветвленной системы государственной службы занятости; предоставление предпринимателям, которые заняты в нетрадиционных сферах определенных субсидий; привлечение частного капитала в районы с высоким и устойчивым уровнем безработицы; предоставление соответствующей помощи при безработице; сохранение рабочих мест и переподготовка лиц, потерявших работу; расширение опыта организаций встреч с работодателями и бывшими безработными, которые успешно нашли работу или открыли собственный бизнес; усовершенствование системы информационного обеспечения рынка труда; обеспечение стабильного финансирования и государственной поддержки развития духовной сферы, образования, науки и культуры.

Политика занятости должна гарантировать социальную защиту населения путем обеспечения надлежащих условий жизни, регулирования заработной платы, стимулирования новых рабочих мест и выплат помощи безработным. Также, необходимо решить противоречия законодательно-правового, экономического, организационного и социального характера. Только с помощью таких действий государство сможет существенно снизить уровень безработицы в стране, что, в свою очередь, приведет к макроэкономической стабильности и устойчивому экономическому росту.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

O. Slusar

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

FINANCIAL SYSTEM OF UKRAINE UNDER INFLUENCE OF INTEGRATION AND GLOBALIZATION PROCESSES

Crisis phenomena in the world economic and financial systems exert considerable influence on development of particular countries, representing re-

quirements of growing tendencies in integration of the national economic and financial systems. Dynamism of processes of financial integration and globalization causes the origin of both positive and negative factors of influence on particular national economies. Therefore, the problems of functioning and development of the financial system of Ukraine in the process of integration into the world financial space acquire special importance.

The basic task of every country is to secure steady economic development, financial stability and growth of living standards of population by realization of the deliberate policy in all spheres of vital functions of the state and society taking into account the features of the national economic, political and social systems.

The experience of many countries testifies to a considerable role of adequate macroeconomic policy, volumes of investing (especially direct foreign investments), availability of stable financial institutions, speed of distribution of technologies and the level of qualification of workers in ensuring a country's prosperity.

Besides, the typical characteristic of all developed countries is active participation and integration into the world economic and financial space, in particular.

Nowadays, the world financial space is the aggregate of the world and national capital markets, markets of currency, insurance and fund markets, world financial centers and activities of transnational companies whose combined volume of financial assets is constantly increasing.

The world financial system is gradually updating which is vivid from the increase of the volume of the world financial assets, although 60 % of cross-border flows of capital remained at the level of 2007. The world financial assets, including capitalization of the fund market, state and corporate promissory securities and credits in the year 2012 amounted to 225 trillion US dollars, that is 1.9 % more than in 2011 (the growth during the period from 1990 to 2007 was on average 7.9 %).

The financial assets of Ukraine during the period from 2000 to 2015 were characterized by the positive tendency of continuous growth: the total volume of financial resources increased by 1543.5 bn hryvnias, that is 23 times as much.

The considerable growth was shown by the followings types of financial assets:

- the nominal capitalization of the fund market was multiplied by 12 times, the volumes of shares, included to auctions by the organizers of exchange auctions, considerably increased, that testifies to the increase of cost estimation of companies-issuers;
- the volume of financial resources, which are attracted as a result of issue and sale of state promissory securities (bonds of internal and external state loan), is growing.

Scientific supervisor: Y. Khvatov, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. Medynska, Senior Lecturer.

MIGRATION FROM UKRAINE TO EU COUNTRIES

Labor migration of citizens abroad is the most massive, socially and economically problem in Ukraine. It affects the demographic development, labor market, poverty and the income of households. Migrant transfer remittances to their families in the motherland, which have reached 7% of GDP and affect the economy significantly. During the crisis, since production fell markedly in the country the value of transfers increased even more.

Upon introduction of the visa-free regime between Ukraine and the EU, which has to happen in 2016 year, Ukraine awaits the fifth wave of emigration. Experts on remittances and migrant banking services believe that after the lifting of the visa regime, approximately 3 million people will leave from Ukraine to the EU for several years.

On the one hand, many European countries are reluctant to open their labor markets to foreign migrants. After accession to the EU, almost half of the working population of the Baltic countries, Romania, Bulgaria rushed to work in Western Europe. Now the UK, Germany, Austria and other rich European countries want to impose quotas on the number of immigrants from poor countries of the European Union including Ukraine. But Eastern European countries such as Poland, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Romania and the Baltic States, where there is a deficit of labor, can take Ukrainian migrants. For example, Poland began to simplify the access to its labor market in 2007, after the mass departure of the Polish in other EU countries where they could earn more money than at home. Nowadays, at least 2 million Polish citizens live abroad. Polish experts predict that the Polish may have a serious crisis on the labor market in five years. And in order to compensate for the reduction in the number of working age people, about 140 thousand foreign workers should come to Poland every year. More than 1 million Ukrainians will go to work to Poland during the following 2 or 3 years. The Baltic countries are counting on migrants too. For example, around 300,000 people left Latvia in search of earning and the outflow of workers to the UK, Germany, Finland and Norway is continuing. The Ukrainians may take their place. Eastern Europe and the Baltic States will get seasonal workers on the farm work, construction workers, laborers, welders, fitters, plumbers with open arms. It is easier to IT specialists, engineers and doctors find jobs in these countries. Therefore, almost all potential Ukrainian immigrants find jobs in the EU.

The question arises, how a mass labor migration will affect Ukraine? It may lead to decline of the unemployment rate in the country and the growth of money transfers amounts to Ukraine. It is expected that the results of this year, migrants will transfer to motherland through a financial bank system about \$7 billion or nearly 7% of GDP. By way of considering the translations through the unofficial channels, this figure can make \$25 billion or 20% of GDP. As a result, migration mitigates a situation in the labor market. However in the future

it can lead to problems in system of social protection and the pension system, if migrants return to Ukraine after achieving their retirement age. Besides, if people of working-age start leaving Ukraine in large quantities, in 10-12 years Ukraine can face a deficit of labor.

On the other hand, the EU is interested in involvement of high-class specialists, whether they are builders, engineers or doctors. Doors are also open for the businessmen, who bring with themselves not only new ideas, but also tens and hundreds of thousands euros. As the result there appears a situation of the intellectual migration which is characterized 'brain drain'. One of components of a 'brain drain' is the creative activities getting under protection of an exclusive right with novelty of the decision peculiar to it or an original form. That is intellectual property. The intellectual property is important for the country. As Ukraine is a normally developing and furthermore can be economically developed country, the state has to be interested to support and develop the intellectual potential. It must control the market of intellectual work and not prohibit migration to highly skilled workers, specialists, inventors, teachers, physicians, professors, etc.

Scientific supervisor: A. Magdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: G. Miasoid, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor.

А. Усик

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

БЕЗРОБІТТЯ ТА ВИПЛАТИ ПО БЕЗРОБІТТЮ

Безробіття виступає центральною проблемою у сучасному суспільстві, яка є актуальнішою у період переходу України до ринкової економіки та набуває більшої гостроти у період світової економічної кризи.

Формування рівня є основним результатом функціонування ринку праці, без якого неможливе існування ринкової економіки.

Ми переконані, що для будь-якої роботи потрібен стимул, тому, з одного боку, безробіття виступає важливим стимулятором для активності працюючого населення, але з іншого створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Детально розглянувши проблему безробіття, можна дійти до висновку що основними видами є структурне і фрекційне безробіття.

Право на допомогу з безробіття, залежно від страхового стажу, мають застраховані особи, визнані в установленому порядку безробітними, страховий стаж яких протягом 12 місяців, що передували реєстрації особи як безробітної, становить не менше ніж шість місяців. Розмір цієї допомоги визначається у відсотках до їхньої середньої заробітної плати залежно від страхового стажу.

Тривалість виплати допомоги з безробіття

1.	Виплата допомоги з безробіття особам, які звільнилися з останнього місця роботи за власним бажанням без поважних причин, починається з 91-го календарного дня.
2.	Загальна тривалість виплати допомоги з безробіття не може перевищувати 360 календарних днів протягом 2 років.
3.	Для осіб перед пенсійного віку за 2 роки до настання права на пенсію тривалість виплати допомоги з безробіття не може перевищувати 720 календарних днів.
4.	Для осіб, які шукають роботу вперше та інших незастрахованих осіб тривалість виплати допомоги з безробіття не може перевищувати 180 календарних днів.

Чим більше людина працювала тим більший її оплачують допомогу по безробіттю, якщо працювала людина більше 10 років отримує допомогу у 70% від заробітної плати. Допомога з безробіття виплачується залежно від тривалості безробіття у відсотках до визначеного розміру:

- перші 90 календарних днів – 100%,
- упродовж наступних 90 календарних днів – 80%;
- у подальшому – 70%.

У разі поглиблення спаду виробництва зближення рівнів реального й очікуваного вивільнення робочої сили докорінно змінить кон'юнктуру ринку праці: призведе, з одного боку, до скорочення прихованого безробіття в результаті зростання чисельності звільнених з підприємств, з другого – до посилення розбалансованості попиту на працю і пропонування робочої сили, розширення масштабів зареєстрованого безробіття. Найважливішою характеристикою ситуації на ринку праці є динаміка рівня безробіття та співвідношення чисельності безробітних і руху показників попиту на робочу силу.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

Ю. Хватов
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОДВИЖЕНИЕ ЛИЧНОГО БРЕНДА В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ

Бурное развитие социальных сетей стало одним из наиболее ярких проявлений процессов глобализации современного мира. Внедрение электронно-вычислительной техники во все сферы жизнедеятельности человека наряду с развитием Интернета создали технологический базис современных социальных сетей. Количество активных пользователей самой массовой социальной сети Facebook в 2015 году превысило 1 млрд. человек, а если учесть пользователей других популярных сетей, таких как Google+, Instagram, Twitter, LinkedIn и YouTube, то можно с уверенностью сказать, что практически каждый человек в возрасте 20-

60 лет и имеющий доступ к Интернет подключен хотя бы к одной социальной сети.

Развитие электронно-вычислительной техники и средств связи привело сначала к замене мэйнфреймов персональными компьютерами, которые с появлением Интернет образовали всемирную паутину (World Wide Web) объединившую компьютеры в единую систему. Социальные сети связали уже не просто компьютеры, а людей. Будут меняться названия социальных сетей и их собственники, но сам факт объединения людей в новое социальное сообщество отменить уже не удастся, как нельзя отменить компьютеризацию, мобильную связь или Интернет.

Что такое личный бренд? Понятие бренда ранее было прочно связано с товаром, потом стало употребляться относительно фирм и компаний, потом стран и городов, а в последнее время, все чаще говорят о личном бренде человека. Приведем только наиболее известные определения бренда: «восприятие вещи, продукта, компании или организации» человеком (Джеймс Грегори); «набор восприятий в воображении потребителя» (Пол Фелвик); «это все, что приходит в голову человеку относительно продукта, когда он видит его логотип или слышит название» (Дэвид де Алессандро). Применительно к личному бренду это могло бы звучать так: восприятие человека другими людьми, его репутация.

В основе личного бренда конечно лежит совокупность знаний, умений и навыков человека, его, так сказать «технические характеристики» или иными словами «человеческий капитал». Однако, живя в обществе, человек постепенно обрастает целой сетью социальных связей. Ценность всех этих социальных сетей человека с учетом склонности этих сетей оказывать ему поддержку и помощь Роберт Дэвид Патнэм, профессор политологии Гарвардского университета, назвал «социальным капиталом». Современные же социальные сети могут быть средством накопления этого социального капитала и повышения ценности личного бренда человека.

Для понимания феномена современных социальных сетей весьма важной является концепция силы слабых связей выдвинутая американским социологом Марком Грановеттером в середине 80-х годов. По его мнению, слабые связи (соседи, знакомые, знакомые знакомых, соученики, коллеги по работе), в отличие от тесного круга семейных и дружеских связей, несут в себе наибольший объем социального капитала, применимого для бизнеса. Это явление социолог объясняет тем, что через сильные связи (в силу их информационной избыточности) люди обмениваются ограниченным объемом данных или ресурсов, в то время как обмен действительно важной информацией происходит именно через слабые связи.

Что же нового привнесли современные интернет сообщества в эту концепцию? Прежде всего они резко снизили уровень временных и стоимостных издержек по поддержанию связей в социальных сетях за счет:

- легкой управляемости базой контактов;
- поиска, инициативности и фильтра контактов;
- визуализации контактов;

- организации групп единомышленников;
- интуитивно-понятного интерфейса.

Кроме того, существенно расширились возможности по установлению новых контактов.

Современные социальные сети предоставляют человеку огромные и практически бесплатные возможности по продвижению своего личного бренда, бренда своего бизнеса или своего предприятия, где он работает или учится, а также бренда страны, гражданином которой он является.

E. Khristyuk

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

INTERNATIONAL LABOR MIGRATION: REASONS, PROBLEMS, AND SOLUTIONS

Now migration is a relevant problem because a large number of people have found better life conditions abroad. International labor market, which has more than 1.3 billion working-age population in the world, needs the formation of regulatory and coordination mechanisms for the balancing supply and demand of global labor force, their distribution between countries, and regions, links the world economy and efficient using, and increases the exchange of knowledge, information and experience among different nations.

International labor migration is becoming a more global phenomenon. Today it covers the vast majority of the world. Intensive labor is moving between states in all Europe, North and South America, the African continent, South East and West Asia. The purpose of inter-state movement of labor – the wishes to improve the material condition – remains unchanged, as a rule, in the long historical perspective. As to forms of migration, they depend on various circumstances. The most common forms are temporary and permanent migration. Labor migration as a form of labor market is conditioned primarily by economic interests of people, competition, the system of comparative advantage, all socio-economic environment that is inherent in a market economy.

The International Organization for Migration plays a big role in the regulation of international migration and protecting the rights of migrants. The main tasks solved by this organization are: management of orderly and planned migration of citizens to meet the needs of emigration and immigration; facilitating the movement of qualified personnel between states; support of refugees and displaced people forced to leave their homeland.

The main reason for the unprecedented economic growth in migration of Ukrainian citizens abroad is a crisis in the labor market and a sharp drop in living standards. Mass emigration from Ukraine is caused by the following circumstances: unemployment growth; a huge difference in living conditions and the level of wages in Ukraine and the West; lack of prospects for professional growth for many talented people; economic instability and uncertainty in the country; humanitarian grounds; lack of public safety. Modern emigration from Ukraine – the fifth in the country's history– is a wave of mass exodus of differ-

ent categories of people in search of livelihood abroad for permanent or temporary residence.

Ukraine has got independence. Democratization of public life has given an opportunity for people to have freedom of movement and choice of living place. Improvement of the Ukrainian society inevitably leads to growing integration in international migration.

In Europe a surge of migration from Ukraine has been noticed. In 2016 Ukraine occupies the 4th place based on its level of migration. Europe sees the influx of Ukrainian immigrants. Recently, Eurostat has published data showing that in the past year more than 300 thousand Ukrainians got a residence permit in the EU. Three main causes of migration are family circumstances, education and work. For example, according to Eurostat, in Poland last year the Ukrainians received a residence permit for more than 247 thousand persons, in the Czech Republic – more than 12 thousand, and in Slovakia – 1592 persons.

What could be the consequences for Ukraine? It does not make sense to limit migration because Ukraine can benefit from it. Some migrants are “circulating”, so when they return home, their professional experience can be used in the Ukrainian realities. And of course, by remittances migrants financially support their families, who otherwise would be on the verge of poverty.

There is a serious potential risk. Approximately in 2016 in Ukraine there will be removed the moratorium on land sales. Experts already predict a mass purchase of agricultural land, and huge education. It means that level of migration will be growth.

It is necessary to tighten up legislation to introduce criminal and administrative responsibility for illegal migration, and measures to strengthen customs control. Furthermore, no effective solution to the problem would be without the creation of a unified system of registration of illegal migrants and the issuance of identity cards. It is also possible to develop a procedure for registration of migrants by means of biometric documents.

Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. Medynska, Senior Lecturer.

К. Цветкова

Южный федеральный университет, Российская Федерация

ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Современное развитие мировой экономики сопровождается повышением роли науки и инноваций, распространением информационных и коммуникационных технологий. Инновации являются сложным экономическим и организационным процессом, который опирается на использование двух видов потенциалов – научного и интеллектуального, связанного со способностью внедрять инновации на всех

стадиях производственной и коммерческой деятельности, а соответственно требуют более комплексного изучения и осмысления.

Исходя из логики заявленной темы, можно сформулировать научную проблему, которая состоит в выявлении и определении глобальных трендов инновационного развития экономики. Заявленная проблема может быть детализирована на ряд взаимосвязанных задач, таких как:

- спецификация понятия «инновации»;
- идентификация роли «человеческого капитала» в мировой экономике;
- описание значимости развития научно-технического потенциала в мировой экономике при переходе в новый техноуклад (IV по С.Ю. Глазьеву).

Экономика как саморазвивающаяся система находится в процессе постоянных изменений, эволюционирующего развития, движущей силой которого выступают появление и распространение инноваций. Соответственно инновации – необходимое условие ее качественного развития. Под инновацией в дальнейших рассуждениях, мы будем понимать: нововведения в области техники, технологии, организации труда или управления, основанное на использовании достижений науки и передового опыта. Инновация характеризуется как конечный результат нововведений с целью максимизации прибыли и получения других экономических, социальных, экологических, научно-технических или иных эффектов.

В начале XXI века человечество подошло к точке бифуркации – переходу в новую, инновационную фазу своего развития – в общество знания (Ф. Махлуп, П. Дракер, М.В. Гречко и др.). Ее особенностью является повышенное внимание к знаниям, которыми обладают отдельные индивидуумы. В свою очередь, для повышения эффективности использования этих знаний значительно расширяется спрос на новые технологии. В свою очередь, появление принципиально иных технологий трансформации энергии, материи и социального пространства являются следствием процесса зарождения нового (IV) технологического уклада, основу которого составляют знания как доминантный ресурс.

В этой связи, особое внимание начинает уделяться человеческому капиталу, его воспроизводству, созданию развитой инфраструктуры, которая позволила бы способствовать еще большему развитию накопленного опыта и знаний в области производства и потребления. Соответственно этим задачам, а также для исследования новых процессов и явлений формируется система индикаторов, отражающих уровень развития секторов повышенного спроса на знания и в целом экономики, основанной на знаниях.

Главный эффект экономики, основанной на знаниях, заключается не столько в выпуске высокотехнологичной продукции, сколько в ее использовании во всех отраслях и сферах. То же можно сказать и о знаниях в целом. Главное в экономике, основанной на знаниях – не столько создать новое знание, сколько продуктивно его использовать.

Анализ тенденций финансового и кадрового обеспечения научной деятельности показывает, что ее масштабы в странах продолжают рас-

ти (по данным Росстата на 2005 г. – 221119,5 млн. руб., 2010 г. – 489450,8 млн. руб., на 2014 г. – 795407,9 млн. руб.). Большинство экономистов, изучающих закономерности научно-технического прогресса, считают наращивание масштабов научной деятельности позитивным фактором экономического роста. Среди причин устойчивого долгосрочного роста наукоёмкости экономики, специалисты выделяют следующие:

1. удорожание самих научно-исследовательских разработок в связи с использованием в растущих масштабах высококвалифицированного труда и сложного наукоёмкого оборудования (по данным Всемирного банка, в большинстве стран ОЭСР на протяжении последних 15 лет рост добавленной стоимости в отраслях, базирующихся на знаниях, в среднем составил 3%);

2. сохранение стабильного финансирования научных подразделений корпораций или даже его наращивание в годы как нормальной, так и неблагоприятной экономической конъюнктуры;

3. технологическая конвергенция, которая требует от фирм подготовки экспертов в более широких областях науки и техники, проведения разработок по более широкому спектру технологий.

Таким образом, на основе проведенного дескриптивного анализа можно сделать ряд априорных выводов, суть которых отражают следующие положения:

Во-первых, на современном этапе общественного развития, основной движущей силой экономического прогресса, его драйвером являются инновации.

Во-вторых, анализ процессов научно-технического развития показывает, что человеческий капитал, циклы его роста и развития являются главными факторами развития мировой экономики и общества при переходе в новый техноуклад.

В-третьих, наука, в рамках построения новой экономики является основной производительной силой и системным условием устойчивого развития экономики, основанной на знаниях как доминантном ресурсе.

Научный руководитель: М.В. Гречко, кандидат экономических наук, доцент.

A. Choma
Poznan University of Economics and Business, Poland

INTERNATIONAL COOPERATION IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION AND COMPUTERIZATION

Nowadays, cooperation is regarded as a key competence. It is valuable from the perspective of individual businesses as well as regions and countries. In this circumstances the fact that cooperation has become an important component of researches is not surprisingly. Most of European academic centers are focused on this phenomenon and results of the studies brings added value for the European economy. The aim of this paper is the overview of interna-

tional cooperation in the conditions of globalization and computerization. The research is based on the review of literature focused on this theme. Results of previous studies and observation of international economic practices have been also used. The results of this research verify the hypothesis that globalization and computerization have a significant impact on the development of international cooperation.

One of the most important benefits from the cooperation is the fact that it allows to build competitive advantage. Despite of its importance, a number of issues and risks could occur and reduce potential benefits. It is essential to identify type of relationships, cooperation motives and transactions types. It is also important to recognize the risk of cooperation, its costs and benefits as well as relations development barriers, potential conflicts and their consequences. In such conditions advanced analysis of partners in stage of their selection seems to be very valuable. Computerization enables analysis of all available resources during process of contractors seeking. Thanks to the Internet, access to the huge resources of information about potential partners is easy. Moreover advanced analytics tools allow to draw relevant conclusions in real time. In addition these techniques enables continuous analysis of partners and effectiveness of relationships during cooperation. As it is easily to recognize computerization contributes to strengthen positive effects of cooperation.

Moreover, in the time of globalization international cooperation is becoming a key element of strategies. It is a significant part of the economy in the modern world. It is easily to notice the growing presence of this phenomenon at the international level and its importance for the development of individual companies, economy sectors, as well as regions and countries. The increasing prevalence of the cooperation phenomenon, can be noticed particularly in the transnational dimension. Several years ago, such actions occurred rarely and were related to narrow areas. In the era of globalization and dynamic implementation of international strategies, cooperation is becoming very popular relation. It is one of the pillars of strategies, thanks to which gaining success is possible. Nowadays the decision to start cooperation is a mostly becoming necessity rather than choice. Corporations as well as small businesses frequent decide to start cooperation during the process of internationalization. It becomes also an important element of strategies in the European countries. The European Union reinforces this process between member states and neighboring countries.

According to the conclusions of the research, it is essential to say that computerization and globalization is associated with positive influence on the process of cooperation. Globalization contributes to strengthen cooperation, which is becoming more and more popular in the world of internationalization and increasing number of competitors. Thanks to computerization, easy access to information and data analysis, partnerships are more effective and in consequence brings higher benefits.

Scientific supervisor: D. Nowak, Doctor of Economics, Associate Professor.

НЕДОЛІКИ КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Враховуючи недостатність регулятивного капіталу більшості українських банків для задоволення зростаючого попиту, зокрема, на споживче кредитування населення в банківській системі України, суттєво збільшилась частка іноземного капіталу. Тому для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків стає край необхідним удосконалення механізму його регулювання.

Кредитний механізм – це сукупність принципів, організаційних форм, законодавчих норм, методів і правил, спрямованих на управління кредитом. Він вживався за командно-адміністративної економіки й відображав реально існуючі механізми з організації та управління кредитними відносинами.

На цей час банки України в умовах світової фінансової кризи та пов'язаного з нею дефіциту фінансових ресурсів на міжнародних ринках капіталу втратили можливість залучати зовнішні запозичення і зіткнулися з проблемою нестачі ресурсів для активного розвитку бізнесу. У зв'язку з цим, фінансові інститути змушені переорієнтуватися на внутрішній ринок ресурсів і значно скорочувати, а в більшості випадків практично повністю згорнути кредитування. Виникнення та поглиблення економічної кризи з 2014 року супроводжується зменшенням попиту на товари та послуги, масовим звільненням працівників, зростанням курсу валют, що і призвело до неможливості позичальникам вчасно сплачувати зобов'язання по кредитах і нарахованим відсоткам, особливо по кредитах в іноземній валюті, а далі до стрімкого зростання простроченої заборгованості у значній кількості позичальників.

Дослідження чинного механізму реалізації грошово-кредитної політики показало, що нині він включає: – інструменти грошово-кредитної політики, важливу роль серед яких становлять закони, про фінансові операції, про іпотеку та кредит.

Сьогодні механізм грошової – кредитної політики має стратегію сталого розвитку та структурно-інноваційна перспектива економіки регіону в умовах кризи 175 країнах з перехідною економікою, де механізми опосередненого впливу на способи реалізації монетарної політики ще не набули достатньої зрілості.

Однією з причин недоліків та недосконалості кредитного механізму регулювання економіки України є швидкоплинні зміни та розвиток нових економічних відносин, які й зумовлюють виникнення нових проблем, пов'язаних з низьким рівнем фінансового та кредитного потенціалу вітчизняних банків, збільшення обсягу проблемних кредитів, та незначної довіри вкладників чи іноземних кредиторів до комерційних банків, недосконалість законодавчої бази та невідповідність її умовам економічної ситуації в країні, яка швидко змінюється.

При методів регулювання тривалому застосуванні впливу на основні параметри грошового обігу їхня дієвість знижується: функції, зокрема з функцією обслуговування державного боргу пов'язана функція грошово-кредитного регулювання, яка здійснюється через операції на відкритому ринку або методи реалізації грошово-кредитної політики.

Необхідність проведення такої політики полягає в тому, що між розміром резервів і банківськими операціями прослідковується відповідний взаємозв'язок, який може вплинути на діяльність комерційних банків, особливо на грошово-кредитну політику.

Таким чином, ефективне поєднання механізмів грошово-кредитної політики дає змогу реалізувати її тактичні цілі. Цим визначенням знову ж таки підкреслюється структурна підпорядкованість усього комплексу цих механізмів макроекономічним завданням. Цільовою же функцією монетарної політики тактичного порядку є забезпечення внутрішньої стабільності грошей. Така стабільність має пріоритетне значення у вирішенні всього комплексу макроекономічних завдань

Я переконана в тому, що для реалізації системи заходів з вдосконалення механізму необхідно створити новий алгоритм управління механізмом повернення кредитів банках в кризових та післякризових умовах діяльності, з урахуванням регіональних чинників та використанням автоматизованої системи управління інформаційним забезпечення банківської діяльності створення системи автоматизованого динамічного моніторингу показників на етапі повернення кредитів та розробки на основі прогнозу та експертної оцінок для кожної групи боржників карти процесів та переліку заходів впливу.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

І. Шлапак

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ В УКРАЇНІ

Інтернаціоналізація фінансових ринків та лібералізація торгівлі фінансовими послугами загострили проблему оптимізації макроекономічних параметрів руху іноземного банківського капіталу та його впливу на розвиток національної економіки України та банківської системи. Не є виключенням і іноземний капітал, тобто банки із зарубіжним капіталом, які також мають вагомий вплив на загальний стан банківської системи України.

Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» банк з іноземним капіталом – банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10%. Поряд з цим поняттям виділяють поняття «іноземний банк». Головними ознаками іно-

земного банку є розташування центру прийняття стратегічних рішень за кордоном і контроль іноземних власників.

Однак, в умовах політико-економічної кризи з 2014 р. в Україні ефективність діяльності банків (результативність) значно знизилась, що потребує завчасних заходів задля стабілізації банківської системи і недопущення значного відтоку капіталу та подальшого загострення конфлікту з російськими банками.

Рентабельність активів банківської системи України є найбільш чутливою до частки іноземного капіталу в статутному капіталі банків України, темпу приросту залучених депозитів українськими банками з іноземним капіталом, а також темпу приросту прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Значний вплив на величину агрегованого показника ефективності банківської діяльності мають обсяги залучених депозитів, розміри наданих кредитів, частка депозитів у розмірі капіталу, співвідношення суми наданих кредитів до капіталу.

«Справжні» іноземні банки на українському ринку істотно відрізняються за бізнес-моделями та обсягами контрольованих активів. Групі банків, що належать інвесторам зі США та «старої» Європи – Citigroup, ING Bank, Deutsche Bank, SEB – не цікавий вітчизняний ритейл, як наслідок, у них відсутня розгалужена мережа відділень, вони мають менше системне значення і якісніші кредитні портфелі.

Песимістичний сценарій прогнозування включає значне зростання інфляції, а також подальше зниження частки іноземного капіталу в статутному капіталі українських банків.

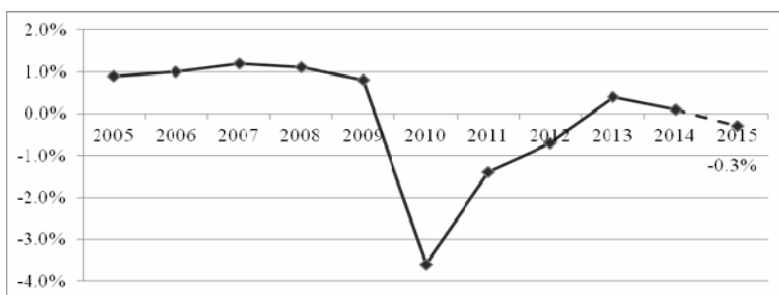

Рис. 1. Динаміка та прогнозування показника рентабельності активів (ROA) банківської системи України за песимістичним сценарієм, %
Джерело: [2].

Рейтинг іноземних банків в Україні очолили глобальні фінансові холдинги, до складу яких входять шведський SEB Корпоративний Банк (SEB Group), німецький Дойче Банк ДБУ (Deutsche Bank), французькі Креді Агріколь Банк (Credit Agricole Group) та Укрсиббанк (BNP Paribas), а також американський Сітібанк (Citigroup).

Провідні місця в економіці України закордонним банкам забезпечує оптимальне поєднання низького ризику країн походження капіталу, стійкої динаміки курсу акцій материнських груп з високою рентабельністю, ліквідністю та якістю активів. З п'ятірки лідерів рейтингу працюють два французькі банки, в той час як німці, шведи та американці зфокусували свою діяльність на інвестиційному та корпоративному банкінгу. Дойче Банк і Сітібанк з самого початку діяльності в Україні позиціонують себе як спеціалізовані банки для юридичних осіб.

Незважаючи на негативні прогнози та політику урізання витрат, центральноевропейські банки в перспективі не планують виходити з банківської системи України.

Аналіз результативності іноземних банків в Україні дає змогу:

- визначити перспективи банківської вітчизняної системи в цілому;
- визначити ризики захоплення фінансових ринків закордонними компаніями;
- підвищити рівень конкурентоспроможності українських банків порівняно із закордонними;
- оптимізувати заходи протидії кризовим та політичним явищам.

Список використаних джерел

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III.

2. Черкашина К.Ф. Економетричне моделювання впливу діяльності банків з іноземним капіталом на ефективність функціонування банківської системи України [Електронний ресурс] / К.Ф. Черкашина, Д.І. Продан // Економіка. – 2015. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3870>

3. Аналіз банків України: огляд, графіки, факти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-analutyka.html>

4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Науковий керівник: В.Ю. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент.

І. Шмідт
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Структурна перебудова економіки і пов'язане з нею зростання безробіття, нерівномірність в розміщенні продуктивних сил, суттєві відмінності в соціально-економічних умовах життя в селі і в місті, в різних регіонах країни; розширення зовнішньоекономічних зв'язків України, а також лібералізація режиму виїзду громадян за кордон є передумовою посилення територіальної міграції населення.

Міграційні відносини в усьому світі потребують контролю та регулювання явищ, які виникають у зв'язку з вільними міграційними процесами.

Нині Україна на міжнародних ринках переважно виступає як держава – експортер робочої сили, але з кожним роком відмічається тенденція до зростання кількості іноземних громадян, які працюють в Україні.

Однією з найважливіших особливостей сучасного стану міжнародної міграції є “відплив інтелекту”, еміграція вчених і висококваліфікованих спеціалістів з батьківщини на довготривалій термін чи назавжди.

На теперішній час лідером серед країн Європи з прийому іноземців є Німеччина. Дослідження свідчать, що основна кількість іноземців (приблизно 75%) мешкають лише у п'яти країнах Європи: Німеччині, Іспанії, Великобританії, Італії та Франції. Причиною саме такого розташування мігрантів є те, що ці 5 країн є найбільшими в Європі.

Якщо говорити про Україну, то за часів незалежності формування ринкових методів господарювання відбувалося в умовах гострих кризових явищ в економічному, соціальному й політичному житті.

Завдяки спеціальним дослідженням та експертним оцінкам науковців можна стверджувати, що реальна кількість працівників-мігрантів у десятки, а той у сотні разів більша за офіційну. Наприклад, за даними проведеного у 2012 р. Державним комітетом статистики України обстеження «Життєві шляхи населення України», чисельність українських громадян, які працюють за кордоном, становить щонайменше 1 млн. осіб.

Таким чином, процес еміграції з України обумовлюються такими причинами:

- Структурна перебудова економіки та нестабільна ситуація на ринку праці

- Різниця у рівні заробітної плати та умовах життя в Україні та інших розвинутих країнах

- Відсутність професійного зростання для науковців та інших здібних людей

- Недостатній рівень безпеки громадян

- Нестабільний розвиток економіки та не знаходження шляхів розв'язання економічних проблем

З метою зменшення еміграції робочої сили з України (особливо нелегальної) необхідне провадження системи заходів, які на думку фахівців повинні мати чітке внутрішнє і зовнішнє спрямування. До числа перших належать заходи макроекономічної стабілізації та оздоровлення економіки – створення робочих місць, підвищення заробітної плати, розширення іноземного інвестування тощо. Зовнішні заходи мають забезпечити цивілізовані форми виїзду працівників за кордон та можливість їх вільного повернення з-за кордону, ввезення валюти, а також гарантії нашим співвітчизникам захисту їхніх трудових прав за кордоном.

В цілому можна говорити про те, що розвиток в Україні міжнародної міграції робочої сили, яка призводить до значного відпливу трудових ресурсів, несприятливо впливає на розвиток трудових ресурсів нашої країни.

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

THE ACTIVITIES OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS ON THE MARKETS OF UKRAINE

Today the world is on the threshold of a new redistribution but not military-political but the economic ones, where the main players are no longer state and even blocks of countries but the major transnational corporations (TNCs) in the most industrialized countries. The stakes are also new markets, technologies and profits. Exactly TNCs are the basic structural elements of the economy in most countries, leading force of development and efficiency. Global trends of internationalization of production and capital, privatization, strategic alliances and trade liberalization put the TNC into the center of world economic development. Due to these and subsequent redistributions of world markets and spheres of influence, we can predict the possibility of soon super-corporations through international mergers, acquisitions or association of the largest companies in the world.

One of the factors attracting foreign investment to Ukraine is encouraging the activities of TNCs. The list of global corporations represented in the domestic market include Coca-Cola, Samsung, Toyota, Nestle, Nokia, Metro Cash & Carry, Hewlett-Packard, British American Tobacco and other TNC. Large industrial concerns, such as, for example, Westinghouse, ExxonMobil or General Electric are, unfortunately, absent on the Ukrainian market. Exceptions are Mittal Steel, for which its Ukrainian asset – Kryvorizhstal – is an interim and not a final link in the production chain. Among the foreign investors, the most attractive investments in Ukraine are the following industries: food industry and processing of agricultural products – 15.7% of the total direct foreign investments to Ukraine; trade – 15.6%; financial sector – 8.5%; engineering – 8.0%; transport – 7.6%; metals and metal products – 5.4%; real estate – 4.6%; chemical and petrochemical industry – 4.1%.

Separately, the operation of transnational corporations should be selected in the oil and gas sector of Ukraine. Fuel and energy complex (FEC) in Ukraine's economy is crucial, as it is determined by the essential role of budget-oil sector and large energy needs significant concentration of energy-intensive industries. However, the domestic oil and gas are quite problematic due to limited domestic reserves of gas and oil refineries because of destabilization after the collapse of the Soviet Union and underdeveloped domestic oil market. Privatization in the energy sector has led to the arrival of large, primarily Russia, TNC to the Ukrainian market. The dominance of the Russian oil and gas companies is explained by its traditional role as a major exporter of hydrocarbons in Ukraine, geopolitical position of Ukraine as a transit of Russian energy to Europe, as well as an active expansionist policies of Russian TNC on purchasing power, in particular oil, in the CIS and Eastern Europe. The largest companies, now operating in Ukraine are: in the field of oil refining – Russian «Lukoil», «Tatneft», «Slavneft», «Alliance Group», «Yukos» and Kazakh «KazakhOil» («KazMunaiGaz»); in the field of oil transportation – Russian

«Surgutneftegaz», «Rosneft», «Transneft», «Sibneft»; in the supply and transportation of gas – the Russian «Gazprom» and «Itera».

The activities of TNCs in the oil refining industry in Ukraine are aimed primarily at the reorientation of exports of crude oil to export oil products obtained, particularly at Ukrainian refineries; acquisitions of Ukrainian enterprises for this purpose through privatization and corporatization of geographic approach to the markets of consumption of petroleum products in Central and Western Europe; further strengthening of TNC positions in the domestic oil market of Ukraine through joint ventures and by building their own distribution networks. Along with the above mentioned, in oil sphere of Ukraine there are new Russian players – «Sidanco», «Uralneft», «Archnefteheolohyya», «Udmurt ESC», «Rytek», «Polyarnoe Shining», «Chyshmaneft» and others that use processors power «Ukratnafta», «Galicia» and «Neftekhimik Carpathians». There is also the negative impact of the expansion of foreign TNCs in several areas of the Ukrainian economy (for example, automotive, tobacco and food industries), the dominance of export strategies for market penetration and predominant orientation of licensing and investment strategies applied in Ukraine, short-term trading and outflow of funds.

The expansion of foreign multinationals in Ukraine is accompanied by the use of “mixed” and “masked” pseudo-investing strategies. Thus, in many cases the investment strategies of investment are only nominal, whereas the main cause of their application is not using the productive potential of Ukraine and minimization of customs payments. This is confirmed in particular in the markets of soft drinks and household appliances (where investment of around 100 thousand dollars into technology of the lowest level was enough for major market position). To conclude, we have to admit that the possibility of individual countries to resist the pressure of powerful multinationals is limited. Therefore, the main task is not confrontation or struggle with the impact of large foreign multinationals but harmonizing their interests with the strategic priorities of Ukraine's economy and creating their own competitive TNCs.

*Scientific supervisor: A. Mahdich, Ph.D. in Economics, Associate Professor.
Language consultant: G. Miasoid Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor.*

І. Шкура
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПЛИВ КРЕДИТНИХ РЕЙТИНГІВ КРАЇНИ НА ВИЗНАЧЕННЯ СТАВКИ ДИСКОНТУВАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

У період з 2014 р. суверенні рейтинги України та її боргових зобов'язань суттєво погіршилися.

Рейтингове агентство “Standard & Poor's” на початку 2014 р. знизило рейтинг нашої держави в іноземній валюті до “ССС+/С” із “В-/В”; у грудні 2014 р. погіршило довгостроковий рейтинг України у валютних

зобов'язаннях до рівня “CCC–” із “CCC”, присвоївши рейтингу негативний прогноз, а у квітні 2015 р. знизило довгостроковий суверенний кредитний рейтинг нашої держави в іноземній валюті до “CC” із “CCC–”, хоча ж станом на лютий 2016 р. рейтинг знаходиться на рівні B– стабільний

Рейтингове агентство “Moody’s Investors Service” у січні 2014 р. погіршило рейтинг єврооблігацій України до рівня “Caa2” з “Caa1” із негативним прогнозом; та знизило рейтинг нашої держави до “Caa3”, яким він і залишається на даний час.

Рейтингова агенція “Fitch” у лютому 2015 р. знизила довгостроковий рейтинг нашої держави в іноземній валюті з рівня “CCC” до “CC”; на даний час рейтинг знаходиться на рівні CCC стабільний.

Навіть приймаючи до уваги деякі поліпшення в рівні суверенних рейтингів України, очевидним є віднесення нашої країни до групи країн з високим рівнем кредитного ризику. Що є явним сигналом для інвесторів ризику зазнати збитків, враховуючи комплекс несприятливих чинників внутрішнього та зовнішнього характеру.

Погіршення макроекономічних умов спричинює тиск на фінансовий сектор та викликає рух спекулятивного капіталу, який, в свою чергу, впливає на економіку та посилює кризові явища. Високі ризики повинні враховуватися при визначенні вартості як власного, так і позичкового капіталу. Що, в свою чергу, впливає на ефективність інвестиційних проєктів. Якщо в якості ставки дисконтування при оцінці інвестиційних проєктів орієнтуватися на найбільш прийнятний спосіб – середньозважену вартості капіталу (WACC – Weighted average Cost of Capital), то нескладно прослідкувати логічний ланцюжок: високі ризики – високий рівень премії за ризик – висока вартість власного та позичкового капіталу – висока ставка дисконтування – низька розрахункова ефективність реалізації інвестиційних проєктів.

Визначення ставки дисконтування заслуговує на окрему увагу через контроверсійність підходів до її визначення, з одного боку, та через специфіку вітчизняної економіки у сучасних умовах, з іншого боку.

Проблеми розрахунку ставки дисконтування у країнах, що розвиваються та ще і перебувають у стані фінансової кризи пов'язана з визначенням безризикової ставки, середньоринкової премії за ризик, застосуванням розрахункових моделей для визначення вартості власного капіталу.

Ключовий елемент, що потребує визначення та впливає на ставку дисконтування у разі її прийняття на рівні середньозваженої вартості капіталу, є вартість власного капіталу, яка визначається за різними моделями та найчастіше потребує даних щодо ринкової вартості акцій компанії. І через це виникають певні обмеження щодо їх застосування для вітчизняних підприємств. Однією з найбільш розповсюджених для застосування моделей оцінки вартості власного капіталу є цінова модель капітальних активів (CAPM), базовим елементом в якій є безризикова ставка. І саме її рівень заслуговує на окрему увагу у сучасних умовах функціонування вітчизняної економіки. У вітчизняній практиці при прийнятті інвестиційних рішень безризикова ставка приймається на рівні доходності за дер-

жавними облігаціями, ставки рефінансування Національного банку України або середньої ставки за депозитами у найбільш рейтингових банках.

У період з 2009 р. до теперішнього часу облікова ставка НБУ коливалася в межах від 7 до 30%, середньозважена доходність ОВДП (номінованих у гривні на первинному ринку) від 6,25 до 13,44 %. Тобто, приймаючи до уваги високий рівень доходності та суттєву волатильність за цими інструментами, фінансову кризу, вкрай низькі значення суверенних рейтингів України, зазначимо що вищезгадані підходи щодо визначення безризикової ставки не є доцільними до застосування. Через зазначені факти доцільно прислухатись до думки компетентних у питаннях оцінки вартості капіталу науковців, які пропонують застосовувати так звану глобальну безризикову ставку на рівні 3-4% у доларах США в якості безризикової ставки.

Якщо врахувати все зазначене вище та застосувати у адекватний спосіб адаптовані моделі щодо визначення складових ставки дисконтування, то її рівень буде складати майже 35% у долл. США та 65% у гривні. Стає зрозумілим, що інвестиційні проекти реального сектору економіки не буде доцільно реалізовувати. Але ж тоді постає питання чи взагалі підприємствам відмовлятися від інвестиційних проектів, не маючи навіть шансу зберегти капітал від інфляції та шансу на подальший розвиток підприємств чи все ж таки провести оцінку інвестиційних проектів без врахування концепції вартості грошей у часі або застосувати динамічні методи, приймаючи ставку дисконтування на рівні доступних альтернатив вкладення капіталу (середня ставка за депозитами, або середній рівень доходності за проектами). Покладаючись на думки науковців та прагматиків представників бізнесу, висловимо думку на користь другого варіанту та прийняття позитивного рішення щодо інвестування в разі отримання задовільних показників чистого приведення значення проекту, внутрішньої норми доходності та окупності в термін реалізації проекту.

В. Юхименко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ORSA-МОДЕЛЕЙ У ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Нововведена система регулювання платоспроможності, яка почала діяти на території Європейського союзу з січня цього року, націлена на формування середовища рівних можливостей для розвитку конкурентного середовища між страховими організаціями, що входять до Європейського економічного простору. В цілому, основна мета Solvency II – підвищити вимоги щодо достатності капіталу та стандартів управління ризиками, що дасть змогу захистити інтереси страхувальників та створить підґрунтя для стабілізації фінансової системи.

Система регулювання платоспроможності Solvency II структурно поділяється на три стовпи. До першого стовпа, який зосереджується на

кількісних вимогах до капіталу, включаються капітальні ресурси, необхідні для покриття непередбачених втрат і підтримка фінансової стабільності страховика. Другий стовп фокусується на якісних аспектах управління ризиками та нагляду. Однією з вимог є впровадження страховиками моделей оцінки власних ризиків та платоспроможності – Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). Даний захід необхідний для якісної ідентифікації, вимірювання та управління ризиками страховика, забезпечення достатнього рівня платоспроможності та інформування про них регулятора. Третій стовп базується на розкритті інформації та прозорості у діяльності страхової організації. Дотримання ринкової дисципліни досягається шляхом публічного розкриття інформації, яка стає доступнішою для громадськості та інших зацікавлених осіб, дасть змогу порівнювати результати діяльності страховиків з конкурентами та іншими страховиками по всій Європі. Страхові організації зобов'язані публікувати щоквартальну інформацію, яка стосується адекватності капіталу взятим зобов'язанням, щорічний звіт щодо платоспроможності та фінансового стану тощо [1, с.10, 18-19].

Взагалі використання ORSA-моделей є безперервним процесом, за допомогою якого топ-менеджмент компанії регулярно оцінює взяті на себе ризики та прийнятний рівень платоспроможності. По-суті, вона декларує розуміння компанією своєї позиції з точки зору прибутку, ризику і капіталу, як у короткостроковій перспективі, так і в майбутньому, при різних сценаріях і при різному відношенні конкретного страховика до прийняття ризику. Використання ORSA включає в себе загальні потреби, з точки зору платоспроможності, враховуючи особливий профіль ризиків, затверджені межі прийнятного ризику та бізнес-стратегію конкретного страховика [2].

Слід відмітити, що для досягнення найкращого ефекту, ORSA-моделі доцільно використовувати як елемент процесу бізнес-планування, який необхідно проводити регулярно. Процес побудови ORSA-моделей складається з декількох основних етапів. Проте, кожен раз, коли страхова компанія вводить зміни в свій профіль ризиків або перед прийняттям основних стратегічних рішень, постає необхідність у перегляді ORSA-моделей. Тобто, дані моделі слід розглядати не просто в якості звітування перед регулятором, а й в якості комплексного внутрішнього процесу, коли ORSA стає невід'ємною частиною прийняття стратегічних рішень керівництвом, необхідних для забезпечення ефективної діяльності страховика. За умови ефективності та адекватності побудованих ORSA-моделей, їх використання дозволяє страховим організаціям досягти наступних позитивних ефектів:

- покращити якість інформації на основі якої приймаються рішення Ради директорів страховика;

- забезпечити розуміння страховою компанією свого профілю ризиків (відношення компанії до прийняття ризиків при різних альтернативах, в тому числі і доступні капітальні ресурси, які можна використати для покриття поточних і виникаючих ризиків);

- підвищити довіру з боку громадськості, керівників та регулюючих органів і т.п.

Основою ORSA є поглиблене розуміння ризиків компанії з погляду поточної діяльності компанії, що називається «профілем ризику». У процесі побудови ORSA, страхова компанія оцінює всі істотні ризики, які можуть вплинути на її діяльність. Профіль ризику є відображенням кожного з суттєвих ризиків, які, в кінцевому випадку і впливають на загальну платоспроможність страховика. Також, для деяких ризиків, окремі страхові компанії можуть мати максимальний рівень прийнятного ризику. Але враховуючи те, що страхова діяльність пов'язана з утриманням ризику, зокрема, тих ризиків, які складають основну лінію бізнесу окремо взятого страховика, прийнятний рівень ризику (англ. risk appetite), в залежності від визначеного керівництвом рівня, може бути як мінімальним, так і максимальним. Таким чином, оцінка профілю ризику і визначення схильності конкретного страховика до прийнятного рівня ризику формують основну частину ORSA, що може бути дуже корисним способом відслідковування основних змін. Проте, використання ORSA-моделей є ресурсозатратним, але, в той же час і дієвим способом управління ризиками конкретного страховика.

Список використаних джерел

1. Lechkar, Mohamed and Meerten, Hans van and Nijenhuis, Odile, The Solvency II Directive: An Innovative New Regime (November 23, 2009). Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1511582> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1511582>

2. Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/direktivi-es.html>

В. Яценко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЕВОЛЮЦІЯ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Нинішній еволюційний етап розвитку міжнародної економічної системи характеризується нелінійним вектором зростання та перманентністю настання структурних кризових шоків, в контексті даних особливостей актуалізується проблема аналізу глобальних дисбалансів як іманентної властивості міжнародної економіки сьогодення, діалектично пов'язаної з розгортанням економічних криз мегарівня. Розробка та імплементація національної стратегії розвитку економіки України повинна здійснюватись крізь призму актуальних парадигмальних трансформацій міжнародної економічної системи, прерогативою яких є глобальні дисбаланси.

У нерозривному взаємозв'язку глобальних дисбалансів та криз проявляється деструктивний фактор впливу досліджуваного явища на між-

народну економічну систему, проте більш глибокий аналіз акцентує увагу на їх конструктивній ролі, оскільки, по-перше, періодичне проходження біфуркаційної точки дозволяє системі поступально еволюціонувати та прогресувати, що описується законом Парето, згідно з яким, 20% хаосу економічної структури зумовлюють перманентні інноваційні зрушення, по-друге, глобальні дисбаланси виявляють «вільні ніші» в міжнародній економіці, що є одним з інструментів розвитку країн, що розвиваються, що емпірично продемонстрували країни НІК та Китай, ставши чистими експортерами технологічноємної продукції. Існування дисбалансів є свідченням «свободи» міжнародної економіки, адже, як стверджує Н. Я. Кравчук «певна нерівновага необхідна, оскільки вона означає, що економіка працює не на межі, не перевантажена, зберігаються резерви для маневру та розвитку» [1, с. 170]. Розриви в міжнародній економіці, які наочно проявляються у форматі глобальних дисбалансів, дають можливість країнам поступово покращувати своє місце у світовій стратифікації, посилювати регіональний економічний вплив, що неминуче призводить до формування багатополлярної світової економічної системи. Досвід використання глобальних дисбалансів з метою зміцнення власної економіки подібно «азійським драконам та тиграм» є вкрай актуальним для України, оскільки подальша активізація інтеграційних процесів, логічним наслідком яких є виникнення дисбалансів, вимагає пошуку перспективних ареалів виробничої спеціалізації у світогосподарських масштабах. Поступальна орієнтація на продукування високоеластичних товарів в межах моделі наздоганяючого та інноваційного розвитку стала запорукою азійсько-го дива (рис. 1).

Рис. 1. Еволюція стратегії поступального розвитку країн НІК та Китаю

Враховуючи демографічні, географічні та економічні детермінанти розвитку вітчизняної економіки та передовий досвід країн НІК, зауважимо, що для України у середньостроковій перспективі привабливою є модель наздоганяючого розвитку, в межах якої доцільно виділити два вектори: ендогенний (імпортозаміщення) та екзогенний (експортна орієнтація). Головна відмінність полягає у головних факторах впливу: за умови ємного внутрішнього ринку ефективною можна вважати стратегію імпортозаміщення товарів та послуг, за сучасних українських реалій, таки-

ми прикладом є товари широкого вжитку, насамперед, продовольство та продукція легкої промисловості, в той час як стратегія експортної орієнтації базується на конкурентних перевагах отриманих, в першу чергу, за рахунок використання дешевої сировини та робочої сили, яскравим прикладом є середньо– та високотехнологічна продукція, а саме побутова техніка, продукція хімічної промисловості та машинобудування. Внаслідок акумуляції доходів експортерів, залучення прямих іноземних інвестицій, передусім у принципово нові проекти – Greenfield, та продуманої державної політики можливим видається сценарій розвитку вітчизняної економіки в рамках інноваційної моделі, яка передбачає орієнтацію на виробництво товарів з високим ступенем еластичності, що дозволяє країні зберігати відносну незалежність від циклічних кон’юнктурних коливань на світових ринках, поглиблювати товарну та географічну диверсифікацію. В Україні в рамках інноваційної моделі слід розвивати галузі з високим ступенем доданої вартості, такі як авіа– судно-, ракетобудування, військово-промисловий комплекс та ринок ІТ-послуг. Перспективність даних галузей на світових ринках обумовлюється наявністю висококваліфікованих кадрів, оплата праці яких є відносно недорогою, якісною сировиною (в першу чергу, металом), значним досвідом у виробництві продукції даних галузей, і як наслідок відносно низькою вартістю, яка посилюється девальвацією гривні.

Отже, існування глобальних дисбалансів в цілому здійснює конструктивний вплив на розвиток міжнародної економічної системи, виявляючи «вільні ніші» на світових ринках, що дозволяє країнам, що розвиваються посилювати власні позиції на світовій економічній арені. Ключем успіху економіки України є галузі авіа-, судно-, ракетобудування, військово-промисловий комплекс та ринок ІТ-послуг.

Список використаних джерел

1. Кравчук Н. Асиметрії і дисбаланси глобального розвитку: ідейно-теоретичні та фундаментальні основи дослідження / Н. Кравчук // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 14. – С. 170–210.

Науковий керівник: В.Ю. Шевченко, кандидат економічних наук, доцент.

Наукове видання

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ**

XX Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених

Тези доповідей

23 березня 2016 р.

(українською, російською,
англійською, польською та азербайджанською мовами)

Редактор М.С. Велес
Комп'ютерна верстка Г.М. Хомич

Підписано до друку 14.03.2016. Формат 60×84/16.

Ум. друк. арк. 7,90. Тираж 70 пр. Зам. № .

ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля».

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна В.І. Леніна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duer.edu

Свідоцтво ДК № 4611 від 05.09.2013 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».

49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.